Iktatószám: 329/8/74/2022

Az

Angyalkert Görögkatolikus Óvoda

(3700 Kazincbarcika, Kikelet köz 2., OM azonosító: 201562)

Pedagógiai programja

2022

Tartalomjegyzék

Bevezetés **5**

1. Helyzetkép **7**

1. 1. A pedagógiai program háttere 7

1.2. Óvodai nevelésünk célja, feladata 9

2. Nevelési koncepció **11**

2.1. Gyermekkép 11

2.2. Óvodakép 14

2.3. Katolikus óvodánk pedagógiai folyamatának nevelési alapelvei 22

2.4. Meghatározó tényezők a személyiségfejlesztésben 23

2.4.1 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 24

3. A katolikus óvodai nevelés feladatai **27**

3.1. Egészséges életmód alakítása 27

3.1.2. Óvodai egészségfejlesztési feladatok 31

A személyi és környezeti higiénia fejlesztése 31

Az egészséges táplálkozás megkedveltetése 32

Rendszeres mozgás biztosítása 32

A pszichohigiénés nevelés feladatai 34

Az alkalmazkodóképesség fejlesztése 35

A szociális egészség fejlesztésének feladatai 36

Szociális hátrányúak nevelési sajátossága 38

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek – a tartós gyógykezelés alatt álló gyermek 39

3.2. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés 44

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása 52

3.3.1. Gondolkodásfejlesztés 57

3.3.2. Beszédfejlesztés 59

3.4. Hitre nevelés 63

4. A katolikus óvoda tevékenységformái 64

4.1. Játék 64

4.2 A szép iránti fogékonyság felfedeztetése 71

4.2.1. Verselés, mesélés 71

4.2.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 75

4.2.3. Rajzolás, mintázás, kézi munka 81

4.2.4. Mozgás 85

4.2.5. A külső világ tevékeny megismerése 91

4.2.5.1. A gyermek és környezet kapcsolat fejlesztése 91

4.2.5.2. Matematikai nevelés, képességfejlesztés 95

4.2.6. Munka jellegű tevékenységek 98

4.2.7. Tanulás 101

5. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére 104

6. Az óvodai élet megszervezésének elvei 107

6.1. Személyi feltételek 107

6.2. Tárgyi feltételek 108

7. Az óvodai élet megszervezése, tervezés, dokumentálás 110

7.1. Napirend, heti rend 110

7.2 Ünnepek, megemlékezések 112

7.2. Speciális szolgáltatás 114

8. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések 115

8. 1. Inkluzív nevelés alapelvei 115

8.2. Integráció a sajátosságok megőrzésével 115

8.2.1. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése 117

8.2.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek (a továbbiakban: SNI) óvodai nevelésének irányelvei 118

8.2.3. Kivételes képességű, tehetséges gyermekek 119

8.3. Individualizálás 122

8.4. Differenciálás 123

8.5. Differenciált nevelés, esélyteremtés 123

8.5.1. A differenciálás módjának megjelenése, területei 124

8.5.2. A differenciált nevelés-fejlesztés 124

8.6. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek 124

9. A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése 128

9.1. Felvétel, befogadás 129

9.2. A sajátos nevelési igény az alábbiakat fejezi ki 131

9.3. Alapelvek 131

9.4. A habilitáció általános célja 132

9.5. A habilitáció fő területei 132

9.6. Feladatok 132

9.7. Az intézmény integrációs programja 133

10. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység 137

10.1. Gyermekvédelem 137

11. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái 142

11.1. Az óvoda belső kapcsolatai 142

11.2. Az óvoda külső kapcsolatai 143

12. A Program ellenőrzése, értékelése 147

A pedagógiai program érvényessége 149

Legitimációs záradékok és jegyzőkönyvek 150

„Hagyjátok csak a gyermekeket, ne akadályozzátok meg őket,
hadd jöjjenek hozzám, hisz ilyeneké a mennyek országa!”

(Mt. 19; 13-15)

Bevezetés

Az Angyalkert Görögkatolikus Óvoda 2011-ben kezdte meg működését azzal a céllal, hogy az óvodapedagógusok keresztény értékek szellemében neveljék a gyermekeket, mely hatással van a családokra, szülőkre is.

Nevelési koncepciónkban fontosnak tartjuk, hogy olyan légkörben nevelődjenek a gyermekek, amelyben megtapasztalhatják a hit valóságát. Ezért is hangsúlyos óvodánkban a Krisztus mértéke szerinti élet megalapozása. Arra törekszünk, hogy intézményünk érzelmi biztonságot nyújtson az ide érkező gyermekeknek, hiszen ez a korosztály fogékonyabb, nyitottabb a hit tekintetében is. Célunk, hogy ebben a szerető, elfogadó légkörben éljék meg a gyermekek az összetartozás élményét, mely olyan alapot jelenthet számukra, amelynek birtokában az iskolába lépéskor képesek lesznek a hit érettebb tovább élésére.

Katolikus óvodánk szervesen illeszkedik a hazai köznevelést megújító törekvésbe, az óvodapedagógiai hagyományok ápolásába. Családias szellemiségre épít, preventiv munkát végez. A pedagógiai nevelés fontos alapköve a szeretet és a bizalom.

Pedagógiai programunk keretét az alábbiak határozzák meg:

Az óvodapedagógusok befolyásoló szerepe, modell- és mintaadása, nevelőmunkája mellett, szeretetteljes, családias légkörű óvodánk biztosítja:

- Keresztényi értékek közvetítését, hogy általa az óvodás gyermekek érzelmileg és szociálisan gazdagodjanak, képességeik kibontakozhassanak és közben megőrizhessék a boldog gyermekkorukat.
- Azok a gyermekek, akik intézményünkben szerzik meg első vallásos ismereteiket, életkori sajátosságaikból fakadóan fontos, hogy kezdetben az őket körülvevő felnőttek (óvodapedagógusok és nevelő munkát segítők) élete példájából tapasztalják meg Isten szeretetét.
- A gyermekek eltérő szükségleteire, képességeire épülő,
- A családi nevelést kiegészítő szocializációt,
- A tevékenységek gazdag és változatos rendszerét,
- A szülők bevonását,
- Az inkluzív nevelésnek – integrációnak megvalósítását, a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, nemzetiségi óvodai nevelést igénylő gyermekek integrált nevelését,
- A sajátos nevelési igényű gyermekek segítését, fejlődésének támogatását ép gyermek

„Bizony mondom nektek:
aki nem fogadja Isten országát úgy,
mint a gyermek, nem megy be oda.”
(Mk.:10; 14-16)

1. Helyzetkép

1. 1. A pedagógiai program háttere

A pedagógiai program tartalmát a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény, a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet, az 51/2012. EMMI rendelet, valamint a Kormány 137/2018. (VII. 25.) rendelete - az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról - határozza meg.

Továbbá:

- 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.
- 2015. évi LXIII. törvény módosítása a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.
- Codex Iuris Canonici (Egyházi törvénykönyv).
- 2003. évi CXXV.törvény az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdításáról.
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól.
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról.

- 15/1998. (IV.30) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről.

- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról.

- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról.

- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről.

- 275/2019. (XI. 21.) Korm. rendelet az óvodába járással és tankötelezettséggel kapcsolatos egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról.

Az Egyházi Törvénykönyvben az egyház „égető szükségét érzi annak, hogy biztosítsa a keresztény gondolkodás jelenlétét" a mai társadalomban, az intézményben. Az 1990-es évektől egyre több szülő részéről jelentkezett az az igény, hogy gyermekeiket keresztény szellemben neveltessék már óvodás kortól kezdve. A II. Vatikáni Zsinat mondja: " A nevelés elsősorban a család feladata, de ebben rászorul a közösség támogatására. A szülőknek és az általuk nevelői feladattal megbízott személyeknek jogán túl, az államnak is vannak jogai és kötelességei, mivel feladata a világi közjó biztosítása.".

2011-ben az intézmény alapításának egyik “záloga” volt, hogy ezt a 20 éves múlttal rendelkező óvodai pedagógiai programot adoptálhattuk, melynek gyakorlati megvalósításában a miskolci Szent Miklós Óvoda élen járt. Ezen az úton szerettünk volna mi is elindulni, és merítkezni abból a tartalomból, mely jelentősen meghatározta térségünkben a görögkatolikus hagyományokon nyugvó óvodai intézményes nevelést.
Nevelési programunk összeállítása az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Kormányrendeletben előírtakra tekintettel történt.

„Ne hidd, hogy elegendő, az olvasás ihlet nélkül,
a látás áhítat nélkül, a kutatás csodálkozás nélkül,
a fegyelem ujjongás nélkül, a szorgalom jámborság nélkül,
a tudás szeretet nélkül, az igyekezet isteni kegyelem nélkül,
az értelem Istentől belénk lehelt bölcsesség nélkül."

(Szent Bonaventura: A lélek útjai Istenhez)

1.2. Óvodai nevelésünk célja, feladata

Isten minden gyermeket a teljes fizikai, érzelmi és lelki fejlődés képességével teremtett. Az óvoda feladata, hogy elősegítse őt fejlődésében, képessé tegye a hit befogadására. Pedagógiai programunkban fontosnak tartjuk, hogy a **hároméves kortól** kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata legyen a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

Keresztény erkölcsi értéken alapuló óvodai nevelésünk célja:

- gyermeki személyiség értelmi, érzelmi, szociális kibontakoztatása, fejlesztése
- testi-lelki szükségleteinek kielégítése
- keresztény-erkölcsi értékeken és normákon alapuló pozitív személyiségjegyek, jellemvonások kialakítása
- a „másság" szeretettel történő elfogadása közösségen belül akár differenciált fejlesztésre szoruló gyermekről, akár sikerorientált személyiségjegyekkel rendelkezőről van szó
- közös felelősségvállalás, szoros együttműködés a szülőkkel a gyermeki jogok érvényesítésében

Feladatunk:

Sajátos feltételek biztosítása, amelyben a legoptimálisabban fejleszthető a gyermeki személyiség. Olyan lelki, szociális, tárgyi környezet, amely:

- érzelmi biztonságot nyújt
- lehetővé teszi a szabad mozgást
- önfeledt játékot biztosít, melyek minden gyermek fejlődésének alapja
- megfelel az óvodáskor alapvető sajátosságainak, a tapasztalás, gyakorlás tevékenységén keresztül a megismerésnek, gondolkodásnak, szocializációnak
- biztosítja azt a lelki táplálékot, ami az Istennel való bizalomteljes kapcsolat kialakításához szükséges az óvodáskorú gyermeknek.

Elsősorban vallásos szülők gyermekeinek szeretnénk biztosítani a nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikus óvodai életet.
A keresztény szellemiségű nevelés számunkra a keresztény erkölcsi értékek és normák megismertetését, és elsajátítását jelentik. Az óvoda segíteni kívánja a gyermekek, a gyermekek által a családok vallásos nevelését. A megvalósulásítást mint egy missziós, pasztorációs tevékenységként szeretnénk elérni azáltal, hogy a görögkatolikus egyház tanításához kapcsolódóan élményeket nyújtunk a gyermekeknek, megismertetjük őket az egyházi ünnepek tartalmával, lehetővé teszük azok átélését és kielégítő válaszokat adunk a gyermekek kérdéseire.

Szeretnénk, hogy az ide járó gyermekek szabadon, vidáman, önállóan tevékenykedjenek, jól érezzék magukat, és érzékeny lelkükben szétáradjon a hit kegyelme.

„ Az Istennek pedig hatalma van arra, hogy minden kegyelmét kiárassza rátok, hogy mindenütt, mindenkor, mindennel teljesen ellátva készen legyetek minden jó tettre.”

(II.Kor 9, 8)

2. Nevelési koncepció

2.1. Gyermekkép

A keresztény ember a gyermeket Isten ajándékának tekinti. Maga Jézus mondta: *“Bizony mondom nektek: ha meg nem változtok, és olyanok nem lesztek, mint a gyermek, nem mentek be a mennyek országába.”* (Máté 18, 1).

Keresztény pedagógiai programunkban abból indulunk ki, hogy a gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyszeri és megismételhetetlen személyiség és szociális lény egyszerre. Jézus a felnőttek közé helyezi, állítja ezt a gyermeket. Tanítása, figyelmeztetése, példája mindannyiunknak szól.

Milyen is az óvodás gyermek? Milyen egyedi sajátosságokkal rendelkezik?

Kicsi, törékeny alkat a felnőttek között. Kicsinységéből fakad egyszerűsége. Mindent egyszerűen él át, tapasztal. Érzésein, szívén át lát és hall. Érzékeli a környezet jóságát, szépségét, szeretetét, melegét. Teljes bizalommal hagyatkozik a szülőre, óvodapedagógusra. De ugyanúgy átéli, tapasztalja, ha körülötte nincs rendben valami. Legfőbb igénye az érzelmi biztonság. Személyiségükön belül az érzelmek dominálnak. Kicsi, mégis önálló. Külön egyéniség, egyedi vonásokkal, tulajdonságokkal. Én-tudata, öntudata egyre inkább formálódik, egyre nagyobb határozottsággal bír. Nemcsak kicsi, egyszerű de ártatlan is. Tudva és akarva nem képes még a bűn elkövetésére.

Dacossága, csínytevése, szárnypróbálgatásai, erősködései, nagyot mondásai még nem bűnök. Tisztasága vonzza magához a felnőttek szeretetét.
Nincs a gyermekben aggódás, félelem a megélhetés miatt. Ez a felnőttek gondja. Neki egy a fontos: őt szeressék és ő is szerethessen.

Az óvodás gyermek rendkívül kíváncsi, érdeklődő. Az óvoda épp erre a gyermeki nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Kisebb korában csupán a közvetlen környezete érdekelte. Most már megnyílik a világ, elkezd tájékozódni térben, időben, emberi viszonylatokban. Keresi, kutatja az összefüggéseket, okokat.
Fölfedezi az állandóságot és a változást. Figyelme kiterjed a kezében tartott katicabogártól, út menti csigától a felhők járásáig, a csillagos égig mindenre. Okok, összefüggések, és összehasonlítások során jut el az elmélyült gondolkodásig. Amennyiben társai vagyunk, ebben a kérdez-felelek játékban, akkor a látható valóság felfedezésén át eljuthat a láthatatlan Isten felfedezéséig.
Nyitott és fogékony a jóra, rosszra egyaránt.

Programunkban kiemeltnek tekintjük, hogy a gyermeki személyiség szabad kibontakoztatásában, az őt körülvevő személyi- és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, a gyermeket, mint individumot tekinti, ennek megfelelően a személyiségük kibontakoztatására törekszik, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Rajtunk múlik, hogy a jóra, szépre, igazra való nyitottságát, fogékonyságát erősítjük-e. Ebben az időszakban alapozódik és dől el, hogy később kutató, kereső ember lesz-e.
Pedagógiánkat inklúzivitás jellemzi, amely lehetőséget nyújt a szabad személyiség kibontakoztatására, a befogadásra, az elfogadásra és a differenciálásra.

Mindezek tudatában külső-belső környezetünket úgy alakítjuk, hogy az családias értékekeket, érzelmeket közvetítő legyen, mivel személyiségük szabad kibontakoztatásában a gyermekeket körülvevő személyi és tárgyi környezet meghatározó.
Tiszteletben tartjuk, hogy az óvodáskorú gyermek legfőbb tevékenysége a *játék,* mert ez vezeti be a gyermeket az „életbe". Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlesztését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

A 3. életév mérföldkő a gyermekek intézményes nevelés szempontjából a kisgyermeket eddig tökéletesen kielégítette a család, de most kezd az értelme nyiladozni mások világa felé. Belép a "társadalomba", vagyis az óvodába. Az otthon melege után győz benne a társak és a világ megismerése utáni vágy, és könnyen megbarátkozik az új életformával.

Pál apostol a Bibliában eligazítást ad azoknak, akik gyerekeket nevelnek:
"Neveljétek őket az Úr tanítása szerint fegyelemmel és intéssel." (Fil 6;4) Bár a szülők, óvodapedagógusok nem láthatják előre, mit rejt a gyermek jövője, mégis fontos szerepet játszanak a gyermek személyiségének fejlesztésében. A mi dolgunk, hogy Isten világossága felé tereljük őket. Amennyiben szeretet, irgalom, bátorítás és megbocsátás jellemzi magatartásunkat a gyermek iránt, akkor az Isteni kegyelmet és szeretetet mutatjuk be nekik.

Isten képviselői vagyunk, tőle kaptuk küldetésünket, hogy bemutassuk az ő nagyságát és Atyai szeretetét, valamint fia Jézus Krisztus életét a gyermeknek. Ez által őt állítjuk példaként nevelésünkben. A keresztény óvodapedagógusi szerep éppen ezért nagy *kihívást* jelent.

2.2. Óvodakép

1. A katolikus óvoda, mint minden más óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelőszemélyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei. Célként fogalmazzuk meg, hogy az óvodai évek folyamán fokozatosan, de különösen tanköteles korban az iskolai oktatásra-nevelésre készítjük föl a gyermeket.

A személyiség kibontakozásában négy tényező játszik szerepet:

- velünk született adottságok
- a környezeti hatások
- a szabad akarat
- és az isteni kegyelem.

2. A keresztény nevelés célja: A hit ébresztése, fejlesztése, növelése az egész személyiség gazdagítása. A keresztény ember az élet értelmének kérdéseire akkor kaphat választ, ha nyitott a hit felé. Óvodai keresztény nevelésünkre is érvényes: *nyitottá kell tenni a gyermekeket a hit befogadására.* Ezt a célt akkor tudjuk megvalósítani, ha figyelembe vesszük a gyermek befogadóképességét, élményvilágát. Ez nem jelentheti azt, hogy kicsinyítve vagy elbagatellizálva tárjuk a hittartalmakat a kisgyermek elé. Ha az őt körülvevő világban is van szenvedés, szegénység, betegség, elemi csapás, stb., akkor a hitvilágban sem tarthatunk elé egy rosszul értelmezett sértetlen világképet. A hívő pedagógus megpróbálja a hitet, vigaszt a gyermeknek átadni, és azt megértetni, hogy az Istenbe vetett hit átsegít a nehézségeken. Ugyanakkor elkerüli a naiv optimizmust.

Az óvodás gyermekek hitre neveléséhez megfelelő pedagógiai, pszichológiai és teológiai felkészültség és élő hit szükséges, hiszen életkori sajátosságaikhoz igazodó tanítást kell adni a gyermekeknek.

A célunk továbbá, hogy elősegítsük az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

3. A keresztény óvodai nevelés alapelve:

- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze.
- Nevelésünk tegye lehetővé a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek a kibontakoztatását.
- A keresztény óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai módszerek a gyermek személyiségéhez igazodjanak.

4. Az óvodai nevelés gondoskodik:

- A gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkorspecifikus alakításáról, valamint
- A mással nem helyettesíthető szabad játékról, közösségben végezhető sokszínű tevékenységekről, megfelelő személyi és tárgyi környezetről.

5. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

6. Keresztény óvodai nevelésünk biztosítja a nemzetiségi, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Az integrált nevelés feltételei:

- szerepeljen az óvoda alapító okiratában
- megfelelő tárgyi feltételek biztosítottak legyenek

- megfelelő személyi feltételek adottak legyenek
- a program tartalmazza az integráció folyamatát, feladatait

A szakértői bizottság feladata a fogyatékosság szűrése, vizsgálataik alapján javaslat tétele a gyermek, különleges gondozás keretében történő ellátásra, az ellátás módjára, formájára, helyére, az ellátáshoz kapcsolódó szakszolgálatra.

Mit tartalmaz a keresztény nevelésünk?

1. A gyermek valóságismeretének fejlesztése, bővítése vallási szemszögből.
2. Bizalom és hit adása, hogy Isten ismer és szeret bennünket.
3. Istent és az ő küldetését a gyermek befogadási szintjén megismertetni.
4. A gyermekek ösztönzése arra, hogy élményeiket Isten előtt tárják fel.
5. Az egyház közösségébe való fokozatos beilleszkedés.

Nevelési és oktatási célunk: olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelő munkát segítő munkatársak, a szülők, a gyermekek számára egyaránt.

2.2.1. Intézményi elvárások

Pedagógusokkal szembeni elvárások

1. A magas szintű pedagógiai, módszertani felkészültség.
2. A pedagógiai és napi tevékenységek alapos, céltudatos tervezése az óvodai dokumentumok alapján. A megvalósítás pontos kivitelezése, eredményesség reflektálása, az önértékelés hasznosítása a további tervezések során.
3. Tudatosan, a gyermekek érdeklődésének, életkori és egyéni sajátosságainak, valamint a foglalkozások anyagának és a kitűzött céloknak megfelelően szervezze a tanulási folyamatot, alkalmazza a tanulásszervezési eljárásokat.
4. A gyermekek személyiségének komplex fejlesztése, az egyéni bánásmód és a differenciálás alkalmazásával. A SNI és BTM zavarral küzdő, valamint a HH, HHH gyermekek integrált nevelésének szakszerű megszervezése, sikeres nevelése. Hátránykompenzálás.

5. A jó közösségfejlesztés, ahol a gyermekek értékesnek, sikeresnek, boldognak érzik magukat. Legyen nyitott a különböző társadalmi és kulturális családból érkező gyermekek másságára, törekedjen a sikeres integrálásra. A konfliktus megelőzési és konfliktuskezelési módszerei sikeres alkalmazásával a problémahelyzetek megelőzésére, megoldására törekedjen.
6. A gyermekek személyiségének, egyéni képességeinek megfelelő folyamatos értékelés, elemzés. Az eredmények felhasználása, visszacsatolása a további tevékenységek tervezése, szervezése során. Pozitív megerősítés, fejlesztő értékelés alkalmazása. Az óvodában használt mérési, értékelési módszerek alapos ismerete, felhasználása.
7. Környezeti nevelésben mutatott jártasságával, hiteles értékrendjének átadásával segíti a gyermekeket, hogy megértsék a nem fenntartható és fenntartható fejlődés különbségeit. Kihasználja saját intézményében a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeit. Lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel hozzájáruljanak a fenntarthatósághoz, tudatosítva bennük, hogy a jövő rajtuk is múlik.
8. Igényes kommunikációjával a problémamegoldásra, az együttműködésre törekedjen. A gyermekkel alkalmazott kommunikációs módszerei az adott helyzetnek és a gyermekek szintjének megfelelő, egyértelmű, világos, jól érthető legyen. A szülőkkel, kollégákkal, partnerekkel szembeni kommunikációját a tisztelet, elfogadás, magas szintű szakmaiság jellemezze.
9. Munkájában pontos, megbízható, felelősségteljes legyen. Szakmailag, pedagógiailag legyen naprakész, tájékozott. Önértékelése legyen reális, önképzése, saját szakmai fejlődése iránt elkötelezett.

Intézményvezetővel szembeni elvárások

1. Támogató, befogadó és elfogadó **tanulási környezet** kialakítása, folyamatos fenntartása. A szükséges erőforrások felkutatása, megteremtése. Az intézmény dolgozóinak hatékony irányítása. Szisztematikus, következetes, rendszer működtetése az intézményi célok elérése, a sikeres nevelőmunka érdekében.

   Az értékközpontú nevelés folyamatának irányítása. Megbízható, objektív értékelési rendszer létrehozása, alkalmazása.

2. Jövőkép kialakítása, megvalósulására irányuló stratégiaalkotás, szervezetépítés, küldetések szerepek tisztázása, elvárások pontos meghatározása. Informálódik és folyamatosan informálja a kollégákat és az intézményi partnereket. Hatékonyan, érthetően kommunikálja a feladatokat. Következetesen, célirányosan, a jövőkép megvalósítására ösztönözze a munkatársakat. A **változásokat** a pontos célkitűzésekkel, a hozzárendelt elérendő feladatokkal, a megvalósíthatóság mérlegelésével, határozott döntésekkel vezesse be és érje el. Legyen tisztában a változás folyamatával, az ellenállások kezelésének lehetőségeivel. A változásokkal járó konfliktusokat, a felmerülő problémákat, az esetleges káoszt hatékony módszerek alkalmazásával kezelje. A célok megvalósulásának folyamatos nyomon követése, a nevelőtestület bevonásával az elért eredmények mérlegelése, további célok kitűzése.
3. **Önismeret,** önértékelési képesség, önreflexió, saját erősségének, szakmai és személyes fejleszthető területeinek az ismerete. Kritikusan reflektáljon saját viselkedésére, személyiségére, döntéseire, elemezze azt és szükség esetén változtasson azokon. Naprakész szakmai ismeretekkel rendelkezzen. Tartsa be az erkölcsi és etikai szabályokat. Legyen elkötelezett a gyermekek nevelése, a kollégák és önmaga képzése és fejlesztése iránt. Hiteles és etikus legyen. A vezetői programjában megfogalmazott célokat tudatosan és következetesen tervezze és hajtsa végre, ha a körülmények változása indokolja, akkor vizsgálja felül a kitűzött célokat, és módosítsa azt a nevelőtestület bevonásával.
4. Elvárás, hogy a kollégáit, az óvoda dolgozóit megfelelően inspirálja, motiválja és támogassa a kitűzött célok megvalósítása érdekében. Ehhez a mások képességeibe vetett bizalomra építve alkalmazza a **megosztott vezetést** a munkatársaival. **Hatékony csapatépítésre** törekszik, aktívan részt vállal a csapat munkájában, koordinálja a működést. Biztosítja a kollégák szakmai továbbképzését, támogatja az egyéni elképzeléseket. A kollégákat a szakirodalom olvasására ösztönzi. A problémahelyzetek megoldása, a konfliktusok kezelése során az emberi morális szempontokat, az intézményi elvárásokat mérlegelve hozza meg a döntéseit. Kommunikációja határozott, személyisége elfogadó, pozitív kisugárzású.

5. A közös célok elérése érdekében az erkölcsi és etikai normákat betartva támogató, tudásmegosztó, szeretetteljes munkahelyi légkört alakít ki, ahol minden munkatárs jól érzi magát. A kiégés megelőzésére törekszik.
6. Hatékony és eredményes intézmény menedzselés az intézmény céljainak elérése érdekében. Naprakész jogszabályi ismeretekkel rendelkezzen. Az intézményi erőforrásokat (humán, gazdasági, technológiai, fizikai) az elvárásoknak megfelelően hatékonyan kezelje. Az óvoda arculatának kialakítása során a meglévő sajátosságokat kiemelve pozitív kép kialakítására törekedjen. Időbeosztása, adminisztrációja, a feladatok prioritásának beosztása hatékonyan támogassa az intézményi célok elérését. A szülőkkel, a fenntartóval, a helyi egyházi képviselővel, a külső partnerekkel és az intézmény dolgozóival hatékony együttműködést alakítson ki.

Óvodával szembeni elvárások

1. Az intézmény a jogszabályoknak megfelelően működjön, a változásokra gyorsan és hatékonyan reagáljon.
2. Az óvoda működése a település, az ellátási körzet igényeihez igazodjon, törekedjen a helyi egyházközséggel való folyamatos kapcsolattartásra.
3. A minőségi munka fejlesztése érdekében az intézmény tárgyi eszközeinek bővítése, fejlesztése a költségvetési tervek szerint valósuljon meg.
4. Az intézmény szakmai teljesítményének szinten tartása, javítása.
5. Az óvoda a hatékony gyermekvédelemre, a hátránykompenzálásra, az egyenlő esély biztosítására, a hátrányos helyzetűek integrálására törekedjen.

Mit jelent gyakorlati életünkben keresztény küldetésünk?

A keresztény küldetés akkor lesz a gyermek számára érthető, ha a jelennel kapcsolatba tudjuk hozni.

Konkrét lehetőségeket, célokat tűzünk ki, hogyan valósíthatjuk meg keresztény küldetésünket:

- valakinek örömet szerezni, ajándékozni valamit
- osztozni valamin
- hibákat bevallani
- rossz tettért bocsánatot kérni
- valamit jobban tenni
- együttérezni
- segítőkésznek lenni
- önzetlenséget gyakorolni
- figyelmesnek lenni
- környezetünkben keresztény cselekedeteket felfedezni
- példás keresztények, szentek példájáról beszélni

Megismertetni, megszerettetni Istent. Az Isten szeretete azonban nem jelenthet imádságsorozatot, kényszert és merevséget. Sokkal inkább jelent rácsodálkozást a jelenségekre, dolgokra, teljesítményekre. Jelenti a szeretetet, kötődést a felnőttek, a társak iránt.

A gyermekeknek az Istenbe vetett hitét, bizalmát, szeretetét az emberek iránti szeretettel lehet megértetni, szemléltetni.

Katolikus óvodai programunkban Istenről szóltunk eddig. Az óvodás gyermek Jézust el tudja fogadni, hiszen ő is volt kisgyermek, akinek születését, keresztelkedését ünnepeljük, aki felnőttként tanított, gyógyított és csodát tett. Jézus életéből fontos eseményeket ismertünk meg és a bibliai történéseket igyekszünk különböző képzőművészeti ágkban is szemléltetni Újszövetségről gondolkodunk.

Az óvodáskorú gyermekeknek ugyanis Isten fogalma a pszichológiai sajátosságaikból kiindulva nem lehet.

Keresztény, vallásos nevelésünk felvázolt tartalmából is következik, hogy mennyire fontos a keresztény pedagógusok, és a lelki vezető jelenléte az intézményben.

Teremtő Atya ismer minden embert. A gyermekekben szellemi, lelki, testi értékeket helyezett el, melyet a neveléssel kell a felszínre hozni. Küldetésünk, hogy felismerjük ezeket az értékeket, és segítsük a gyermekeket a kiteljesedésben.

Az óvodánk feladatának tekinti esélyteremtő szerepének és hátránykompenzációs képességének erősítését. Ennek érdekében fontosnak tartja a minőségi nevelés nyújtásához szükséges komplex fejlesztést, valamint a lemorzsolódás szempontjából a veszélyeztetett csoportok tanulási sikerességének elősegítését, az egyenlő esélyek megteremtését.

Arra törekszünk, hogy a keresztény vallási ismeretek átadása az egész napot áthassa, melyben a keresztény nevelést „szolgáló" felnőttnek az óvodapedagógusnak legalább olyan fontos szerepe van, mint az egyházközség élén álló parókus atyának.
Szükséges azonban, hogy az egyház képviselői is szoros kapcsolatba legyenek az óvodába járó gyermekekkel és a dolgozókkal.
A katolikus nevelés milyensége azonban a gyermekekkel foglalkozó óvodapedagógusoktól függ.

„Hagyd az Úrra utadat, bízzál benne,
mert Ő munkálkodik.”

(Zsoltár 37, 5)

2.3. Katolikus óvodánk pedagógiai folyamatának nevelési alapelvei

Olyan óvodai életet szervezünk, amelyből sugárzik *a gyermekek feltétel nélküli* elfogadása, tisztelete, szeretete, megbecsülése. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be. A gyermeki szabadság és ésszerű korlátok, szabályok betartása alapján, a szokásrendszeren keresztül *érzelmi biztonságot* nyújtunk a gyerekeknek. Ezt tesszük vallási hovatartozás nélkül, hisz óvodánk ökumenikus szemléletű, felekezetre való tekintet nélkül bárki igénybe veheti az óvoda „szolgáltatását”. Alapvető követelmény a gyerek emberi méltóságának jogainak biztosítása az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével.

- Óvodai nevelésünk *személyiség- és gyermekközpontú.* Ez az elv egyszerre irányítja a figyelmet az egyéni eltérések tolerálására. Ez a szemléletmód természetesnek tartja az eltérő fejlődési ütemet, a sokszínű adottságból adódó képességbeli különbségeket.
- Az egyéni differenciált nevelés oly módon valósul meg, hogy az óvodapedagógus nevelő-fejlesztő munkája, segítő-támogató attitűdje összhangban van a gyermek szükségleteivel, igényeivel, képességeivel, tevékenysége vágyával, érzelmi azonosulásával az egyéni bánásmódban és a közösségi nevelésben.
- A tanulásért közvetlenül felelős pszichikus funkciók, részképességek célirányos fejlesztésére, az esélyegyenlőség biztosítására törekszünk. Nem vezényelni akarunk, hanem szolgálni, türelemmel kivárni és elhárítani a fejlődést akadályozó tényezőket.
    - Gyermekközpontú nevelésünkben biztosítjuk a *játék védelmét*: a játéké a vezető szerep.
    - Óvodánkban a keresztény kultúra átszármaztatása, közvetítése a nevelő munkánk része.

- Feladatunk közvetlen és közvetett irányítással sokszínű tevékenységeken keresztül életkornak és egyéni szükségleteknek megfelelő műveltségtartalmak közvetítése.
- Kiemelt fontosságúnak tartjuk óvodai nevelésünkben, hogy eleget tegyünk azoknak az elvárásoknak, amelyeket a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

2.4. Meghatározó tényezők a személyiségfejlesztésben

Kitűzött nevelési célunkat a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével valósítjuk meg. Minden gyermek sajátos genetikai adottságokkal és különböző személyiséggel érkezik az óvodába. A gyermek sokszínűségét a családok eltérő légköre, szociális háttere, irányultsága eredményezi.

A gyermek családi élettere, egyéni, alapos megismerése a mutatója az eltérő szükségleteknek.

Kötelességünk a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére. A mentális szükségletek közül a tevékenységi vágy kielégítésének színtere, eszköze a kisgyermek fő tevékenysége: a játék. A játszó gyermek megfigyelése egyik legjobb módszer a gyermek megfigyeléséhez. Lehetőség arra, hogy megismerjük adottságait, nyomon kövessük készségeinek, képességeinek, jellemvonásainak, ismereteinek alakulását, fejlődését, társas kapcsolatait, érzelmeit, indulatait. Ugyancsak játék során nyílhat lehetőség az egyes gyermek átlagon aluli vagy felüli adottságainak, képességeinek megismerésére is.

A differenciált egyéni fejlesztés kiindulópontja: a gyermek képességeinek, részképességeinek, fejlettségi szintjének megállapítása.

Ehhez kapcsolódóan célunk: a szintmegállapításra épülő tudatos fejlesztés.

2.4.1 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Óvodánkban a gyermekek fejlődésének nyomon követése fejlődési naplók vezetésével történik. A fejlődési naplókat minden év szeptember 1-én az újonnan érkezett gyermekeknek is kiállítják az óvodapedagógusok. A napló első és legfontosabb része az anamnézis lap, melyet a szülők nyilatkozata, és adatátadása alapján az első találkozáskor elkészítenek az óvónők. Ezt követően kerülnek a fejlődési naplóba azok az információk, melyek a gyermekekről az óvodában töltött évek alatt keletkeznek. A napló sajátossága, hogy nem csak bemeneti és kimeneti állapot mérésére szolgál, hanem a korosztályoknak megfelelően a folyamatos megfigyelést is lehetővé teszi a pedagógusok számára. A főbb életkori szakaszokat (3-4 év; 4-5 év; 5-6-7 év) tagolva alkalmas a gyermeki fejlődés áttekintésére. Természetesen a bemeneti állapothoz képest tükrözi a gyermekek fejlettségét 8 területen, melyből következik, hogy az iskolakészültséghez szükséges képességeket, részképességeket, azok szintjeit elérték, elérik –e.

Az intézményi megfigyelések, mérések mellett a kazincbarcikai Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai (fejlesztő pedagógus; logopédus) minden év szeptemberében szűrést végeznek az intézményben, melyet követően fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt a tanköteles kort betöltött gyermekek, heti rendszerességgel. Ennek módját az adott nevelési év munkaterve is tartalmazza, a fejlesztő szakemberek hozzájárulásával.

Az intézméynben használt fejlődési napló az alábbi területeket öleli föl:

1. Egészségi állapot

2. Mozgás

3. Dominancia

4. Finommotorika

5. Játék, munka, választható tevékenységek

6. Érzelmi-akarati élet, keresztény erkölcsi szokások, szocializáció

7. Értelmi fejlettség

8. Beszédfejlettség

9. Iskolakészültség mutatói (leendő 1. osztályosok esetében, akik 2017. augusztus 31-ig betöltik a 6. életévüket)

A fejlődés nyomon követése folyamatos, erről a szülők a jogszabályoknak megfelelően kapnak tájékoztatást, egy évben két alkalommal (I. félév vége – január utolsó napjai; II. félév vége – május utolsó napjai) illetve probléma estén azonnal. A szülők tájékoztatásának fóruma a fogadó óra, melynek alkalmai a munkatervben kerülnek rögzítésre. Minden pedagógusnak van alkalma így személyes beszélgetés keretében tájékoztatni a szülőket gyermekeik fejlődéséről, illetve a felmerülő nehézségekről, problémákról. Óvodánk nagy hangsúlyt fektet a családokkal való együttműködés fontosságára, ezért alakítottuk ki a fogadóóra alkalmait, mely lehetőséget ad a kötetlen, de mégis bizalomteljes, elmélyült beszélgetésre. Nem csupán a prevenció, a probléma, és konfliktus kezelés áll ezeknek az alkalmaknak a hátterében, hanem a lelki gondozás is, mely a szülői hivatás gyakorlásában ad segítséget, támogatást.

A helyi gyakorlathoz kapcsolódik, hogy a fogadóórák alkalmairól az óvodapedagógusok rövid feljegyzést készítenek, mely jegyzőkönyvként is funkcionál az ott elhangzottakkal kapcsolatosan.

Továbbá egy évben két alkalommal a fejlődést összegző dokumentumot is átadnak a szülők számára, mely a fejlődési napló főbb területeit foglalja össze. Különösen kiemelt terület az iskolába készülő óvodásaink átfogó jellemzése, mely képet ad a szülőknek arról, milyen képességeket, részképességeket, magaratás formákat sikerült elsajátítania gyermekének az óvodában töltött évek során, illetve milyen lemaradásokkal küzd, melyben segítséget – adott esetben külső szakember bevonását – igényel. A fejlődés nyomon követéséhez a fejlesztő pedagógusok szakvéleményei is hozzátartoznak, ezt külön is megkapják az érintett gyermekek szülei.

A fejlődés nyomon követésének adatait a nevelőközösség fölhasználja a következő nevelési év tervezésekor a kiemelt nevelési területek meghatározásában, illetve a pedagógiai munka tervezésekor a képességek, részképességek fejlesztésében, az esetleges lemaradások egyéni fejlesztésekkel történő korrekciójában.

„Ki milyen lelki ajándékot kapott, úgy szolgáljátok azzal egymásnak, mint Isten sokféle kegyelmének jó sáfárai."

(I. Péter 4, 10)

3. A katolikus óvodai nevelés feladatai

A katolikus óvodai nevelés általános feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

1. az egészséges életmód alakítása
2. az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
3. az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
4. hitre nevelés

3.1. Egészséges életmód alakítása

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül és egymást kiegészíti, így létfontosságúnak tartjuk a környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozását, melynek során kiemelten kezeljük a szülők szemléletformálását. A test a lélek temploma, ezért testi egészség önmagában nincs. A testnek, a léleknek az értelemmel kell épen összahangban működnie ahhoz, hogy egészséges embernek érezhessük magunkat.

Célunk:

Testileg, lelkileg egészséges, kiegyensúlyozott gyermekek nevelése, egészségkultúrájuk kialakítása. Válljanak képessé testi szükségleteik önálló kielégítésére. Feladataink meghatározásakor; hitvallásunk szerint abból indulunk ki, hogy Isten minden létezőnek Istene és mindenkor gondja van teremtményeire. "Fennhatósága", őrző szeretete biztosít arról, hogy minden reánk bízott gyermek fejleszthető, erősíthető.

Feladataink:

- Az egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásrendszerének kialakítása a differenciált életritmus figyelembe vételével.
- Különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.
- Mozgásos tevékenységek, séták, kirándulások szervezése.
- Mozgáskultúrájuk és egészség megóvásuk érdekében láb- és testtartásjavító torna tartása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása. (Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, teremtésvédelem)
- A betegség megelőzés és az egészség megőrzés szokásainak alakítása.
- A Városi Egészségmegőrőz Programok látogatása.
- Együttműködés az óvoda védőnőjével.
- Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása (egészségügyi szűrővizsgálatok, mérések, védőnői tisztasági vizsgálatok biztosítása, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, mozgásfejlesztő szakember, pszichológus bevonása, gyermekvédelmi családsegítő szakemberekkel való együttműködés).

Az óvodáskorú gyermek lelki és testi szükségleteinek kielégítését kiemelt feladatnak tekintjük. A test és a lélek két egyenértékű alkotó eleme az embernek. Eszményünk Jézus Krisztus, aki megbecsülte és birtokolta, edzette testét. A katolikus óvodában a testi nevelés azt a célt szolgálja, hogy minden gyerek megtanuljon vigyázni az egészségére, örömét lelje a mozgásban és akaraterejével próbálja megszerezni teste felett az uralmat. A nevelésben védő-, óvó-fejlesztőhatásokkal biztosítjuk, hogy a gyerekek egészségesek maradhassanak.

Az egészséges életmód alakításának feltétele a közvetlen környezet, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása, amelyben a gyermekek napjuk nagy részét töltik. A csoportszobának sajátos arculata van, amely összhangban áll a program megvalósításával, és amely az ott dolgozó óvodapedagógusok belső indíttatásait tükrözi.

A gyermek testi állapotának, képességeinek fejlődése kihat lelki, szellemi képességeinek változására. Az óvodás gyermekek eltérő testi képességekkel rendelkeznek, így fontos szem előtt tartani, hogy ki-ki saját igénye szerint mozoghasson. A szabadban történő mindennapos mozgás elengedhetetlen!

A mozgások fejlesztése az egész személyiség fejlesztésében fontos helyet foglal el: hat a szervezet működésére, meghatározza, a vérkeringést, a légzést és emésztőrendszer tevékenységét, fokozza az anyagcserét, elősegíti a központi idegrendszer fejlődését. Az étkezés során igyekszünk minden ennivalót megismertetni, megszeretetni a gyermekekkel tiszteletben tartva az egyéni szükségleteiket. Alapvető feladat a gyerekek személyi, higiéniai igényének kialakítása: tisztálkodás, fogmosás, kényelmes öltözet, váltócipő.

További feladatok:

- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegség megelőzés és az egészség megőrzés szokásainak alakítása
- törekeszünk a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítására csoportszobánkban, udvarunkon és a tágabb környezetben egyaránt
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészségre nevelés alapvető követelményei

- a megfelelő hőmérséklet, világítás, tisztaság, levegőzés
- helyes életritmus
- vitamindús, fehérje dús, változatos táplálkozás
- időjárásnak megfelelő öltözködés
- tisztálkodás
- alvás, pihenés
- egészség- és balesetvédelem
- mozgás, kirándulás, úszás megszerettetése
- a környezet védelme

Mindezen feladatok megvalósítását megfelelő szakemberek bevonásával, szülővel, óvodapedagógussal együttműködve végezzük.

3.1.2. Óvodai egészségfejlesztési feladatok

Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére és az egészségkárosodás megelőzésére irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat a testi, a lelki (értelmi, érzelmi, akarati) és szociális (társas, közösségi) nevelő tevékenységre vonatkozik. Az egészségnevelés az óvodai élet valamennyi szakaszára vonatkozik.

A személyi és környezeti higiénia fejlesztése

- Személyes tisztálkodás

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak (vagy kapcsolatosak) az óvoda mindennapos tisztálkodási, testápolási rendjével. A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus (és a dajka) bensőséges ellátását (megszégyenítéstől) távoltartását igényli. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszégyenítést.

A legfőbb személyi higiéniás nevelési feladat: a kézmosás szokássá fejlesztése (szeretetteljes légkörben), a saját személyi felszerelés (törülköző, zsebkendő, fésű, fogmosó-felszerelés, tornafelszerelés, alvópárna) használata. Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre.

- Környezeti higiénia

A környezethigiéniára nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, virágosítását: a foglalkoztatótermek szellőztetését, az ivóvíz higiéniáját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztán tartását, gondozását, a helyiségek, mellékhelyiségek takarítását (benne az önkiszolgálást is), a taneszközök higiéniáját, rendben tartását. A világszinten egységesülő, globalizált világ a természet megvédését, a hulladék kezelését, az energiával való takarékosságot is beemeli az óvodai nevelés kompetenciájába.

Különös kívánnivalókat tartogat az emeletes csoportszoba csúszásmentességének, korláthasználatának szabályozottsága (pl. rácsai olyan sűrűek legyenek, hogy a gyermek ne dughassa át rajta a fejét). A gyermek az óvodai életének zömét játékkal tölti, a játékhoz különféle játékszereket használ, amelyeket az ő méreteinek megfelelően kell tárolni, az audiovizuális eszközöket pedig az óvodapedagógus felügyelete mellett lehet használni. festéssel kapcsolatos eszközhasználat után szükséges alkalmat biztosítani a kimosakodásra.

Az egészséges táplálkozás megkedveltetése

Kisgyermekkorban a táplálkozás a fejlődés alapfeltétele. Az óvodáskorú gyermek táplálkozási szükségletét nem lehet a felnőttek szükségleteihez arányosítva levezetni, mert a kisgyermek anatómiai-biológiai sajátossága más. Az óvodásgyermek gyomra kicsiny űrtartalmú, nem alkalmas egyszerre nagy mennyiségű táplálék befogadására, a bél fala is vékonyabb, a bélmozgások kevésbé erőteljesek. Az óvodapedagógus hangoztassa azt az elvet, hogy az óvodáskorú gyermek étrendjében ne (vagy nagyon ritkán) szerepeljen zsíros étel, pörkölt, erősen fűszerezett hús.

Nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségpedagógiai feladatát. Az étkezéshez való előkészületben a gyermekek is vegyenek részt – életkori fejlettségüknek megfelelő szinten –, és legyenek részesei étkezéskor az önkiszolgálásnak. Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében szervezzen az óvodai csoport (szülőkkel, támogatókkal közösen) gyümölcs- vagy zöldségnapot, ismertesse meg az óvodapedagógus a gyermekeket új ízekkel, ismeretlen italféleségekkel, a gyermekek is vegyenek részt az ételkészítésben (saláta, köret, gyümölcstál készítésében).

Rendszeres mozgás biztosítása

A mozgásszervek fejlődésének belső, élettani ingere a mozgásra való késztetésben mutatkozik meg, és nagyobb energiafelhasználással jár, ezért a mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A gyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár.

Ezért a mozgásfejlesztés és a mozgáskultúra elsajátítása nem önmagában álló feladat (így például a „Mozogni jó!” óvodai mozgásprogram is csupán csak egyik, de nélkülözhetetlen alkotó eleme a testi nevelésnek). A mozgás segíti a gyermeket a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában.
A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg, ennek megfelelően a mindennapi testnevelés középpontjában is a sok mozgással járó játék áll. A mozgásszükségletet a regenerálódást biztosító pihenés egészíti ki (csendes pihenő, alvás biztosításával, alvásigény figyelembe vételével).

- Játékos tevékenység

A gyermekek különböző életkorukban más-más játékokkal (más-más játékszerekkel) játszanak. Már csecsemőkortól kezdődően megfigyelhető a gyermek ún. funkcionális (gyakorló jellegű) játéka, amely a mozgás és a végrehajtás sikerörömét kelti. A középsőcsoportba lépve a gyermek különböző helyzetekbe, személyek szerepébe képzeli magát, és játssza el a felvett helyzethez tartozó szerepeket. Ezeket a játékokat szimbólumjátékoknak nevezi a pedagógia. A játéktevékenység legmagasabb fokát az alkotó játékok képezik, amelyek egy-egy cél elérésére hozzák össze játszó csoportokat.

- Mozgás a szabadban

A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok és munkaeszközökkel való munkálkodások. Mindezek az általános munkavédelmi szabályok megismertetését, begyakoroltatását és ellenőrzését igénylik. Jelentős nevelői figyelmet igényel a szabadban a túlmozgás, a fegyelmezetlen játék felderítése, megfékezése. Közegészségügyi ellenőrzést kívánnak a homokozók, pancsolók, mászókák, hinták, kerti szerszámok, valamint a napozás és a vízzel való edzés lehetőségének balesetmentes kialakítása is.

- Mindennapi testnevelés

A rendszeres mozgás biztosítását, a mozgáskultúra megalapozását, a motoros képességek fejlesztését az óvodai nevelési programban szereplő délelőtti és délutáni edző tevékenység, a mindennapi testnevelés szolgálja. Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös (játékos, sportos) mozgás által kiváltott öröm átélése.
Mindennap alkalmazható mozgásgyakorlat lehet a mászás, járás, futás, ugrás, dobás, elkapás. Ezek a mozgásformák olyan elemi mozgásokat tartalmazzanak, amelyek sportági mozgásokból levezethetők, de elemi jellegüknél fogva már elveszítették sportági jellegüket. Az óvodai testnevelés során alkalmazott mozgásformák alkalmasakká tehetik a gyermeket az életen át tartó sporttevékenység megalapozására.

- Testnevelési foglalkozás (játékos testnevelés)

A mindennapos testnevelés edző (felfrissítő) jellegű gyakorlatai mellett korcsoportra szabott, testnevelési csoportos foglalkozás is tartható (kis- és középsőcsoportban heti egy, nagycsoportban általában heti két alkalommal.

„A gyermek egészségvédelmét és egészségfejlesztését szolgáló testi nevelés és sportolás különös kiemelt helyzetben van az óvodai Alapprogramban.

A pszichohigiénés nevelés feladatai

A pszichohigiénés nevelés (lelki egészségvédelem) a lelki egészség fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges készségek és képességek kiművelését öleli fel. Főbb területei közé soroljuk az egészséges napirend gyakorlását, készséggé alakítását, a hibás viselkedési módok kezelését (leszerelését), a stresszhatások kompenzációját, a magatartások érzelmi vezérlésére való készséget, a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértését és megoldását.

- A beilleszkedési képesség gyakorlása

A mindennapos óvodai nevelési gyakorlat kiemelt feladata a gyermekek beilleszkedési képességének (a csoportba történő integrációjának) elősegítése, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szociális integrációjának megvalósítása.

A beilleszkedési képesség megvalósítása az alábbi személyiségfejlesztő tevékenységeket (akciókat) kívánja az óvodai csoportok életében (mindennapos nevelési programjában):

– a társkapcsolatok erősítése, az együttműködés fokozása személyesen, illetve csoportos tevékenység során;

– a másik személy ismerése, elfogadása, kedvező társalgási kapcsolat;

– a szegények egészségi lehetőségeinek megértése, javítása;

– más fajúakkal, származásúakkal, vallásúakkal, gazdagságúakkal együttműködés szorgalmazása;

– más gyermekközösségekkel, egyesületekkel kapcsolattartás, barátkozás;

– szolidaritás, bizalom a rászorulókkal szemben;

– a szegregáció elvének és gyakorlatának elutasítása.

Az alkalmazkodóképesség fejlesztése

Az egészség tiszta, harmonikus környezetet igényel, amelyben a fizikai, pszichikus, szociális és esztétikai tényezők egyensúlyt tartanak. Az egyednek az életben maradáshoz a környezet tényezőihez alkalmazkodnia szükséges. Az alkalmazkodás (adaptáció) valamely tárgyhoz, állapothoz való hasonulást, „hozzáilleszkedést”, aktív elfogadást, beállítódást jelent, illetve tartalmaz.

Az alkalmazkodás az egészségtudományban a szervezetnek az adott környezeti és/vagy ingerfeltételekre adott elviselő reakcióját jelenti; az egészségfejlesztésben pedig az egyednek a szociális-kulturális normák és formák iránti elvárásait, a harmonikus személyközi kapcsolatokra és önmegvalósításra vonatkozó képességét és készségét fejezi ki.

Napjaink globalizációs környezete ilyen alkalmazkodóképességeket igényel a jövő polgáraitól:

– egészségvédő, balesetmegelőző, szabályt követő készséges magatartás;

– a változó természeti és kulturális feltételekhez alkalmazkodó viselkedés;

– az emberi kapcsolatok tiszteletben tartása, udvarias (segítő) viselkedés;

– napirend, együttműködési program elfogadása és sikerében való részvétel;

– (saját) betegség esetén a betegviselkedés elfogadása

- Önismeret és önellenőrzés

Az egészség tartalmában olyan indikátorokat (változást jelző tényezőket) is tételezünk, amelyek az egészség tartalmát kisebb-nagyobb időközökben rendszeresen ellenőrzik, változtatják. Az egészség, mint folyamat a következő visszatekintő, önellenőrző és korrigáló pszichikus képességeket igényli az óvodáskorban:

– véleményalkotás a saját egészségvédő magaratásról (önmegvalósítás értékelése);

– az életvédelmi és baleset-megelőzési magatartás tudnivalóinak ismerete, rizikóhelyzetek elkerülése;

– a saját aktuális életmód értékelő áttekintése, korrekciójának megtervezése, (táplálkozás, mozgás, szabadidő önellenőrzése);

– más személyekkel való kapcsolat önelemzése (családban, iskolában, más csoportokban);

– a meglevő testi-lelki szükségletek kommunikációjának és interakciós módszereinek (pl. a testbeszédnek) elemzése, korrekciója;

– rendszeres egészségi ellenőrző vizsgálatok elvégzésének és a gondozás-ápolás módjainak elfogadása.

A szociális egészség fejlesztésének feladatai

E nevelési feladat a gyermeket a közösségbe való befogadásra, egyenértékű emberként való elfogadásra készíti elő, és szeretetteljes együttműködésben való részvételre szoktatja. Nélkülözhetetlen a kiegyensúlyozott légkör, a harmonikus csoportmiliő. Az együttműködés során keletkezett feszültségek feloldására, a másság különbözőségeinek elfogadására, baráti kapcsolat létesítésére van igény. Az óvodai csoport tagjait összekötő személyi kommunikáció és együttműködés, az óvodapedagógus is minta adó személy.

- Esélyegyenlőség biztosítása

Az esélyegyenlőség és a másság elfogadása azt az emberi jogot testesíti meg, hogy minden embert – származására, nemére, nemzetiségére, vallására, testi-lelki sérülésére, fogyatkozására tekintet nélkül – ugyanazok a jogok és lehetőségek illetik meg az életben való érvényesülés folyamatában.

Az esélyegyenlőség magában foglalja a másság elfogadását, azaz egy olyan másik személynek egyenlő társként történő elfogadását, aki a mindennapi életben, átlagos jellemzőkkel mérve, eltérő személyiség, és akit eltérése miatt a közösségből való kirekesztés veszélye fenyeget. Az elfogadás mércéjét az mutatja, hogy valaki mennyire hajlandó – a saját értékelése alapján – például egy sérültet, fogyatékost, szociálisan hátrányos helyzetű, kultúrában elmaradott személyt társadalmilag egyenértékű emberként elismerni, megérteni és befogadni. Az óvodapedagógus alapfeladata e kérdésben a másság elfogadtatása a gyermekközösséggel. Az óvodapedagógusnak hangoztatott elve legyen az, hogy a fogyatkozással élő gyermek nem beteg, hanem más: más az életmódja, más a teljesítménye, több segítséget igényel. A befogadás megvalósításának előfeltétele az érzelmes bemutatás, amelynek lényege az, hogy az óvodapedagógus ismerteti a gyermek nevét, azt, hogy az új óvodás szívesen jött a csoportba, majd utal arra, hogy a közös élet, a játékos mindennapok során milyen figyelmesség mellett fogja ő is jól érezni magát a csoportban.

- Az integráló nevelés követelményeinek teljesítése

Az együttnevelés során a gyermek fogyatékosságát ne alkalmatlanságként, ne képesség hiányaként, betegségi állapotként értelmezzék, hanem olyan élethelyzetnek minősítsék, amelyben a környezet alakításával, sajátos neveléssel-oktatással a sérült életminősége javítható. A szociális hátrányú gyermekek, akiknél a családi, társadalmi, kulturális, anyagi háttér kedvezőtlen hatása mutatkozik meg.

- Sajátos nevelési igényűek egészségfejlesztése

Az ilyen gyermekek óvodai gondozására-nevelésére csak azon óvoda vállalkozhat, amelyik az alapító okiratában ezen (céltudatos, tervszerű és szervezett) gondozó-nevelő kötelezettséget felvállalta.

Az elvállalt sajátos nevelési igény teljesítésekor a fogyatékosság részleges vagy teljes körű módosításának, illetve a képességek eltérő ütemű fejlesztésének kötelezettségét kell vállalni. A sajátos igényű gyermekek gondozása-nevelése speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós fejlesztő, visszaállító, valamint gyógyító célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi nélkülözhetetlenné. E feladat az óvodapedagógus sajátos képzettségét, valamint az egészségügyi és nevelési tanácsadói szakirányítását igényli.

Szociális hátrányúak nevelési sajátossága

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai „megelőző" egészségneveléséhez szükség lehet a gyermekvédelmi szakhálózat segítségét kérni, a szülői szervezetek, munkaközösségek társadalmi összefogását is igénybe venni.

Ezek közül ismertebbek: klubfoglalkozások, munkadélutánok, közös séták, kirándulások, orvosi tanácsadás, csoport szülői értekezletek.
Feladat: a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek a családból az óvodai közösségbe való átmenetének segítése;

– az egészséges életvitel szabályainak gyakorlását;
– az egészséges táplálkozási szokások alakítását;
– a közösségi viselkedéskultúrának a többségi társadalomhoz illesztését;
– az egészséget támogató családi környezet segítő támogatását, megvalósítását.

A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodásgyermeket az egészség védelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek – a tartós gyógykezelés alatt álló gyermek

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek fogalma

- az a gyermek, tanuló, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni,

I-es tipusú diabétesszel élő gyermekek ellátása

A nevelési-oktatási intézmény vezetője a 14 évnél fiatalabb 1-es típusú diabétesszel élő gyermek részére abban az időtartamban, amikor az óvoda felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján speciális ellátást biztosít.

Az intézmény vezetője a pedagógus,- vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára előírhatja:

a) a vércukorszint szükség szerinti mérését,

b) szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.

A nevelési-oktatási intézmény vezetője mindezt olyan személy útján biztosítja, aki:

- pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkezik;
- nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott;
- aki a hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja;
- vagy iskola/óvoda orvos
- vagy iskola/óvoda védőnő

Az ellátás igénybevételéhez szükséges dokumentumok:

- A szülő, más törvényes képviselő kérelme, melyet az Eütv. 15. § (5) bekezdésével összhangban *(Az invazív beavatkozásokhoz és a 197. § szerinti önkéntes gyógykezelésbe vételhez a beteg írásbeli vagy - amennyiben erre nem képes - két tanú együttes jelenlétében, szóban vagy más módon megtett nyilatkozata szükséges)* nyújthat be.
- Szakorvosi dokumentumok

Az intézmény vezetője az Eütv.-vel összhangban álló speciális ellátási eljárásrendet alakít ki, melyet egy esetleges rosszullét esetén alkalmazni szükséges.

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
Egészségi szokások helyes megalapozása	A test és a pszichikum egészségének megóvása, edzése, megőrzése, megerősítése	Folyamatos gondozás, egészséges táplálkozással, sok mozgással aktív és passzív pihenéssel
	Mozgásszükségletek kielégítése	
Táplálkozási szokások , és a helyes napirend kialakítása		Mennyiségi és minőségi követelmények
		Napi háromszori étkezés
		Egészséges étrend kialakítása
		Új ízek elfogadtatása és megkedveltetése
		Szépen megterített asztal
		Megfelelő hely biztosítása
		Ízlésesen tálalt étel
		Felnőttek példamutatása az étkezési szokások kialakításában
Testápolás	Gondozás, a gyermek egészségének védelme érdekében.	A gyermek és óvodapedagógus bensőséges kapcsolata.
	A tisztaság igényének megalapozása.	Rögtönzött meseelem, beszélgetések, játékos helyzetek teremtése.
	Ápolatlanság megszüntetése	Testápolás örömének elérése.
	Kéz-arc mosás, fogmosás, fésülködés, orrfújás	Egyéni bánásmód. Elegendő idő biztosítása

		Tisztálkodó eszközök önálló használatának elsajátítása.
		Differenciált segítségadás.
		Zsebkendő használatának elsajátítása
Öltözködés	Udvari játék, séták előtti és utáni önálló öltözködés. Saját ruháik felismerése, elhelyezése jellel ellátott szekrényeikbe.	Az óvodapedagógus irányító tevékenység, az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése. Az óvodapedagógus kísérje figyelemmel az öltöző szekrények rendjét.
Pozitív énkép erősítése Esztétikai ízlés formálása Mozgásfejlesztés Edzés Levegőztetés Vízhez szoktatás Pihenés, alvás	Környezet rendben tartása Lehetőségek kihasználása Változatos mozgáslehetőség biztosítása (udvari játék, séta, testnevelés foglalkozások) Évkortól függetlenül szabad levegőn való tartózkodás Szükségletek figyelembevételével lehetőség biztosítása más tevékenységre. Kisebb alvási igényekkel rendelkezők figyelembe vétele.	Az öltözék célszerű és könnyen kezelhető legyen. Napi időjáráshoz való alkalmazkodás. Ehhez kapcsolódó megbízatások, feladatok Eszközök biztosítása Segítségadás, figyelem-felhívás Személyre szóló értékelés Változatos helyszínek, torna eszközök biztosítása. Az óvodapedagógus mozgáskultúrája. Udvari játékhoz külön ruházat biztosítása Esztétikus, nyugodt feltételek biztosítása friss levegő, (komoly zene)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A szokások elsajátítása folyamán kialakulnak egészséges életmódbeli készségei, jártasságai.
- Szükségleteit képes késleltetni, önállóan kielégíteni.
- Szem-kéz koordinációja megfelelő, képes ujjai tudatos irányítására, az eszközök önálló használatára. A tisztálkodási eszközre vigyáz, tisztán tartja, használat után a helyére teszi.
- Megtanul önállóan tisztálkodni, öltözködni, ismeri, alkalmazza a higiénés és esztétikus étkezési szokásokat. Képes önállóan eldönteni, miből, mennyit tud elfogyasztani. Szívesen fogyaszt zöldségféléket, gyümölcsöket, magvakat.
- Igényli és tudatosan részt vesz saját testi-lelki komfortérzetének kialakításában. Vigyáz ruhája, környezete rendjére, tisztaságára. Alakul igénye a rend megteremtésére. Ismeri a szelektív hulladékgyűjtés okát, mikéntjét.
- Képessé válik önmaga és társai segítésére.
- Életkorának megfelelően edzett, teherbíró, mozgása összerendezett, jó állóképességgel rendelkezik. Elkezdődik az első alakváltozás. Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

3.2. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Elképzelésünk tartalmából következően a nevelésben nagy teret szentelünk az érzelmi és szociális nevelésnek, a keresztény szellemiségnek a keresztény erkölcs és érték alapjainak lerakására.

A gyermek biztonságérzetét erősíti a korai életszakaszban szerzett pozitív benyomás, szeretetteljes, derűs hangulat. A katolikus óvoda feladata olyan légkörnek a megteremtése, amely kielégíti a gyermek szeretetigényét, elfogadja olyannak, amilyennek a Teremtő alkotta, az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól. A gyermek megérzi, ha ő fontos az óvodapedagógusnak, a társainak, s ez által olyan biztonságot él át, amely érzelmeit erősíti, s nyitottá teszi a környezet számára. Az érzelmi nevelés célja, az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze: bizalom, együttérzés, jó szándék, segítőszándék, önzetlenség, empátia, stb. Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.

Szociális viselkedés

A helyes szociális viselkedésre nevelés hangsúlyos szerepet kap az óvodai munkában. A szociális viselkedés megtanulásának színtere a csoportközösség. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnerviszony kialakítása a cél.

Az óvodapedagógus ugyanúgy figyelembe veszi a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárja a szokások, szabályok betartását.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
Elveszítette létjogosultságát az a nevelői módszer és magatartás, amelyben az óvodapedagógus mindent elrendel anélkül, hogy megindokolná azt. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, nyíltságra és őszinteségre kell építeni.
A közösség lehetőséget teremt arra, hogy a gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet töltsön be. Az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok keletkezésére és feloldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek.

Célunk: A szűkebb és tágabb környezetükben eligazodó, önérvényesítő, egészséges önbizalommal rendelkező, kapcsolatokat alakító, együttműködő és alkalmazkodó gyerekek nevelése.

- Bizalmon, szereteten alapuló óvodai légkörben tevékenykedjenek és érvényesüljenek.
- Legyenek képesek a másság elfogadására, a különbségek tiszteletére, elfogadására, és az azokhoz való alkalmazkodáásra.
- A fenőtt és a gyermek közötti demokratikus partnerviszony kialaktása.
- A gyerme-gyermek, gyermek- felnőtt kapcsolat a szabadságra nyitotságra őszinteségre épüljön.
- A keresztényi életre nevelés, az elfogadott magatartási normákkal való ismerkedés, életükbe való beépülése.
- Jézus életének példaként állítása.

A szociális viselkedés, közösségi nevelés feladatai:

1. Kontaktusfelvétel kibontakozása
2. Felnőttekkel szembeni helyes viselkedés kialakítása
3. A csoporton belül az együttdolgozás képességének kialakítása
4. Konfliktuskezelés
5. Felelősségérzet kialakítása a csoportért
6. A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása
7. Az emberek különbségének megértése és tolerálása
8. Belsőséges, családias, kiegyensúlyozott, szeretettel teli légkör biztosítása.
9. A gyermek beilleszkedésének segítése, a nap egész folyamán.
10. Felnőttekkel, gyerekekkel szembeni helyes viselkedés alakítása.
11. A keresztény normák megismertetése, elfogadtatása.
12. A helyes konflektus kezelésre való törekvés, az agresszió lekompenzálásával.
13. Az emberek különbözősségének megláttatása, elfogadtatása.
14. Felelőségérzet kialakítása, a demokratikus szabályok betartásásnak gyakorlása.
15. Toleráns viselkedés közvetítése, mely megértésen, szereteten alapul.
16. A természet szépségeire való rácsodálkozás, a teremtett világban való eligazodás.
17. Tiszteletre, becsületre, jóra, szépre való hajlam alakítása.
18. Jézus életének, tevékenységeinek megismertetése, példaértékének fontossága.
19. Anehezen szocializálható, hátrányos helyzetű gyermekek nevelése megfelelő szakemberek közreműködésével, az esélyegyenlőség biztosítása.
20. Szülőföldhöz való kötődés erősítése.
21. A magyar nép kultúrájával, hagyományaival való ismerkedés.
22. Olyan óvonői modell állítása, mely példaképpen szolgál és segíti a gyermekek fejlődésést.
23. Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

Elvárható eredmények:

- A gyermekek aktívan vegyenek részt a közösség életében, a közös tevékenységekben.
- Fogadják el a megkívánt magatartási formákat, és próbálják azt betartani.
- Tisztelettel viselkedjenek embertárasaik iránt. (felnőtt, gyermek)
- Bizalommal, bátran forduljanak a felnőttekhez.
- Szabálytudatuk alakuljon ki, tetteik következményeit vállalják fel.
- Konfliktusaikat legyenek képesek békés úton megoldani.

Az óvodapedagógus biztosítja, hogy minden gyermek nagyon fontos legyen az egész közösségnek, kiemelkedhessenek pozitív személyiségjegyei, illetve a helyes szokások gyakorlásával a negatív vonások csiszolódjanak. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A keresztény óvodapedagógus jelenléte, gyermekekre figyelő lénye, együttélése a gyermekek számára nélkülözhetetlen minta, példa. Elengedhetetlen a csoportban dolgozó felnőttek összehangolt, keresztényi lelkületű, együttműködő munkája, a gyermekek helyes szeretete, a felelősség vállalása a személyiségfejlődésért. A felnőttek érzelmi megnyilvánulásai, tudatos pedagógia hatásai, toleranciája, a gyermekkel való együttérzései nyújtanak olyan támaszt, akihez bizalommal fordulhatnak, aki szereti, segít neki, és a helyes erkölcsi viselkedési normák biztosítására neveli őt. Az alapelveink között fontosnak tartjuk az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötések csak a gyermek érdekének védelmében történhetnek.

A katolikus óvodapedagógus élő hitű, elkötelezett pedagógus kell, hogy legyen, aki életpályájával példaképpé tud válni a gyerekek és a szülők közössége előtt.
Az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű legyen.

Az óvodás gyermek próbálgatja Énjének erejét, korlátait. Felfedezése során sikereket, kudarcokat, élményeket él át, amelyek beépülnek fejlődő személyiségébe. A gyermeket segítő "fejlesztő" óvodapedagógus tudja, hogy nem óvhatja meg a személyes kudarctól, bánattól, de segítőkész lénye erősítheti a gyermeket ezek feldolgozásában. A felé sugárzó szeretet, bizalom és remény sokszori átélése, alapja lehet későbbi hitének.

A gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése, mint pl.: biztonságérzet, védettségérzet, annak feltétele, hogy a gyermek környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Az óvodapedagógus nagyon eltérő érzelmi kívánságokkal találkozik.

Az óvodában a gyermekek egyéni igényeit megértéssel fogadni, és empátia készséget mutatni ugyanúgy hozzá tartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása. Az olyan óvodai atmoszféra, amelyik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulhat a gyermekek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt egymás megértéséhez.

Azok a gyerekek pedig, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal (agresszivitás, gátlás, stb.) tűnnek ki, különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek.

Az érzelmi nevelés feladatai:

1. szeretet és kötődés képességének fejlesztése,
2. érzelmek fejlesztése,
3. élménybefogadó képességének fejlesztése,
4. az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése,
5. érzelmi zavarok leépítése,
6. a szűkebb és tágabb környezethez, szülőföldhöz való kötődés képességének fejlesztése.

Erkölcsi nevelés

„Az erkölcs olyan minőség, amely az emberi cselekedet és a végső cél között fennáll: ha jó a cselekedet, akkor segíti az embert végső céljához való eljutásában, ha nem, akkor megakadályozza azt.” (Tarjanyi: Ped.III – Teológiai jegyzet Szt. I. Társulat Bp. 1999)

Az erkölcsi nevelés célja: Segítsük a gyereket tudatosan a Krisztusi élet szerint „formálódni”. Fontos, hogy helyes erkölcsi mintát lássanak maguk előtt, és azonosulni tudjanak velük. Programunkban a szereteten alapuló értékrendnek és keresztény erkölcsnek kell érvényre jutnia.

Feladatai az óvodában:

- az igazság szeretésére, becsületességre, megbocsátásra, kiengesztelődésre nevelés
- munkára, önfegyelemre, önuralomra, kötelességtudatra, állhatatosságra nevelés
- közösségi életre nevelés: szülők, nagyszülők tisztelésére, felebarát szolgálatára nevelés
- segítőkészség, figyelmesség, tapintat, türelem és az alkalmazkodás erényének kialakítására nevelés

AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI,- ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
Társakhoz, felnőttekhez való alkalmazkodás - segítőkészség	Önkiszolgáló, és különböző munka jellegű tevékenységekben, foglalkozáson, kiránduláson, egyházi és világi ünnepen, játéktevékenységekben, a kisebbekkel való közös tevékenységekben	Folyamatos irányítás és kontroll az óvodapedagógus részéről (tárgyi feltételek, pl.: eszközök, foglalkozáson használt eszköz) Személyes példamutatás
Kötelességérzet, feladattudat	Naposi munka ill. önkiszolgálás, egyéb megbízatás Gyűjtő munka, pl: (szegény gyerekeknek, felebarátunknak)	Folyamatos irányítás és kontroll az óvodapedagógus részéről (tárgyi feltételek, pl.: eszközök, foglalkozáson használt eszköz)
Szabálytudat	Szabályjátékok (játékidőben, foglalkozáson, séta, kirándulás, ünnep alkalmával)	A felnőtt példamutatása (mintakép+modell+mérték szerepe)
Kezdeményezőkészség	Játékban, illetve a foglalkozáson	Tárgyi feltételek az aktuális játéknak, foglalkozásnak és helyzetnek megfelelően
Együttérzés, „empátia”	Játékok, mesék, történetek szerepe	Dramatikus játék, elbeszélés, történet, a gyermek élményeinek meghallgatása
Önbizalom, önbecsülés készségének fejlesztése	Játéktevékenységben foglalkozásokon, egyéb alkalmakkor pl.: ünnepek, „versenyek”	Az óvodapedagógus személyre szabott értékelése fontos feladat, differenciált fejlesztés jelentősége
Erkölcsi érzék fejlesztése -a szeretet képességének fejlesztése (felnőttek, társak , szülők, nagyszülők iránt)	„jócselekedetek adventi és nagyböjti időszakban” -mindennapi tevékenység és ünnepségek során	óvodapedagógus személyes példája, elbeszélése gyermekekről

KÉPESSÉG, amit fejleszt	TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt	FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt
- Isten iránti szeretet - becsületesség - megbocsátás - kiengesztelődés - önuralom, önfegyelem - figyelmesség - segítőkészség - jó szándék, önzetlenség - vigasztalás - tolarencia az átlagtól eltérő gyermekek felé - szülőföld tisztelete	-imák, fohászok „lemondás nagyböjti időszakban” - játéktevékenység -dramatikus játék - kirándulás -ünnepségek -liturgikus szertartások - a nap folyamán minden tevékenységben - kirándulás, séta, ünnepségek	- hitre nevelés - Bibliai történet (Jézus tanítása) - óvodapedagógus illetve szakember bevonása (pszichológus, gyógypedagógus) - szervezés és irányítás az óvodapedagógusok részéről

Elvárás az óvodáskor végére:

- Vegyenek részt aktívan a közösség valamennyi tevékenységeiben.
- Legyenek készek együttműködni társaikkal.
- Alakuljon ki feladat-, szabálytudata, és hozzá kellő felelősségérzetük. Viselkedjenek tisztelettel, a csoporttársakkal, felnőttekkel szemben. Legyenek képesek „tájékozódni” a közösségben.
- Váljanak belső igénnyé a kialakult szokásaik.
- Legyenek képesek baráti kötödésekre.
- Egyszerű konfliktusaikat legyenek képesek megoldani.
- Kellő önbizalomra tegyenek szert.
- Váljanak szociálisan éretté az iskolai életre.
- Legyenek képesek az erkölcsi normákat ismerni és elfogadni, gyakorolni. Tudják, hogy legfőbb tanítónk Jézus.
- Fogadják el a megkívánt magatartási formákat.
- Aktívan vegyenek részt a közös tevékenységekben.
- Bizalommal forduljanak a velük foglalkozó felnőttekhez.
- Alakuljon ki szabálytudatuk és vállalják tetteik következményeit.
- Élményeiket és gondolataikat egyre könnyebben és árnyaltabban, választékosabban fogalmazzák meg, hogy ezáltal alkalmassá váljanak a másokkal való együttműködésre.

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi és értelmi nevelés célja: hogy a gyerekek képesek legyenek az ismereteket befogadni és önálló értelmi tevéknyeséget folytatni. Tudják minden ismeretüket Istenhez visszavezetni, ezáltal alakul ki bennük a hit és a tudás életük későbbi éveiben. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az anyanyelvi nevelést valamennyi tevékenységi forma keretében valósítjuk meg. Az anyanyelv fejlesztése az óvodai nevelő tevékenységben helyes mintaadással és javítgatás nélküli szabályközvetítéssel, beszélő környezettel van jelen. Kiemelt figyelmet fordítunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, a gyermek kommunikációs és beszédkedvének kialakítására, fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések igényes megválaszolására. Mindezek megvalósításához változatos tevékenységeket és élethelyzeteket biztosítunk.

Értelmi képességek fejlesztése:

- olyan a gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére épülő fejlesztés, amely játékba ágyazottan, tevékenykedés során erősíti, alakítja a taníthatósághoz szükséges képességeket (megfigyelőképesség, emlékezet, figyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat).

Az értelmi nevelés feladatai:

- egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása."

Értelmi fejlettség szintjei:

- A tanulási képességei fejlettek, képessé teszik az iskolai tanulásra.
- Érzékelése, észlelése, téri és síkbeli tájékozódása fejlett, vizuális és akusztikus differenciáló képessége, testsémája és lateralitása kialakult.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a bevésés időtartama, a felismerés mellett egyre hangsúlyosabbá válik a felidézés képessége.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, növekszik a tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és az átvitele.
- A cselekvő, szemléletes gondolkodás mellett kialakulóban van a fogalmi gondolkodás.
- Kommunikációjára jellemző, hogy érthetően, folyamatosan kommunikál, beszéde alakilag tiszta, változatos szókinccsel rendelkezik, összetett mondatokban, logikusan fejezi ki magát. Gondolatait, érzelmeit mások számára is érthető módon fejezi ki. Verbális kifejezőképessége életkorának megfelelő, beszédtempója és hangsúlya megfelelő, különböző szófajokat használ, mondatszerkezeteket, mondatfajtákat a szituációnak megfelelően alkalmazza. Beszédfegyelme kialakult, végig tudja hallgatni és megérti a mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és a környezetéről. Tudja a nevét, lakcímét, szülei foglalkozását. Felismeri a napszakokat, időben jól tájékozódik. Ismeri, és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét.

- A környezetében élő növényeket és állatokat, azok gondozását és védelmét ismeri. Felismeri az időjárás és az öltözködés közötti összefüggéseket, alkalmazza azokat.
- Elemi számfogalommal és mennyiségi ismerettel rendelkezik.

Mit jelent a gyermekek értelmi fejlesztése?
Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Nézzük meg mit jelent ez (ismeretek bővítése) keresztény, vallási szempontból?
Megtanítjuk a gyermekeket csodálkozni:

- a természet szépségéről
- a dolgok sokaságáról
- az élet fejlődéséről
- az emberek tudományos és kulturális teljesítményéről.

Ha a gyermekek azt kérdezik: Honnan jön a hó? Mi csinálja a vihart?" – a kérdést először mindig tudományos módon kell megválaszolni, utána Istenre rátérni.

Hogyan tanítjuk a gyerekeket "csodálkozni"?

- Megfigyeljük a gyerekekkel az általunk elültetett növény fejlődését.
- Megfigyeljük a sok szín- és formalehetőséget a leveleknél, köveknél, jégkristályoknál.
- Megfigyeljük a képeskönyvben az ember, a föld fejlődését.
- Megfigyeljük, hogy működik pl.: a fűnyíró gép, szétszedett óra kerekei.
- Átgondoljuk, hogy milyen könnyítést hoztak a technikai találmányok pl.: repülőgép, TV, telefon, gyógyszer, stb.

Ezáltal az életben és a dolgokban Istent, mint Teremtőt tanítjuk meg látni.

Az óvodapedagógusok feladata a gyerekekkel megismertetni az élet pozitív és negative tartalmát – tapasztalathoz juttatni. Kerüljön előtérbe az emberi felelősségvállalás (mely nem hárítható Istenre), a gondoskodás, mások segítése.

A szociális együttéléshez elengedhetetlenül hozzátartozó értékek mellett meg kell ismertetni a gyerekeket olyan értékelképzelésekkel is amelynek alapját aktuális események szolgáltatják.

Így került az utóbbi időben előtérbe a környezetvédelem vagy az erőszakmentes problémamegoldás. Az ilyen magatartásmódok gyakorlására már az óvodában helyet kell biztosítani.

Az óvodapedagógusok segítségével szerezzenek a gyerekek tapasztalatokat szűkebb és tágabb környezetükből. Fontos a nevelők szerepe mert az ok – okozati összefüggéseket érthetővé kell tenni, arra kell ráirányítania gyermekek figyelmét, hogy sok mindenért maga az ember a felelős, és a felelősséget nem háríthatja át az Istenre.

A nevelési folyamat egésze, minden pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán vagy irányított formában tanuljon a gyermek. Fontos, hogy kérdéseire mindig az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelően válaszoljon.

Már az óvodában fel lehet, és fel kell készíteni a gyermekeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermekeket egy demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet a gyermekekkel éreztetni azt is, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismerete szerint dönteni.

Ezáltal fejlődik a gyermek *ítélőképessége és toleranciája* más felfogásokkal szemben, ugyanakkor lehetőséget kap az önálló *véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére, és a közösség tudatának* alakítására.

Ezáltal fejlődik a gyermek *ítélőképessége és toleranciája* más felfogásokkal szemben, ugyanakkor lehetőséget kap az önálló *véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére, és a közösség tudatának* alakítására.

A szociális együttéléshez elengedhetetlenül hozzátartozó értékek mellett meg kell ismertetni a gyerekeket olyan értékelképzelésekkel is amelynek alapját aktuális események szolgáltatják.

Így került az utóbbi időben előtérbe a környezetvédelem vagy az erőszakmentes problémamegoldás. Az ilyen magatartásmódok gyakorlására már az óvodában helyet kell biztosítani.

Az anyanyelvi és értelmi nevelés célja tehát, hogy a gyerekek képesek legyenek az *ismereteket* befogadni és önálló értelmi tevékenységet folytatni. Tudják minden ismeretüket Istenhez visszavezetni, ezáltal alakul ki bennük a *hit* és a *tudás* életük későbbi éveiben.

„Tégy értelmessé Igéddel Istenem!”

(Zsoltárok 119,169)

3.3.1. Gondolkodásfejlesztés

A gyermek szellemi fejlődéséhez hozzátartozik a környezeti ingerek hatására meginduló tanulás. Az intellektuális képességeket már kora gyermekkortól fejleszteni szükséges ahhoz, hogy a gyermek optimális tehetségpotenciáját kifejleszthessük. A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítsuk és tegyük képessé azok megoldására is. A beszéd és a gondolkodás egységet alkot, mely annél szorosabb kapcsolatban van, minél bonyolultabb a gondolkodási folyamat.

Az óvodapedagógus legfőbb célkitűzése lehet a kreatív problémamegoldásra ösztönözni a gyereket. Ennek kialakításához az óvodában mindenféle teljesítmény
és időnyomástól mentes játékra és tapasztalatszerzésre van szükség.

Lehetőséget kell teremteni a gyermekeknek a kísérletezéshez, saját aktivitásuk, önállóságuk kipróbálásához és ehhez sokféle eszközt szükséges a rendelkezésükre bocsátani.

A foglalkozás sokrétűsége, az óvodán belüli szociális kapcsolatok újabb lehetőségeket kínálnak a gyermekek szellemi képességének fejlesztésére.
Az óvoda feladata a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése. Ez természetesen egyéni, gyermekre szabott, differenciált fejlesztést jelent az óvodapedagógus számára. Az egyénre szabott tanulási tevékenység a nevelési folyamat egészében valósítható meg.

A gondolkodásfejlesztés feladatai:

1. Az érzékelés fejlesztése - látás, hallás, szaglás, ízlelés, mozgásfejlesztés.
2. A megfigyelőképesség fejlesztése.
3. A memóriafejlesztés.
4. Gondolkodási képesség fejlesztése.
5. Válogatás, osztályozás, összerendezés, összehasonlítás, mérés, analízis, szintézis, összefüggések megtalálása.
6. Problémamegoldó képesség fejlesztése.
7. A problémák megtalálása - okainak megismerése - megoldási módok keresése - a problémamegoldás minőségének vizsgálata.

„Az Úr szeme az igazakon van és füle az ő könyörgésükre figyel."

(1Péter 3,12)

3.3.2. Beszédfejlesztés

A beszéd legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének, a társas kommunikációnak az igazság és a szeretet eszközévé kell válnia óvodánkban.
A beszéd, a gondolkodás és a mozgás szoros kapcsolatban áll egymással, ezért együtt, egymásra hatva fejlődik a nevelés hatására.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének. Az emberek közötti kommunikációnak az intelligencia fejlesztésében is fontos szerepe van. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ahhoz, hogy egy helyzetet megértsünk a szavak, mondatok megértésére van szükségünk. Ugyanez fordítva is igaz. Csak azt tudjuk nyelvileg helyesen visszaadni, amit pontosan megértettünk. A beszéd és a gondolkodás egységet alkot, mely annál szorosabb kapcsolatban van, minél bonyolultabb a gondolkodási folyamat. Ha a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, de gondolkodása is fejlődik.

Az óvodai beszédfejlesztés komplex folyamat, ami a nevelés egészében jelen van. Segíti a gyerek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és hozzásegíti a gyermeket az iskolai tanulás megkezdéséhez.

Célunk: A megfelelő nyelvi-kommunikációs fejlettség elérése, amely a megismerési folyamatoknak, a gondolkodásnak meghatározó eleme; a szókincs bővítése és a sajátos nyelvi formák elsajátítása.

Feladatunk:
Megismerjük a gyermek anyanyelvi fejlettségi szintjét (családlátogatás, anamnézis, az óvodapedagógus, és a logopédus megfigyelései.) Nyugodt, derűs légkört teremtünk, amelyben a gyermek bátran megnyilatkozhat.

Lehetőséget teremtünk minden gyereknek a folyamatos beszéd gyakorlására.

Nevelésünk eredményeként képessé válik a gyermek arra, hogy társait türelemmel végighallgassa. Beszédünk mindenkor követésre méltó a gyermek előtt.

Ismerünk és alkalmazunk – lehetőség szerint mozgással összekapcsolva – olyan anyanyelvi fejlesztő játékokat, melyek indirekt módon hatást gyakorolnak a beszédmozgások, beszédmegértés fejlődésére, a gyermek szókincsének bővítésére, a helyes szókiejtés gyakorlására.
Együttműködünk a logopédussal a gyermek beszédkorrekciójának folyamatában.

Speciális fejlesztés terén:
Olyan speciális fejlesztő eljárások alkalmazása (szakemberek irányításával), amely által a sajátos nevelési igényű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket hozzásegítjük hozott hátrányaik csökkentéséhez, valamint a tehetséges gyerekeket hozzásegíti tehetségének kibontakozásához.

A rossz kifejezőképességgel rendelkező gyermekgondolkodási képességét nem tudja megfelelően használni. Ugyanakkor egy kevésbé intelligens gyermek jó kifejezőképesség birtokában jobb teljesítményeket képes felmutatni.
Ezért fordul elő nagyon gyakran, hogy a fejletlen beszédképességű gyermekeket gyakran teljesítményük alatt értékeljük és beskatulyázzuk.
Ez nyilvánvalóan önbizalomvesztéshez vezet. Minden gyermeket befolyásolja saját otthoni nyelvi környezete. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni. A mai társadalmi szokások nem kedveznek az anyanyelv elsajátításában (TV, Videó, számítógép, stb.) Ez a tény alapvetően meghatározza a gyermekek gondolkodásmódját, magatartását.

A beszédfejlesztés feladatai:

1. Hívő felnőttek példamutatása.
2. A beszédöröm biztosítása oldott légkörrel, idő biztosításával.
3. Bátran beszéljenek - élményeiket képesek legyenek kifejezni – tudjanak másokat meghallgatni képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
4. Beszédszínvonal emelése a gyermek gondolatközlésére való teljes odafigyelésével
5. Szókincsbővítés –nyelvtanilag helyes beszéd gyakorlása -fogalmak jelentésének megértése.
6. Felvállalása a család felé divathóbortból eredő veszélyekre való figyelemfelhívásnak.

Az anyanyelvi nevelés fejlesztéséhez hozzátartozik az intézmény sajátos jellegéből adódó, a gyermek saját szavaival megfogalmazott ima.

Beszédfejlesztésre szoruló gyermekek kiválasztásának módja:

A gyermek kiscsoportba kerülése után az anamnézislapok áttanulmányozása, az artikulációs bázis fiziológiás állapotának megfigyelése. (nyelvfék, tejfogak, stb.) Komplex logopédiai szűrővizsgálat teljes körűen 5 éves korban.

Írásbeli szülői belelegyezéssel a beszédhibás gyermek logopédiai terápiájának megkezdése.

A logopédus feladata:

A gyermek beszédkorrekciójának elvégézése – a beszédhiba súlyossági fokának megfelelő ütemezéssel – lehetőség szerint az iskolába lépés előtt.

Együttműködés:

Gyógypedagógussal és fejlesztő pedagógussal: folyamatos konzultáció.

AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA		
KÉPESSÉG, **amit fejleszt**	**TEVÉKENYSÉG,** **amivel fejleszt**	**FELADAT** **(tárgyi +személyi feltétel),** **ahogyan fejleszt**
Érzékelés, észlelés; Gondolkodási műveletek részképességei: - absztrakció - csoportosítás - összehasonlítás - konkretizálás - általánosítás - ok-okozati összefüggések felismerése - analízis-szintézis, problémamegoldás	Különböző játéktípuson ill. foglalkozási ágak /matematika, környezeti nevelés, ének-zene stb./ + olyan játékok, melyek kifejezetten ezeket a területeket fejlesztik, pl. szabályjáték , munkajellegű feladatok, természetes környezetben való felfedeztetés (séták, kirándulások során)	Az óvodapedagógus folyamatos instrukciói, figyelemfelkeltő attitűdje egy-egy téma, tevékenység iránt (tárgyi feltételek az adott tevékenységhez rendeltető eszközök, kellékek, kiegészítők) Az óvodapedagógus személyre szabott pozitív értékelése.
Figyelem és megfigyelőképesség	A nap folyamán spontán alakuló helyzetek, szituációk, valamennyi foglalkozáson belül	az óvodapedagógus spontán érdeklődése, kíváncsisága, ráirányultsága az adott helyzetre, szituációra (mintakövetés folyamata)
Emlékezet - vizuális - verbális - akusztikus - kinetikus	valamennyi tevékenységet átölelve: játékban	/tárgyi feltételek – előre nem behatárolható spontán jellegű/
Logikus gondolkodás	problémamegoldás gyakorlása a foglalkozásokon	a problémamegoldó készség megláttatása az óvodapedagógus részéről
Képzelet - zenei - kreatív	mondóka, mese, vers, történet irodalmi nevelésen belül vizuális: különböző alkotások által	irodalmi alkotások foglalkozási anyagok eszközei, óvodapedagógusi szemléltetőeszközök
Beszédkészség fejlesztés	irodalmi művek, játék-tevékenységek és egyéb kommunikációs alkalmak	az óvodapedagógus jó kommunikációs képessége, példamutatása (beszédkedv, beszédmodor, verbális és non verbális kommunikáció)

Elvárás az óvodáskor végére:

- Képesek lesznek egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazására.
- Az ismeretek alapján, életkoruknak, egyéni fejlettségüknek megfelelő feladatok irányításdsal és önállóan is megoldanak.
- Képesek lesznek kifejezni érzéseiket, gondolataikat az anyanyelv és az ábrázolás eszközeivel egyaránt.
- Képesek lesznek a kialakult észlelési képességeiket, a finommotoros képességeiket összerendezetten használni.
- Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Élményeit, gondolatait összefüggően, a Magyar nyelv grammatikai szabályainak megfelelően meg tudja fogalmazni. /pl.: toldalékok, igeidők, igemódok, névmások, stb./
- Beszédének tagoltsága, hangsúlya, henglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- A metakommunikációs eszközöket összekapcsolja verbális megnyilatkozásaival.
- Beszédfegyelme kialakul.
- Tud történeteket kitalálni, képekről kronológiai sorrendben összefüggően, egész mondatokban beszélni.

3.4. Hitre nevelés

A keresztény nevelés alapvető célja a hit ébresztése és fejlesztése, a személyiség gazdagítása, hogy a gyermek felnőtté válva képes legyen az elkötelezett döntésre, az evangéliumi értékek szerinti életre.

<u>Feladatunk:</u>

- Isten szeretetének megvilágítása a gyermekekben.
- A keresztény családi nevelés folytatásaként a katolikus értékek erősítése és kiegészítése, közvetítése a gyermekek által a családba.
- A katolikus hitélet megtapasztalása az óvodai élet során.

  A Krisztustól tanult erények: felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, bűnbánat, önzetlenség, figyelmesség fejlesztése.
- Ismerkedés a katolikus vallási élet eszközeivel: Egyház, egyházi év, liturgia, szentek tisztelete.

„Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd szívedet, mert annak indul ki minden élet.”

(Példabeszédek 4, 23)

4. A katolikus óvoda tevékenységformái

4.1. Játék

A játék a gyermekek kreativitását fejlesztő, erősítő és élményt adó tevékenysége, amelyben a legintenzívebben fejlődik a személyiségük.

A játékot az óvodáskor legfontosabb, mással nem helyettesíthető tevékenységének tekintjük, amely egyben az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A gyerek játéka létforma, személyiség- fejlődésének alapja, fejlesztésének eszköze. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Ebben a folyamatban az óvodapedagógus tudatos jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is, irányításával biztosítja a gyermekek fejlődését. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

A játék a gyermek életeleme, “kincse”:

- fejleszti érzék és mozgásszervét,
- általa ismerkedik a tárgyak tulajdonságával,
- fejleszti megfigyelőképességét,ismereteket szerez, fejleszti értelmét,
- erősíti akaratát és emlékezetét,
- fejleszti gondolkodását és képzeletét,
- fejleszti beszédét,
- a szerepjátékok különösen alakítják személyiségét, öntudatát,
- társasjátékokkal erősödik önuralmuk, érték- és értékelési “ranglétrájuk”,
- tökéletesedik társas viselkedésformái és kapcsolatai.

Olyan feltételeket kell teremtenie az óvodapedagógusnak, ahol a hit felé nevelés a gyermeki játékot is áthatja:

- szeretetteljes nyugodt kreatív légkör, alkotó együttműködés
- közösen átélt vallásos élmények, bibliai történetek, liturgikus események
- megfelelő hely, idő biztosítása (a játék színtere a csoportszobán kívül az öltöző is lehet)
- a szerepjátékhoz olyan eszközök, szimbólumok biztosítása, amely megindítja fantáziáját vagy az átélt élményre utalnak (csengő, gyertya, selyem anyag, virág, ikonkép, palást stb. …).

A játék színtere az egész csoportszoba, öltöző és az udvar. Napirendünkben a legtöbb időt fordítjuk e tevékenységre. Az óvodánkban előtérbe helyezzük a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségű az óvodánk napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is megmutatkozik.

A gyermekjáték tartalma visszatükrözi a reá érzelmileg erősen ható személyeket, eseményeket, történéseket. Befolyásolja őt a TV, videó filmek tartalma. Ezek káros hatásaitól igyekszünk a gyermeket megkímélni.

JÁTÉKTEVÉKENYSÉG - SZEREPJÁTÉK		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
alkalmazkodó képesség	szerepjáték bábozás	nyugodt, kreatív légkör
képzelet-fantázia kreativitás beleélő képesség /azonosulás/ verbális és non verbális képesség . kifejezőképesség magatartás- és viselkedési formák	irodalmi alkotások átadása	megfelelő hely, idő biztosítása szimbólumok, eszközök biztosítása együttjátszás igényének felébresztése magányosan játszó gyerekek bevonása közös játékba megvalósítás segítése segítségnyújtás igény szerint
erkölcsi normák gyakorlása /kérés, megköszönés, bocsánatkérés, megbocsátás…/	közösen átélt – vallásos – élmények /bibliai történetek, liturgikus események/, irodalmi alkotások átadása	
segítőkészség kezdeményező képesség figyelem utánzó képesség negatív élmények feldolgozásának képessége Non verbális beszédkészség	mintha- helyzet megteremtése	kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményadó tevékenység biztosítása az óvodapedagógus tudatos jelenléte, irányítása

Elvárás az óvodáskor végére:

- legye a képzeletük kreatív
- tudjanak a problémákra reagálni és azt megoldani
- legyenek a gyermekek elfogadóak, megértők társaikkal
- játék, dráma, bábozás közbeni beszédük érthető, kifejező legyen
- legyenek képesek a természetből és társaiktól vett tapasztalatok játékban való feldolgozására
- kezdeményezzenek mesejátékot és tudják egymás között a szerepen és eszközön megosztozni

JÁTÉKTEVÉKENYSÉG - KONSTRUKCIÓS/ALKOTÓ JÁTÉK		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
alkotó képesség esztétikai érzék képzelet-fantázia kreativitás szem-kéz koordináció alkalmazkodó képesség gondolkodás analizálás, szintetizálás, probléma megoldás figyelem kezdeményező képesség finommotorika	konstrukciós/alkotó játék építő/konstrukciós játék b, barkácsolás	építő játékok: fajátékok, dupló, LEGO, Tüsi, Gabi, Pötyi, gyöngyfűző, jáva, Taugrami hely, idő , eszköz biztosítása segítségadás személyre szóló értékelés szeretetteljes, nyugodt, kreatív, alkotó légkör biztosítása személyes példa, élmények biztosítása, kirándulás ötletadás a kiegészítésre, továbbfejlesztésre homokozóformák használatának bemutatása építő játékok személyes példamutatás az óvodapedagógus részéről szerszámok egyszerűbb technikai fogások megismertetése a gyerekekkel játékok megjavítására ösztönzés Tárgyi feltételek: gyurma, agyag, papír, ragasztó, műanyagdobozok, termés, fonál, rongy, olló, drót, színes papír az óvodapedagógus tudatos jelenléte, irányítása tartsák tiszteletben egymás játékait

Elvárás az óvodáskor végére:

- Alkotásaikat önállóan, egyéni ötlet alapján hozzák létre, legyenek képesek a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására.
- Tudjanak problémahelyzeteket megoldani.
- Tudják a tárgyakat csoportosítani aszerint, hogy milyen anyagból készültek.
- Legyenek képesek alkalmazkodni társaikhoz, együttműködni velük.
- Legyenek képesek önállóan létrehozni, alkotni.

JÁTÉKTEVÉKENYSÉG - SZABÁLYJÁTÉK		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
- monotóniatűrő képesség - nagymozgások - értelmi képesség - szem-kéz, szem-láb koordinációs - téri tájékozódás - problémamegoldó képesség - együttműködő képesség - figyelem - gondolkodás - kudarctűrő képesség - feladattudat fejlesztése - megfigyelő képesség - emlékezet	Szabályjáték csoportjai: a. játékban résztvevők száma szerint: egyéni és társas b. tartalmi felosztás szerint: értelmi képesség fejlesztő, mozgásos	- eszközök biztosítása: puzzle, kirakó, kártya, memóriajáték, logicó, Mi ez?, képkirakó - megfelelő hely, idő biztosítása - egyéni/személyre szóló értékelés - együttműködés - szabályok megtanítása a gyerekeknek - az óvodapedagógus versenyekkel, változatosan tegye érdekesebbé a játékot - erkölcsi normák betartatása (becsületesség), az óvodapedagógus tudatos jelenléte, irányítása

Elvárás az óvodáskor végére:

- legyenek képesek alkalmazkodva együttműködni társaikkal
- legyenek képesek megoldani problémáikat
- legyenek képesek érzéseiken úrrá lenni
- jelenjenek meg fogalmi gondolkodás csírái
- legyenek képesek az adott feladatra hosszabb ideig figyelni
- legyenek képesek szabályokat betartani
- tudjanak örülni a becsületes sikereknek, győzelemnek
- tudják elfogadni, ha veszítenek

JÁTÉKTEVÉKENYSÉG - GYAKORLÓ/FUNKCIÓJÁTÉK - NÉPI JÁTÉKOK		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
térérzékelés megfigy. képesség kísérletező képesség finommotorika képzelet mozgás utánzás együttműködési képesség	Gyakorló/Funkciójáték /tárgyakkal végzett manipuláció/ Montessori játék, homokozó játék	hely, idő eszköz biztosítása eszközök biztosítása: autók, edények, húzó-toló játékok, egymásba tehető játék, homokozó) szeretetteljes, nyugodt légkör biztosítása
utánzó képesség mozgás esztétikai érzék finommotorika	Népi játékok a. eszközös játékok /pl.: tárgykészítő, labda, ügyességi/ b. mozgásos játékok /pl.: ölbeli, fogó j./ c. szellemi játékok /pl.: kitalálósdik, szellemi játékok/ d. párválasztó játékok /pl.: leánykérő, körjáték/ e. mondókák f. kisorsolók, kiolvasók	hely, idő biztosítása Eszközök biztosítása: korona, kendő, bot, kalap stb. Szeretetteljes, nyugodt, kreatív légkör biztosítása az óvodapedagógus tudatos jelenléte, irányítása

Elvárás az óvodáskor végére:

Népi játékok során:

- legyenek képesek kapcsolatot kialakítani társaikkal és azt fenntartani
- tudják a jobb és bal irányokat
- legyenek képesek térben tájékozódni
- az adott feladatra hosszabb ideig legyenek képesek figyelni
- beszédük legyen tiszta, érthető
- alkalmazkodó- és együttműködő képességük legyen megfelelő

JÁTÉKTEVÉKENYSÉG - GYAKORLÓ/FUNKCIÓJÁTÉK - DRÁMAJÁTÉK		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
hallás képzelet-fantázia fejlesztése emlékező képesség gyors reagáló képesség f. problémamegoldó képesség kommunikációs	1. Kontextus építő konvenciók (helyszínt megteremtő) 2. Narratív konvenciók (döntő fontosságú esetek, események, találkozások középpontba állítására, vagy a bonyodalom bevezetésére és kidolgozására alkalmazzák) 3. "Költői jellegű" konvenciók (igényesen megválasztott nyelvezet, gesztusok megválasztása jellemzi, valamint szimbolikus lehetőségek megteremtése) 4. Reflektív jellegű konvenciók (játékon belüli monológ, hangos gondolkodás)	hangeffektusok biztosítása jelmezek biztosítása díszletek biztosítása illusztrációk, ceruzák, papírok biztosítása dokumentumok: levelek, rejtélyes üzenete, cikkek biztosítása térképek, ábrák biztosítása

Elvárás az óvodáskor végére:

- legyenek képesek indulataikon, érzelmeiken uralkodni
- legyenek képesek együttműködni társaikkal, alkalmazkodni hozzájuk
- problémáikat legyenek képesek megoldani

„Dicsérem az Urat, amíg élek, zsoltárt zengek Istennek, míg csak élek!"

(Zsoltárok 146,2)

4.2 A szép iránti fogékonyság felfedeztetése

Pedagógiai programunk esztétikai nevelésének célja, hogy a gyermekek tervszerű irányítással képessé váljanak a szép befogadására az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetben, valamint az emberi alkotásokban, műalkotásokban, és törekedjenek életükben a szép létrehozására, észrevételére.

Az óvodapedagógus feladata:

- személyes hatásával hatékonnyá tenni a gyermeket a szépség befogadására,
- megteremteni a feltételeket a művészi élmény átélésére,
- esztétikus közvetlen környezet biztosítása,
- minél több lehetőség biztosítása a rácsodálkozásra, esztétikai élmények átélésére, újraélésére.

A szép iránti fogékonyság felébresztése a teremtett világ szépségének felismertetése és a "szép" kifejezőképességének megalapozása jelenti programunkban a következő tevékenységformákat:

4.2.1. Verselés, mesélés

Célunk: az önkifejezés biztosítása, az irodalmi élmény iránti érdeklődés felkeltése; a gyermek személyiségének pozitív irányú megalapozása, fejlesztése a gyermekirodalomhoz szorosan kapcsolódó tevékenységek, módszerek sajátos eszközeivel – bábjáték, dramatikus játék, stb.
Továbbá a nemzeti keresztény tudat erősítése – versek, mesék, bibliai történetek complex alkalmazásával, közösségi ünnepeink, néphagyományaink megőrzése, gyakorlása.

Feladatunk: a mondókák, versek, mesék és történetek kapcsán fejleszteni a kisgyerek verbális és nonverbális önkifejezését, az irodalmi érdeklődésük kibontakoztatását.

Bővíteni szókincsüket, mely szélesíti látókörüket, valamint a közösségi élményt erősíteni egész személyiségfejlődésükön keresztül. Folyamatos irodalmi élményhez juttatni őket óvodai életük során.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A népköltészet legismertebb alkotásai a magyar ember szájhagyomány útján terjedt gyermekmondókák. A kisgyermekkorban hallott altatók, ébresztők, öltöztetők, járatók, ujjkiolvasók, naphívogatók, csigahívogatók, kenyérsütők, hangokat utánzók, kiszámolósdik, beugratók, s megannyi mondóka a gyermek biztonságát növeli, mert a szeretett személy az óvodapedagógus közvetlen közelében hallja s éli át azok dédelgető, babusgató, simogató, tevékenységeket kísérő, játékos, olykor huncut voltát.

A gyermekre különös hatással van a mozdulatok ritmikus lágysága, vagy játékossága, a szavak és a mozdulat egysége, harmóniája, a saját vers és mesealkotása. Olyan esztétikai élmény ez, mely segíti a gyermek érzésvilágának magasabb szintre való emelését és ez által lesz a gyermek saját vers- és mesealkotásának kombinálása mozgással vagy ábrázolással az önkifejezés egyik módja.

Az óvodapedagógus naprakész mondóka és vers tudásával sokszor teremthet olyan pillanatokat, amelyben a gyermek számára lehetővé teszi, irodalmi vagy népnyelven történő kifejezését az adott helyzetnek, eseménynek, látványnak, vagy ünnepi hangulatnak. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van

A játéktevékenységhez hasonlóan a mesét "örömforrásnak" tekintjük. Nem megérteni kell elsősorban, hanem átélni. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. Nem az ésszerűség, hanem a képzelet dominál, és erős érzelmeket szabadít fel. Közvetett módon sok erkölcsi tanúságot közvetít, ezáltal elősegíti a gyermek erkölcsi fejlődését.

Így a meséken keresztül kap példát arra, hogy a jóban való kitartás és a jóért való harc hozhatja meg a várt jó eredményt. Az irodalmi anyagot programunk elsősorban népmesékből meríti, de a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek is egyaránt helye van.

Ismerkednek a gyerekek bibliai történetekkel is, elsősorban az Újszövetségből. Ez is hozzásegíti őket ahhoz, hogy elkülönüljön bennük a mese és a valóság.
A mese és a bibliai történet olyan irodalmi műfaj, amely utat mutat a gyermeknek identitása felfedezésében. Ezért is elengedhetetlen a mindennapos mondókázás, verselés a gyermek mentális higiénéjének fejlődése szempontjából.

Programunk segíteni kívánja a szülőket abban, hogy a TV, videó lélekromboló hatását felismertesse, s helyette a mese, báb, dramatikus eszköz segítségével ajándékozza meg a gyerekeket. Minden nap ugyanabban az időben mesélünk. A gyerekek egy héten keresztül, ugyanazt a mesét vagy történetet hallgatják. Az ismétléssel a megértést és azonosulást akarjuk elmélyíteni. Fontosnak tekintjük a nyugodt légkör, csend megteremtését a vers, mese bemutatása során. A könyv megbecsülésére neveljük őket.

A drámapedagógiában rejlő lehetőségek

A drámapedagógia az a tanulás és nevelés számos vonatkoztatásában alkalmazható módszer, amely más műalkotásokhoz hasonlóan képzeletbeli világot teremt. A résztvevők játéktevékenységet folytatnak; szereplőként vannak jelen.
Mindez elsősorban kisegítő módszer az óvodai nevelésben, nem közvetlenül, inkább elemeiben vesz részt a tanulási-tanítási folyamatban. (Nem céla gyerek művészi hajlamait felszínre hozni.) A gyermek közvetlen tapasztalatszerzéshez jut; a megélés-megjátszás során egyéni és közösségi élményekhez jut. Az észlelés, érzékelés és a cselekvés állandó kölcsönhatásban van.
Dramatizálás során a gyerek olyan eseményekbe, életszerű helyzetekbe, szituációk megjelenítésébe képzelheti, élheti bele magát, amely sajátos módon hat érzelmeire, fejleszti képzeletét, kifejezőkészségét, erkölcsítéletét, gazdagítja egész személyiségét.
A dramatizálás tárgya lehet történet, mese, novella, dal, vers, akár egy-egy zenemű is.

MONDÓKA- MESE- VERS- TÖRTÉNETEK		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
érzelmi képességek: képzelet, fantázia, belső képteremtés képessége	mesehallgatás (tréfás mese állat- és tündérmesék, verses mesék, láncmesék, népmesék, verselés) ünnepek, ünnepélyek	óvodapedagógus előadásmódja színes, figyelemfelkeltő, érzelmeket kifejező, tiszta és érthető beszéde
beleélő képesség/empátia erkölcsi ítéletalkotó képesség	bibliai történetekkel való ismerkedések (Jézusi példa hatása a gyermekekre)	leporellók, Biblia gyermekek számára elérhető helyen
(erkölcsi tanítás: jóság, becsületesség, segítőkészség, őszinteség, idősek iránti tisztelet)	Mese - tanmese, műmese előadása, bemutatása, tanítása	Bábparaván, bábok, fejdíszek biztosítása
értelmi képességek: kommunikációs képességek -kezdeményező készség -figyelem, -emlékezet	mesemondás, versmondás, mese eljátszása, dramatizálása bábozása Saját mese és vers alkotása önkifejezés lehetséges módja.	Igényes mondóka, vers, mese, népi, klasszikus és kortárs) történet válogatása
Versmondó, mesemondó képesség Gyermeki önkifejezés	Korosztálynak, ünnepkörnek megfelelő mondókák, (höcögtetők, tapsoltatók) versek, mesék tanítása klasszikus, népi és kortárs irodalmi művek saját vers és mesemondás	Fantázia, képzelet, kreativitás fejlesztése, anyanyelvi kultúra formálása

Elvárás az óvodáskor végére:

- Ismerjenek meg 10-12 db kiszámolót, lovagoltatót, tréfás mondókát.
- Tudjanak 6-8 gyermekverset.
- Hallgassanak meg 15-20 verset.
- Alakuljon ki az igényük a mesehallgatásra.
- Figyelmesen, csendben hallgassák végig az óvodapedagógus meséjét.
- Összefüggő, teljes, logikus gondolatokban fejezzék ki mondanivalójukat.
- Legyen igényük meséskönyv nézegetésére Vigyázzanak a könyvekre.
- Beszélgessenek a mesében elhangzottakról.
- Próbálják megjegyezni az érdekes nevű meseszereplőket, és játékukba próbálják beleilleszteni azokat.
- Legyen igényük utánozni az olvasást, érdeklődjenek a betűk iránt.
- Ismerjenek fel bibliai történeteket az Újszövetségből (8-10).
- Legyenek képesek önálló versmondásra alkalomhoz illő átéléssel.

4.2.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célunk: a görög katolikus és a népi kultúra különböző területeinek hagyományőrző funkcióival a zenei képességek fejlesztésén túl zenét értő és szerető, egészséges lelkű kultúrált boldog emberré nevelés, továbbá a gyermekeket megismertetni azokkal a szokásokkal, hagyományokkal, amelyhez a dalos játékait, táncait kapcsolni tudja, úgy a hétköznapjaiban, mint az ünnepeiken.

Feladatunk:

- örömteli közös éneklés megvalósítása, mely egyben közösség formálás, a szülőföldhöz való ragaszkodás, a nemzeti identitástudat megalapozása
- a felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és képességszintnek megfelelő válogatása
- a gyermekek hallásának, ritmusérzékének mozgáskultúrájának fejlesztése
- az egész nap folyamán használjuk ki a gyermekek spontán kezdeményezését az énekes játékokra
- az óvodai egyház zenei anyag beépítése a zenei nevelésbe
- a gyermekek tiszta éneklésének elősegítése, zenei kreativitásuk fejlesztése
- a zenehallgatás által a gyermekek dalkincs anyagának gazdagítása, a liturgikus énekekkel is

Óvodánkban az éneklés, zenélés a gyermekek mindennapi tevékenységének része.

Katolikus óvodai programunk elsősorban ősi kultúrából meríti zenei anyagát (népi gyermekdalok, énekes játékok, ölbeli játékok) azzal a céllal, hogy az idejáró gyerekek jókedvvel énekeljenek, hogy felkeltsük zenei érdeklődésüket, formáljuk zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös
éneklés örömét.

Az ének-zenei anyag kiválasztásának szempontja az esztétikai igényesség és az óvodáskorú gyermek hang, és ritmusképzetének való megfelelés.

A katolikus óvodában az éneknek mindenütt helye van, egyrészt a gyermek spontán kezdeményezésére épül, másrészt az óvodapedagógus kezdeményezésére. Ebből adódóan sok-sok lehetőség van a próbálkozásra, ismétlésre, utánzásra, önállóságra, szárnyalhat a képzelet, s megvalósulhat az egyéni fejlesztés is.

A katolikus óvoda tiszteletben tartja a gyermek hangjának, hallásának fejlődését, ezért az öt-fokú pentaton dallamokat szólaltatják meg a gyermekek ajkán. Minél több élményben részesítjük őket a magyar népzene tárából. Fejlődésük bizonyos fokán bemutatunk olyan éneket, melyek népek ajkán csendülnek fel, ám nem

szorgalmazzuk azok elsajátítását. Tiszteletben tartjuk azokat a divatos énekeket is, melyek hitbeli gondolatokat közölnek, de ritmusuk, hangterjedelmük, s benne jelen lévő, felnőtt számára is nehezen megtanulható hanglejtés idegen a magyar néptől, a magyar zenei kultúrától.

A gyermekcsoportok korához, és fejlettségéhez igazítjuk a dallamjátékok, a mondókák, a mozgásformák tanítását. Fontos eszközeink a gyermek zenei képességeinek és kreativitásának alakításában az énekes népi játékok és az igényesen választott kortárs művészeti alkotások.

A kiscsoportosokkal az ölbeli játékokat, lovagoltató, höcögtető, arc- és kézsimogató játékokat ismertetjük meg elsősorban és énekes játékot tanítunk.

Hangszíneket, zörejeket ismertetünk fel, az egyenletes lüktetést különböző mozdulatokkal sajátíttatjuk el.

Középső csoportban az egyszerű szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító térformájú dalokat tanítjuk meg. Ismerjék fel és tudjanak halkan-hangosan, gyorsan-lassan, magasan-mélyen mondókázni, énekelni. Tudják megkülönböztetni az egyenletes lüktetést a ritmustól. Használjanak ritmuseszközt.

Nagycsoportban a bonyolult párcserés, kapus, hidas, fogyó-sorgyarapító dalos játékok jelentik az örömteli játékot. A magyar néptánc alaplépéseivel ismerkedjenek meg. A ritmust és egyenletes lüktetést felváltva esetleg kiscsoportban együtt is használják. A gyermek alkotóképességét improvizatív dalokkal, mondókákkal segítjük.

Zenehallgatáshoz népdalokat, altatódalokat énekelünk, illetve életkoruknak megfelelő klasszikus zenét hallgatunk a gyermekek hovatartozását figyelembe véve.

Szervezeti formája:

- kötetlen kezdeményezés kiscsoportban
- kötelező foglalkozás középső és –nagycsoportban frontális formában.

ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
Éneklési készség	Csoportos és egyéni éneklés rövid, kis hangterjedelmű dalokkal.,ölbeli játékok,	A gyermek utánzási vágyán alapszik, óvodapedagógusi modell: természetes, tiszta ének, lágy hangszín, szép szövegkiejtés Közös játékok, együttes éneklés, örömének megéreztetése
	Dalos játék, énekes népijátékok, körjátékok, esztétikus mozgás, játékos mozdulatok	Eszközök biztosítása: kalap, kendő, fejdíszek, bot, kötény
Mozgáskultúra	Körjátékok, esztétikus mozgás, játékos mozdulatok, ölbeli játékok	Együtemű mozgás, páros forgás, guggolás, kifordulás, taps, hidas, kapus, sorgyarapító, párcsere, változatos térformák, szép fej és testtartás
Hallás	Magas-mély hang különbsége	Beszéden, mondókán, éneken keresztül térben is érzékeltetve, bemutatása furulyával, bábbal
	Halk-hangos közötti különbség	Felismerése beszéden, éneken, hangszeren, zörejen térben is érzékeltetve (vízszintes irányban)
	Hangszínek felismerése	Környezet hangjainak és zörejeinek megismerése, egymástól élesen eltérő és finomabb zörejek felismerése, hangszerek és egymás hangjának
	Motívum visszhang	Csoportos és egyéni motívum visszaéneklés. „visszhangjáték”
Belső hallás	dallambújtatás	Jól ismert dalokat hosszabb vagy rövidebb egységre „elbújtatva” magunkban énekelünk egyenletes lüktetés érzékeltetése mellett.
Zenei emlékezet	dallamfelismerés	Jól ismert dalokat dúdolásról, hangszerről felismerni, később kezdő vagy belső motívumról is (Kép, eszköz, hangszer).

KÉPESSÉG, amit fejleszt	TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt	FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt
Ritmusérzék	a, egyenletes lüktetés	Játékos, ismétlődő mozdulatokkal, járással, tapssal az egyenletes lüktetés megéreztetése (szünet alatt is) mondókán, dalon keresztül. (ritmuspálca, dob)
	b, mondókák, dalok ritmusa	Tapssal, ütögetéssel, kopogással, egyszerű játékos mozdulatokkal emeljük ki a ritmust (látható, hallható módon)
	c, egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása	Megfigyelés, összehasonlítás, megkülönböztetés, együtthangoztatás (csoportban, egyénileg)
	d, tempóérzékelés, gyors-lassú közti különbség érzékelése	Beszéddel, énekkel és mozgással szemléltessük (időbeli cselekvés) /metronóm, báb/
Zenei formaérzék	motívumhangsúly kiemelése	4 egység hangsúlyának kiemelése játékos mozdulatokkal térben is érzékeltetve
Zenei alkotókészség	dallam, ritmus, mozdulat kitalálása, improvizálása	dallam- és ritmus visszhang zenei kérdés-felelet (ritmussal is),ismert dallamot új szöveggel ismert mondókákra, új dallammotívum szövegre
Zenei esztétikai érzék	zenehallgatási anyag bemutatása az óvodapedagógus részéről válogatott kortárs művészeti alkotások (nemzeti és etnikai hovatartozás figyelembevétele)	évszakokhoz, ünnepekhez, időjáráshoz, eseményhez (egyházi és világi ünnepekhez), jeles napokhoz kapcsolódó zenei anyagok zenei kép, kreativitás alakítása

Elvárás az óvodáskor végére:

- Csoportosan és egyénileg, önálló indítással, tisztán, helyes kezdő magasságban és tempóban énekeljenek.
- Tudjanak dallam- és ritmusmotívumot visszaénekelni.
- Tudja térben mutatni az ismert dallamokat.
- Ismerjék a halk-hangos, gyors-lassú fogalompárokat és tudják alkalmazni. Ismerjenek fel dallamot kezdő-, belső vagy befejező motívumról, ritmusról.
- Tudjanak dallamot bújtatni rövidebb, hosszabb egységekkel folyamatos tempótartásban. Ismerjék fel zörej és zenei hangot, egymás hangját.
- Érzékeljék az egyenletes lüktetés és ritmus különbségét, tudják összekapcsolni.
- Tudjanak motívumot visszaénekelni csoportosan és egyénileg is. /ritmus- és dallamvisszhang/ Tudják kiemelni a motívumok hangsúlyait tapssal, járással, játékos mozdulatokkal.
- Esztétikus, egyöntetű mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulatok jellemezze mozgásukat.
- Tudják használni a dobot, cintányért, háromszöget a dalokhoz alkalmazva. Hallgassanak szívesen éneket, zenét.
- Ünnepekhez kapcsolódó szokásokat, dalokat, zenéket ismerjenek meg

4.2.3. Rajzolás, mintázás, kézi munka

Célunk: az, hogy örömmel, szívesen tevékenykedjenek, legyen igényük az alkotásra, önkifejezésre, hiszen ezáltal fejlődik kézügyességük, fantáziájuk, alkotóképességük. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására. A teremtett világgal, környezetükkel szoros kapcsolatot alakítunk ki rácsodálkozásra képes, önkifejező gyerekek nevelése.

Az óvodába lépés pillanatától lehetőség van a különféle anyagok, eszközök megismerésére, technikák elsajátítására, gyakorlására.
A programunk vizuális nevelésében is tükröződik a keresztény szellemiség: egy- egy egyházi ünnep vagy bibliai történet, szimbólumok elevenednek meg a gyermekek munkájában. A gyermek esztétikai érzékének, élmények befogadásának fejlődéséhez igyekszünk hozzájárulni azzal is, hogy művészi alkotásokkal ismertetjük meg őket.
(Templomokban, múzeumokban, kiállításokon, stb.)

Feladatunk:

- Változatos élmények biztosítása
- Változatos technikai eszközök biztosítása
- Az eszközök elérhetőségének biztosítása a nap bármely szakában.
- Beszélgetések során a tapasztalatok felelevenítése, megerősítése, ezáltal a belső képi világ fejlesztése.
- Életkoruknak megfelelő élmények nyújtása a változatos tapasztalatok megszerzése érdekében.

- Esztétikus környezet kialakítása, mely pozitívan befolyásolja a szép iránti érzék fejlődését.
- Lehetőség szerint művészi alkotásokkal való közvetlen találkozás (templomok, kiállítások látogatása, könyvek zézegetése.)
- Fejlesszék vizuális, percepciós képességeiket, gazdagítsák szín és formavilágukat.
- Térbeli tájékozódó képességeik fejlesztése által a világban való eligazodás segítése.
- A népi kultúrákkal, hagyományokkal való ismerkedés, a hagyományok tisztelete.
- A rácsodálkozás, közös öröm megélésének fontossága.
- Vallásos szimbólumok, vallási témák, jelenetek megjelenésének segítése a vizuális alkotásokban.
- A teremtett világ megismertetése, összefüggéseinek megláttatása.
- Tehetséggondozás a nap folyamán.
- Az eszközök, hely és idő biztosítása, a lehetőség megteremtése, hogy a gyermek szabadon fantáziálva kifejezhesse önmagát.

A gyermekeknek ábrázoló tevékenységében lehetőségük van arra, hogy gondolataikat, érzéseiket, problémáikat kifejezzék – nem megkötve fantáziájukat. Az óvoda sok olyan lehetőséget biztosít a gyermek számára, melyet a családi ház nem tud. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka különböző fajtáival való tevékenykedés hat a személyiség fejlődésére, és előkészíti a gyermeket az iskolai feladatok megoldására. Ezek a tevékenységek eszköz, hely és időigényesek. Az anyagok kiválasztásakor nagy szerepet kapnak a természet által "adott" tárgyi eszközök, melyekből képek, nyomatok, domborművek készülnek.

A vizuális nevelés igen összetett, sok színt magába ölelő nevelési terület. A látható világra való rácsodálkozással, megfigyeltetéssel a látás és láttatás képességét fejlesztjük.

Szervezési feladatok: - a nap folyamán folyamatosan- kötetlen jelleggel.
- heti egy kötelező foglalkozás differenciált jelleggel.

RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
Érzékelés, észlelés, tapintás fontossága, Térészlelés	Forma, méret, tárgyak megfigyelése, formája, mérete, megtapasztalás	Változatos élmény biztosítása (gyurma, agyag, homok, víz)
Emlékezet	Emlékképek, élmények előhívása, ezek képi megjelenítése- festés, rajzolás, plasztikai munka	Beszélgetés, élményre utaló tárgy, tapasztalatok felelevenítése (belső kép)
Kreativitás	Alkotó-alakító tevékenység	Eszközök, élmény, történet
Szenzomotoros koordináció, kéz finommotorikája	Festés, rajzolás, plasztikai tevékenységek, olló, hajtogatás, tépés, fonás, ragasztás, mozaikolás	Helyes ecsettartás; ceruzafogás Gyurma, anyag, stb. Homok +homokozó játék
Konstruáló képesség	Alkotó-alakító tevékenység	Alkotó kedv kialakítása
Esztétika	„gyönyörködés” művészi alkotásokban, környezetben, természet szép lényei-konstruáló; szerkesztő-, összerakó munka (múzeum-, templom-, kiállítás látogatás	Esztétikus környezet kialakítása a gyermekek aktív részvételével, szépen megformált játékeszközök, művészi alkotások
Értelmi képességek -térben és síkban történő tájékozódás	Plasztikai alkotás	
Figyelem Vizuális jelrendszer megismerése (pont, vonal, folt, színek, formák)	Alkotó-alakító tevékenység - festés, rajz stb.	Pozitív kiemelés, motiváció, érd. felkeltő eszközök
Feladattudat, feladattartás	Festés, rajzolás, plasztikai tevékenységek, kézimunka	Megfelelő motiváció; tevékenység határozott céljának megadása
Gondolkodási műveletek; problémamegoldó képességek	Alkotó-alakító tevékenységek;	Változatos eszközök, és témák szabadon

Elvárás az óvodáskor végére:

- az alapvető térviszonylatok ismeretében, tevékenyen vegyenek részt az őket körülvevő tér berendezésében, szépítésében
- a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati fölismerésére, a fő formai jellemzők megnevezésére legyenek képesek
- alkotásaikban élményeikre, tapasztalataikra alapozva legyenek képesek történeteket, helyek, formák, szimbólumok megjelenítésére.
- a vizuális alkotásokhoz szükséges eszközöket helyesen használják. (ceruza, olló, ragasztó, ecset, stb.)
- emberábrázolásaikban jelenjenek meg a részletek, esetleg egyszerű mozgások
- bátran használják a színeket, azok sötét, világos árnyalatait
- legyenek képesek véleményt nyilvánítani saját munkáikról, közös művekről,.
- megfigyelés után tudjanak mintát utánozni
- saját elképzelés alapján díszítsenek, alkossanak, használják képzeletüket, fantáziájukat
- a vizuális technikákat : a festés, ragasztás, hajtogatás jól alkalmazzák
- legyenek képesek használni a vizuális jelrendszert (pont, vonal, folt, színek, formák)
- a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmény befogadására
- tudjanak önállóan és csoportosan is készíteni egyszerű maketteket
- legyenek képesek szín és térbeli alkotásra is.
- ismerjék saját értékeiket, legyenek képesek a hála adásra.
- becsüljék meg és vigyázzanak az eszközökre, és a kész alkotásokra egyaránt.
- alkotásukban jelenjenek meg a vallásos szimbólumok, és a témák. (templom, szív, harang, kereszt, stb.)
- legyenek képesek érzelmeik kifejezésére.
- örüljenek alkotásaiknak.

4.2.4. Mozgás

Célunk:

- természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése és a mozgás megszerettetése.
- egészséges életmódot erősítő tevékennységgé váljon a rendszeres mozgás.
- a mozgás szint fejlesztése, mozgás tapasztalatok bővítése, bő gyakorlási lehetőség biztosításával.
- mozgáson keresztül a testi képességek – fizikai erőnlét – fejlesztése, az értelmi struktúrák és szociális képességek fejlesztése.
- a kíválóan kreatív, tehetséggyanús gyermekek támogatása (testi ügyesség, tánc-harmónikus mozgás, kézügyesség,- egyes sportokban az alkalmasság).

Feladatunk:

- A kötetlen, szabad mozgás feltételeinek biztosítása
- Mozgásigény kielégítése, mozgásöröm átélése az óvodai nevelés minden napján.
- A saját test mozgásának átélése
- Sokoldalú mozgástapasztalatok szerzése - alapvető mozgásformák gyakorlása
- Egyensúlyérzék fejlesztése
- Kéz finommozgásainak fejlesztése
- A mozgás ritmizálása
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése, különbözőségének figyelembe vétele.
- A szervezett mozgásos tevékenységekkel a gyerekek mozgásfejlődésének elősegítése.
- Egészséges életmód kialakítása.
- Harmónikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése változatos eszközök biztosításával
- Testi képességek fejlesztése, önbizalom erősítése
- Változatos eszközök alkalmazása

- Mozgásos játékok beépítése, hiszen ezek felölelik a gyermekek természetes mozgásának minden formáját, és ezek kombinációit.
- Nagymozgás és finimmotorika fejlesztése, a fegyelmezett mozgás előkészítése
- Szabad levegőn való tudatos mozgásfejlesztés
- Tartásjavítás, lábtorna beépítése a mindennapos mozgásba.
- Baleset megelőzése a megfelelő környezet biztosításával, erkölcsi neveléssel
- Téri tájékozódás, helyzetfelismerés fejlesztése.
- A tehetség gyanús gyermekek differenciált fejlesztése.

A szűk lakásviszonyok, a hiányzó zöldterületek és játszóhelyek gátolják a kisgyermeket mozgásigényének kielégítésében. A gyermekek ezáltal állandó "túlnyomás" alatt állnak. Más gyerekek ugyanezen okok miatt válnak "mozgás lustákká", ami testi és szellemi passzivitásokhoz vezet.

Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A gyermekek mozgásörömének fejlesztése és a meglévő mozgáshibák korrigálása az óvodában a megfelelő játék és játszóterek biztosításával kezdődik, és a testneveléssel folytatódik. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének –a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás –fejlődésére.

Az optimális mozgásfejlesztéshez hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok fegyelembevételével. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Igyekszünk tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására, melyet rendkívül fontosnak tartunk.

Óvodai életünk szervezésénél a kedvező adottságok (nagy méretű, füves, fás udvar) figyelembevételével szabad levegőn való tartózkodás biztosítása minél hosszabb ideig. Az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve olyan tevékenységekkel erősítjük a gyermekeket, ami további fejlődéshez vezet az egészséges életmód kialakításában.

A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést, és lehetőleg felváltva biztosítsunk mozgást vagy üléssel együtt járó tevékenységet. A mozgás és pihenés egyensúlyával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülni. A fizikai fejlesztésük mellett a társaikra való odafigyelésre is nagy hangsúlyt fektetünk. (Arra tanítjuk őket, hogy minden fajta helyzetben legyenek figyelmesek, pl.: ha elesik társuk futás közben, segítsék fel). A mindennapos testnevelés keretén belül a gyermekek játékos feladatokkal ötvözött mozgást végeznek (a csoportszobában és a tornateremben, ha lehetőségünk van rá, a szabad levegőn), így nő mozgásigényük, a torna játékosabbá válik számukra.

A kisebb gyermekeknél a nagymozgások fejlesztésére tesszük a hangsúlyt. Megismertetjük őket futásgyakorlatokkal, dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal (hajítás helyből távolba, célba dobás, labda feldobás, elkapás, leütés-elkapás). Játszunk különböző ugrásgyakorlatokat (szökdelés, fellépés, majd leugrás). Játék közben gyakoroljuk a csúszásokat, kúszásokat, mászásokat, guruljanak a test hossztengelye körül. Játszanak egyensúlyozó játékokat. Többféle kézi szert használjanak.

A természetes nagymozgások fejlesztésére tesszük a hangsúlyt.

A középsős korú gyermekeknél szerepeljenek a futás és ugrásgyakorlatok a játékban (fussanak akadályokon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással, ugráljanak egy lábon, páros lábon, felugrás két lábra és leugrás két lábra, helyből távolugrás stb.) Próbáljuk az egykezes felső dobást babzsákkal, labdával. Minél gyakrabban használják a labdát. Játék közben gyakorolják a csúszást, kúszást, mászást talajon és szereken. A talajtornában szerepeljen a gurulóátfordulás a csoport fejlettségétől függően. Szem-kéz, szem-láb kordinációt igénylő gyakorlatok, felugrásokkal, célba dobásokkal.

A mozgásfejlődéssel szorosan összefüggő testséma és téri tájékozódás fejlődése is intenzívebbé válik. (testrészek, oldaliság, szalag jelölés/jobb kéz / téri tapasztalatok. Kiemelten foglalkozunk az egyensúlyérzék fejlesztésével.
A nagycsoportos korú gyermekek már sok mozgásformát ismernek, amit különböző játékokban szívesen ismételnek. A futásgyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják. A gyorsfutást, lassúfutást, a belegyorsuló futást ismerjék.

Ugrásgyakorlatok közül végezzenek egy lábon, páros lábon való szökdelést, sorozatugrásokat, tárgyakon átugrásokat, magas és távolugrást. A nagymozgások koordináltabbá válnak. Képesek finomabb, apró mozgások elvégzésére. A kéz fogó izmainak erősítése.
A finom motorika fejlesztésére tesszük a legnagyobb hangsúlyt, az észelés, a mozgás közbeni alaklátás és formaállandóság fejlesztésére.

Dobásgyakorlatok közül dobjanak egykezes, kétkezes, alsó- és felső dobással, végezzenek célba dobásokat. Vezessék a labdát járás, futás közben. A támaszgyakorlatok közül végezzenek pók-, rákjárást, talicskázást. Ismételjük a gurulóátfordulást, a test hossztengelye körüli gurulást. Egyensúlyozzanak padon, gerendán.

Elmondható tehát, hogy a mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazásai kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

MOZGÁS		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
Koordinációs képesség: a, szem-kéz koordináció b, szem-láb koordináció c, térészlelés d, testséma-ismeret e, szemfixáció-szemmozgás f, egyensúlyérzék Kondicionális képességek pl. állóképesség (erő, ügyesség és gyorsaság) Finommotorika Verbális képességek Szabálytudat kialakítása Az egészséges életmódhoz szükséges testi képességek	Térben és időben is összerendezendő mozdulatokkal Dobással Távolságbecsléssel Testzónák alakítása oldalra haladással Mozgó tárgyak útjának követése Változatos egyensúlyozó járások gyakorlásával (pad keskeny oldalán illetve rézsútpadon) A mozgás ir. és erejét a társ.-hoz viszonyítva kell kifejteni Testnevelés foglalkozás, mindennapos testnevelés Különböző tornaeszközök használatával pl. labdagurítással Új kifejezések alkalmazása, testrészek megnevezése, ismeretek bővítése Játékok, versenyek szabályainak betartása, megtanulása ,társakra való odafigyelés Mindennapos testnevelés és testnevelés foglakozás Szabad levegőn való mozgás, séta, kirándulás, mozgásos játékok	Kötél, pad, karika, zsámoly Kislabda, céldobás, labdák, babzsák, szalag, henger Kötél, pad, karika, zsámoly Karikából karikába ugrással, tárgykerüléssel Oldalirányú járás, illetve menetirányváltással Labda, babzsák, karika Karikából karikába, ugrás 1 lábról 1 lábra, pad, szalag, karika alkalmazása Páros gyakorlatok, gim., főgy. Játék Az óvodai nevelés mindennapján Labda padon gurítása (ujjakkal vezetve) Egyéni szükségletek alapján, napi rendszerességgel Az óvodapedagógus folyamatos instrukciói a feladatvégzés során (vezényszavak) Váltó verseny, sorverseny, egyéb fogó-, futójátékok sora

Elvárás az óvodáskor végére:

- Erre az időre fejlődjön ki a gyermekek szem-kéz, szem-láb koordinációja,
- Legyenek képesek összehangolni mozgásukat.
- Legyenek tisztában a test zónáival.
- Ismerjék a testsémát (alapját képezi a téri tájékozódásnál).
- Helyesen tudják alkalmazni bal-jobb, előtte-mögötte, alatta-felette stb. relációkat. A gyermekek saját testéről pontos ismerettel rendelkezzenek, ismerjék testrészeit, érzékszerveit, testének jobb-bal oldalát. Fontos a testrészek funkcióinak ismerete. Összerendezett legyen a nagy és finommozgásuk, alakuljon ki a jobb vagy balkezességük. Legalább 15-20 percig aktív figyelemre legyenek képesek.
- A gyermekek mozgása legyen harmonikus, összerendezett, lendületes és dinamikus. Alakuljon ki a biztos egyensúlyozás kép. /ennek köv. alakuljon ki a precízebb izommozg./
- 5-6 éves korban következzen be az első alakváltozás, a kéztő és ujjak csontosodása, a test megnyúlik, ezért fontos a szervezet edzettsége, erősítése. Tudják biztosan szabályozni saját mozgásukat.
- Legyenek képesek a társaikkal együttműködni, és elviselni azt is, ha más van a középpontban, vagy ha nem ő nyer meg egy játékot/versenyt.
- Finommozgás vezérlése alakuljon ki bennük.
- Tudjanak alkalmazkodni társaikhoz, legyenek képesek az önuralomra, legyenek toleránsok, együttműködőek, segítőkészek, ismerjék a csapatjáték szabályait.
- Egészséges versenyszelemmel legyenek képes küzdeni

4.2.5. A külső világ tevékeny megismerése

4.2.5.1. A gyermek és környezet kapcsolat fejlesztése

Ahhoz, hogy a gyermek biztonságosan mozogjon a környezetében, biztos tudások szükségesek számára az őt körülvevő világról. Ehhez az óvodában biztosítottak a feltételek, hiszen addig foglalkozhat a gyermek a számára érdekes dolgokkal, amíg van hozzá kedve.
Önálló megfigyelések révén értékes tudáshoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről, amelyek jó alapokat adhatnak a későbbi iskolai tanuláshoz. Megismeri a szülőföld, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek védelmét és szeretetét. Saját környezetükben megfigyelhetik az ott élő és dolgozó felnőttek munkáját.

Fontos, hogy az óvodában minél több lehetőséget kapjanak a gyerekek a munkafolyamatok és a természetben folyó események átélésére. Ha megfigyelhetik egy egyszerű dolog előállítását, könnyebben értik meg a bonyolultabbakat is. A környezettel való kapcsolat fejlesztése magában foglalja a gyakorlati tevékenységek elsajátítását, amelyek a testápolástól a közlekedésben való viselkedésig terjednek. Ha a gyermek a környezetében meglévő szabályokat megismeri és gyakorolja, akkor biztosabban mozog az őt körülvevő világban.

Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében kiemelt hangsúlyt fektetünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására. Tesszük ezt keresztényi kötelességből hiszen a teremtett világ védelme, szeretete, megbecsülése olyan feladat, melyben nekünk példamutató magatartást kell tanúsítanunk, jó, és gondos gazda módjára.

A gyermek és a környezet kapcsolatának fejlesztési feladatai:

1. Tájékozódás a környezetben.
2. A természethez fűződő helyes viszonyulás megalapozása, fák, növények, állatok védelme, minden teremtménynek helye van a természetben
3. Helyes viselkedés a természetben, a környezetben.
4. A munkaeszközök szakszerű használatának elsajátítása.
5. A mindennapi tevékenységek, szokások gyakorlása.
6. Egészség és testápolás.
7. A társadalmon belüli viselkedés szabályaival való ismerkedés.

A kiserdőbe, a Csónakázó tóhoz, Aggtelekre való séta, kirándulás során megfigyelhetjük a természet szépségeit, változásait, az évszakra jellemző jegyeket, az állatok életét (Vadaspark, erdő). Gyűjtünk terméseket, leveleket, köveket.

Egyszerű kísérleteket végzünk növényekkel, vízzel, levegővel, hóval, széllel, stb.

Megismertetjük a gyermeket a felnőttek munkájával az óvodában és munkahelyen.

Látogatunk templomokat, öregek otthonát, kórházat, iskolát, színházat, stb.

A feldolgozásra kerülő témák az évszakhoz, ünnephez, családhoz, foglalkozási ágakhoz kapcsolódnak.

A közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzéssel segítjük a gyermek kommunikációs készségének fejlesztését.

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE, KÖRNYEZETI NEVELÉS		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
Megfigyelőképesség Képzelet, fantázia Figyelem	1, Ég- föld 2, Bolygók 3. Víz – évszaknak megfelelő megfigyelés (Érzékelés, észlelés Szinva és Sajó) 4. növények- évszaknak megfelelő megfigyelés, séta, kirándulás, kertészkedés, termés betakarítás megszervezése 5. állatok megfigyelése különböző környezetben 6. Ember Testünk – részei, érzékszerveink Táplálkoz ás – biobolt, biopiac megfigyelése	Tudományos könyvek, folyóiratok Jezsuita csillagvizsgáló megtekintése Víz szerep életünkben pozitív és negatív hatása,(vödrök, nagyító, fényképezőgép, videokamera, mikroszkóp) Kert, piac megfigyelés / vásárlás Termésáldás megszervezése -gyűjtő munka, termések begyűjtése (zöldségek, gyümölcsök) Állatvédelem, állatgondozás, háziállatok megfigyelése (háztáji gazdaság, vadonélő állatok (Vadaspark), állatkereskedés Orvos, gyógyszerész, védőnő, feladatainak bemutatása Kosarak, zsákok
Viselkedési szabályok, normák elsajátítása, alkalmazkodóképesség, tolerancia	Család – fotók nézegetése, szerepjátékokban való megjelenése Foglalkozások – keresztény küldetésünk, kultúránk gyermekek elé tárása (pl.: színház, bábszínház, mozi, kiállítások, műemlékek, templomok bemutatása) Köz lekedés – szárazföldi, légi, vízi közlekedés megfigyelése Természetvédelem, szelektív hulladék gyűjtés funkciója életünkben - hulladékgyűjtés - hulladék újrahasznosítás	Családi fotók, diák, videofelvételek, (pl: családi ünnepek, esküvő, keresztelő, stb.) - az óvodapedagógus hiteles „anya” szerepe Az óvodapedagógus hivatásszeretete tükröződjön a mindennapi munkában: szervező tevékenység (kirándulások, séták, túrák megszervezése) Városi közlekedés megtekintése (busz, vonat, autó). Tárolási lehetőségek biztosítása, papír, műanyag, üveg. Ezzel kapcsolatos fórumok megtekintése. Udvari, csoportszobai szelektív hulladék válogatás eszközeinek biztosítása (többrekeszes tároló, szemetes)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ismerjék meg az évszakokat, tudják az aktuális évszakokra jellemző jegyeket felsorolni
- a környezetükben lévő (teremtett világban) növényeket, állatokat ismerjék, védeni tudják azokat (környezetvédelmi feladataikat ismerjék)
- tudják az élőlényekkel kapcsolatos ismereteiket csoportosítani (pl.: állatok, háziállatok, vadonélő állat) fontos az állatokról való gondoskodás hangsúlyozása
- ismerjék családtagjaikkal kapcsolatos adataikat, teljes nevüket, lakásuk címét, foglalkozásukat
- ismerjék, tudják megnevezni testrészeiket, érzékszerveiket, alakuljanak ki testápolási szokásai
- tájékozottak legyenek különböző foglalkozásokról (orvos, védőnő, bolti eladó)
- ismerjék a közlekedéssel kapcsolatos szokásokat
- tudják megkülönböztetni, csoportosítani közlekedési járműveket (szárazföldi, vízi, légi)
- óvják környezetüket
- legyenek képesek a hulladékokat szelektíven elhelyezni
- a gyermekek tiszteljék és becsüljék az Isten által teremtett világot, minden bennlévővel együtt
- legyenek képesek helyesen viselkedni a természetben
- használják helyesen azokat az eszközöket, melyek a munkavégzést segítik (kertgondozás eszközei)

4.2.5.2. Matematikai nevelés, képességfejlesztés

Felhasználjuk a fejlesztés érdekében a nap folyamán adódó matematikai lehetőségeket, tapasztalatokat, foglalkozásokat, matematikai tartalmú játékokat. Fontosnak tartjuk hogy a spontán és irányított megfigyelés hatásai találkozzanak, egészüljenek ki a gyermek kérdésére adott válaszokkal és a gyakorlati feladatok és problémák megoldásaival. Ezek együttesen járuljanak hozzá a gyermek elemi matematikai ismereteinek és az iskolakezdéshez szükséges részképességnek a megszerzéséhez. A gyerekeket orientáljuk a matematikai tartalomhoz, felkeltjük érdeklődésüket a mennyiség, forma, tér, alak, irány összefüggései iránt.

Tárgyak, termések rendezgetése közben észrevesszük a hasonlóságokat, különbözőségeket, létrehozunk sorozatokat különböző tulajdonságok szerint, ismerkedünk a formákkal, az egész, rész, negyed, fél mennyiséggel. Párokat keresünk és létrehozunk. Összehasonlítunk és szétválogatunk mindenféle tulajdonság alapján. Mérünk hosszúság, tömeg, űrtartalom szerint. Minden megszámolhatót meg- és leszámolunk.

Megfigyeljük, létrehozzuk a tükörképet.

Tájékozódunk a térben, létrehozzuk a nyitott, a zárt, a hullám, a csiga, stb. vonalakat.

Megkedveltetjük a matematikai feladatokat, segítjük a szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésével a játékos matematikai tartalmú helyzetek megértését.

A családokkal együttműködve óvjuk a gyermekeket a túlzott verbalizmustól (pl.: számnevek megtanulása), a látszat tevékenységtől (pl.: az öncélú manipuláció), vagy a gyermekeknek nem való feladatok tanításától.

KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE, MATEMATIKAI NEVELÉS, KÉPESSÉGFEJLESZTÉS		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
Tapasztalás	érzékelés észlelés	Tárgyak, személyek, halmazok elemeinek tulajdonsága szerinti sorba rendezése, összehasonlítása, szétválogatása
	Megfigyelés matematikai eszközökkel a csoportszoba játékaival a természetben (levél, termés)	
Emlékezés	mozgásos	Élmények felidézése
	cselekvéses	
	kepi	
Megértés (értelmi és gondolkodási képesség) Összehasonlító képesség	Azonosítás térbeli kiterjedések megfigyeltetése	Problémalátás, problémamegoldó képesség fejlesztése Térbeli relációk összehasonlítása, különböző szempontok alapján
	megkülönböztetés	Halmazok, kiterjedések összemérése
	összefüggések felismerése	Halmazok keletkeztetése, egyesítése, bontása, számlálása
	állítások, kérdések, utasítások megértése	
Konstrukció	formák, mennyiségek előállítása, felismerése	Szimmetria-tükörkép játék
Ítélőképesség	tulajdonság igaz vagy	igaz-hamis játék
	összefüggés fennáll-e	„Mi változott meg?” játék
	állítás igaz vagy nem	téri irányok használata

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Képesek legyenek megérteni az óvodapedagógus gondolatát, kérdését.
- Szívesen vállalkozzanak matematikai jellegű felvetett problémák megoldására és gondolataikat el is tudják mondani.
- Képesek legyenek tulajdonságok szerinti válogatásra, sorba rendezésre.
- Értsék, és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos összehasonlító kifejezéseket (hosszabb, rövidebb, több, kevesebb stb.).
- Kiterjedést, mennyiséget össze tudjanak mérni, és ez alapján megállapítást tudjanak tenni. Különféle elemekből elrendezéssel, bontással elő tudjanak állítani megfelelő számosságú halmazt.
- Tárgyakat meg tudjanak számlálni 12-ig.
- Tükörrel képesek legyenek az alakzat tükörképét megépíteni.
- Képesek legyenek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, azokat megnevezni (gömb-kocka, téglatest-kör-négyzet, téglalap, háromszög)
- Térbeli tájékozódásuk során ismerjék a jobb-bal irányokat, értsék és követni tudják a helyeket kifejező névutókat.
- Legyenek képesek matematikai tapasztalataikat, ismereteiket tevékenységeikben alkalmazni.

4.2.6. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodai élet, az életre való felkészítés szerves része, az önállóság, az öntevékenység lehetőségeit rejti magában, mely során készségek, tulajdonságok kialakulnak, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességérzetüket.
A játékidőben, az élethelyzetekben, bármely tevékenységben adódik lehtőség a munkavégzésre. A gyermekek kezdetben önmagukért, saját szükségleteik kielégüléséért dolgoznak az óvodapedagógus közreműködésével, majd később szívesen végeznek munkát társaikért is.

Célunk:

- a munka iránti tisztelet megalapozása, az eredmény megbecsülése, a dolgozó ember szeretete
- Isten országának építői vagyunk, az Ő "munkatársa". A szolgáló szeretettel végzett munka megtapasztalása már kisgyermekkorban.

Feladatunk:

- a munka és munkajellegű tevékenységek során fejlődjön kitartásuk, felelősségtudatuk, türelmük, céltudatosságuk;
- szerezzenek tapasztalatokat, ismereteket;
- az egyes munkafajták fokozatosan kerüljenek bevezetésre, majd váljanak rendszeres, folyamatos tevékenységgé;
- becsüljék meg mások munkáját;
- fejlődjön egymáshoz való alkalmazkodó képességük;
- alakuljon a gyermekekben az esztétikus, környezet iránti igény;
- a gyermek számára elfogadható, önállóan választható és végezhető munkalehetőségek biztosítása, amelyek ösztönöznek illetve örömet nyújtanak;
- a gyermekek önálló, szükségletből fakadó munkavégzésének támogatása, a gyermekek próbálkozásainak segítése, a túlvédés és aktivitásuk fékezésének elkerülésével.

A gyermek tevékenységi vágya a felnőttek utánzása és a felnőtté való azonosulás igénye a munkára való nevelés alapja. Fontos, hogy részt vegyen a felnőtt munkájában, önállóan és egyedül tevékenykedjen egész környezetének tárgyaival. A személyiségfejlesztés fontos része a munka, a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermekek minden olyan munkát elvégezhetnek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. Eszköze a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató tevékenység.

Az óvodai élet nélkülözhetetlen velejárója az önkiszolgálás. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt az óvodába lépéstől kezdve, próbálnak önállóan végezni: öltözködés, testápolás, étkezés, közvetlen környezetük rendben tartása, önkiszolgálás, segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek.

Az óvodapedagógustól nap mint nap mintát látnak a csoporttal kapcsolatos munkák elvégzésére: ételkészítés, terítés, takarítás, mosás, kerti munka, stb. Ezekbe a munkákba a gyermekek érdeklődésük, aktivitásuk, képességük szerint kapcsolódnak be. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
Kézügyesség fejlesztése, Önállóság, mozgás fejlesztés /nagymozgások/ Kommunikációs képesség Együttműködő képesség, feladattudat, kötelességtudat Szociális magatartás, közösségi érzés képessége, alkalmazkodó kép. Eszközök helyes használata Tapasztalatszerzés	Tapasztalatszerzés cselekedtetéssel Öltözködés, étkezés, tisztálkodás, gondozási feladatok /terítés, hajtogatás/ Környezet rendjének megőrzése Mindennapos tevékenység, folyamatos instrukciók Megbízások teljesítése, önkiszolgáló tevékenység Játék-foglalkozások alatti munka, játék elrakás Kerti munka (kertgondozás) Folyamatos munkavégzés	Étkezési evőeszközök helyes használata, önkiszolgáló munka megszervezése, önkéntes feladatvállalás , naposi munka, egyéni megbízatás, növény- és állatgondozás óvodapedagógus példamutatása Szóbeli közlés felnőtt-gyermek között Eszközök helyes elrakása Feladatellátás a felnőttek megbízásából Eszközök óvása, védelme saját és mások munkájának a megbecsülése Kerti munkaeszközök-felnőtt segítségével/irányításával Munkaeszközök – felnőtt segítsége

Elvárás az óvodáskor végére:

- szívesen vállaljanak egyéni megbizatásokat
- legyenek önállóak a munkában
- végezzék precízen munkájukat
- alakuljon ki a feladattudat és kötelesség
- alkalmazkodóképesség /közösségi magatartás. fejlettsége/
- használják helyesen az eszközöket /kerti munka, naposi, megbízás/
- örömmel végezzék a munkát
- a felebarátért végzett munka örömét érezzék át
- alakuljon ki bennük az igény munkájuk elismerésére és tiszteljék mások munkáját is

4.2.7. Tanulás

A gyermeki tanulás tartalma a gyermek közvetlen, majd egyre táguló természeti és társadalmi környezetéből tevődik össze.
Mind a két környezet hatással van a gyermek magatartására, szokására, erkölcsi növekedésére.

A tanulás, a tanulási öröm kifejlesztése szempontjából az óvodáskor meghatározó periódus a gyermek fejlődésében. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek **képességeinek** fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Azok a tanulási tapasztalatok, amelyekhez ebben a korszakban jut a gyermek, nagy hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyulásra is. Nem mindegy milyen érdekeltség fejlődik ki a gyermekben a tanulással kapcsolatban. Már kialakulnak annak a csírái, hogy később örömmel tanul-e a gyermek és vállalja-e az ezzel járó fáradtságot.

Képes lesz-e saját motiváltságból kiinduló erőfeszítésre a tanulás során? Ennek a belső motiváltságnak a kialakítását kezdjük meg az óvodában. A tanulási tevékenység esetében is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben e gyermek, ne külső motiváció (jutalom) késztesse erre. A cél az, hogy szerezzen tapasztalatokat saját teljesítményéről, legyen feladatok elé állítva. Természetesen képességeinek megfelelő feladatokról van szó, nem pedig túl-, vagy aláterhelésről. A követelményeket is az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. A legnagyobb sikerélményt azok a teljesítmények adják a gyermeknek, amelyeket teljes erőbedobással sikerül megoldaniuk.
A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmat, és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldására. A sorozatos kudarcok ellentétes effektust váltanak ki. A gyermekek bátortalanokká, félősekké válnak, alulértékelik önmagukat, és saját teljesítőképességük alatt maradnak.

<u>A tanulás és teljesítményfejlesztés feladatai:</u>

Fontos számunkra a tanulási és teljesítményképesség fejlesztése során a sokoldalú érdeklődés felkeltése, – felfedezés, kutatás örömének megismerése – egyéni érdeklődésnek megfelelő tevékenységek biztosítása.

Tapasztalatok szerzése a saját teljesítményképességgel kapcsolatban: az önállóság, figyelem, kitartás, pontosság fejlesztése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a **játékos**, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

TANULÁS		
KÉPESSÉG, amit fejleszt	**TEVÉKENYSÉG, amivel fejleszt**	**FELADAT (tárgyi +személyi feltétel), ahogyan fejleszt**
Értelmi képességek Érzékelés Észlelés Figyelem Emlékezet Képzelet Gondolkodás Feladattudat Önállóság Kitartás Problémamegoldás Szabálytudat Kreativitás kézügyesség Együttműködés Alkalmazkodás Beszédkézség fejlesztés	spontán és irányított tapasztalatszerzés játékban, foglalkozáson megfigyelés /csoportban, udvaron/ szerep-, konstruáló-, szabályjáték séta (patak, kereskedés, állomás) apró megbízatások (felelősi munkák, napos, tisztaságfelelős) tárgyak, jelenségek összehasonlítása, megkülönböztetése az óvoda napirendjébe tartozó minden tevékenység /játékidő, közös együttlét, mosdóhasználat, öltözködés, étkezés, udvari játék, foglalkozás/ Kézimunka, barkácsolás, játék - mese dramatizálása, bábozása. Irodalmi nevelés, játékok, cselekvésben ágyazott tapasztalás	Megfelelő hely, eszköz, idő biztosítása a nap bármely szakában Lehetőségek megteremtése a tapasztalatszerzéshez /séta, kísérlet, kirándulás/ Megfelelő pedagógusi hozzáállás (kezdeményezése, felkészültség, megfelelő kellékek előkészítése) Érdeklődés felkeltése, motiválás, érdeklődés fenntartása Gyermeki kérdések előkészítése, megválaszolása Lehetőség biztosítása az egyéni ötletek megvalósításához Széleskörű tevékenységek, eszközök biztosítása Kötött és kötetlen foglalkozás Frontális, mikrocsoportos, egyéni foglalkoztatás A gyermekek érdeklődésének, kíváncsiságának kielégítése Interaktív kapcsolat a nap minden szakában, természetes és szimulált környezet, kirándulás, séta stb.
Sajátos nevelési igényű gyermekek estében folyamatos speciális szakemberek segítségével végzett korrekció.		

Elvárás az óvodáskor végére:

- A gyermekek kiindulási szintjéhez képest fejlődjön érzékelésük, észlelésük, gondolkodásuk, megfigyelésük, tapasztalásuk, figyelmük, emlékezetük.
- Pszichikus funkciók fejlődése következtében megismerési folyamataik tegyék lehetővé a tárgyi és természeti környezetben való beilleszkedést. Alakuljon ki az adott életkorra jellemző szókincsük, nyelvi fejlettségük.
- A megszerzett tapasztalatok, élmények, ismeretek rendeződjenek egységbe, ezek segíthetik a környezetükben való jobb tájékozódást.

5. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Nevelési koncepciónk és a családi nevelés hatására egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére alkalmassá válik az iskolai életre. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.
Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

Általános tájokozottsága:

- Tudja szülei, testvérei nevét, számát, nemét,
- Tudja lakóhelye utcanevét, házszámát
- Ismeri a hét napjait, tudja sorban elmondani
- Megnevezi az évszakokat, azok jellemzőit
- Ismeri, testrészeit, érzékszerveit, azok funkcióit
- Tudja, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van
- Ismeri az elemi közlekedési szabályokat
- Tudja az általa ismert állatokat csoportosítani aszerint, hogy hol élnek

Testi érettség és motoros funkciók fejlettségét jellemzi:

- Megfelelő testi fejlettség, ép csontozat, izomrendszer, idegrendszer
- Megfelelő mozgáskoordináció, térben és síkban való tájékozottság
- Ismeri a jobb–bal irányokat
- Finommotorikus, szem-kéz koordinációs képessége adott feladatnak megfelelő legyen
- Emberábrázolásban a testséma tudata tükröződjön

Értelmi képességeinek fejlettsége tükrözze:

- Képes az adott feladatra 10-15 percig figyelni
- Képzete kreatív szintű, képes reagálni a problémahelyzetre, a megszervezett ismeretekből képes újat létrehozni
- Gondolkodásában megjelennek a fogalmi gondolkodás csirái
- Gyűjtőfogalmakat használ
- Alakuljon ki a számfogalom, (10-ig), legyen pontos a mennyiségészlelése, legyen képes bontani (elvenni és hozzáadni)
- Legyen pontos és megbízható vizuális auditív és verbális memóriája

Verbális fejlettségére jellemző:

- beszéde érhető, hangzókat tisztán ejti
- gátlások nélkül képes többszavas mondatban kifejezni a gondolatait, élményeit
- fogalmakat helyesen használja és értelmezi
- képes szövegvisszaadásra
- képolvasáskor összefüggéseket felismer, 4 mondatban beszél önállóan az adott képről

Szociális fejlettségre jellemző:

- önállóan képes alapvető személyes szükségleteinek kielégítésére
- alkalmazkodik társaihoz, képes együttműködni társaival
- felnőttekkel szemben tisztelettudó
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében szükség szerint kreatív elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- képes úrrá lenni érzésein, akaratát képes szabályozni
- problémahelyzetben feltalálja magát

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek **kedvező iskolai légkörben** készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

Feladatunk:

A családokkal együttműködve támogató környezetet nyújtunk a szülők gyermeknevelési kompetenciáinak erősítéséhez, valamint a segítő szolgáltatások igénybe vételéhez.
Az iskolákkal együttműködve intézményünkben fokozott figyelmet szánunk az iskolai élethez szükséges alap képességek megerősítésére, figyelembe véve az egyéni eltéréseket és fejlődési potenciálokat.
Az óvoda és az iskolák vezetőinek kölcsönös megállapodása alapján „beiskolázási programsorozatot" szervezünk, amelynek során a gyermekeknek, a szülőknek és az óvodapedagógusoknak is lehetőségük nyílik betekinteni az iskolában folyó nevelői, oktatói munkába, emellett alkalom kínálkozik a tanító személyének megismerésére is.

A beiskolázási programsorozat az alábbiakban foglalhatók össze:

- Pedagógiai Szakszolgálat mérése, egyéni tájékoztatás a szülőknek, óvodapedagusoknak;
- Pedagógiai Szakszolgálat iskolaérettségről való tájékoztatása a szülőknek, óvodapedagusoknak szülői értekezleten;
- általános iskolák bemutatkozása szülői értekezleten;
- iskolahívogató programsorozatba való bekapcsolódás;
- iskolai nyilt napok szülőkkel való megtekintése a meghirdetett időpontok szerint;
- nagycsoportosaink utánkövetése (visszacsatolás)

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

„Hit nélkül pedig senki sem lehet kedves Isten előtt, mert aki Istent keresi, annak hinnie kell, hogy Ő van és megjutalmazza azokat, akik őt keresik!”

(Zsidókhoz 11, 6)

6. Az óvodai élet megszervezésének elvei

6.1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A katolikus óvoda sajátos jellegének biztosítása az ott dolgozók – elsősorban az óvodapedagógusok – tevékenységén és hitelességén múlik. Ezért az óvodai dolgozókat jellemezze az Isten- és emberszeretet, hisz csak élő hitű, elkötelezett keresztény pedagógus képes hitre nevelni a gyerekeket.

Csoportonkénti két felsőfokú szakképzettségű óvodapedagógus. keresztény meggyőződés és gyakorló vallása mellett elengedhetetlen a kreativitásuk, pedagógiai, pszichológiai hozzáértésük, elfogadó, segítő, támogató attitűdjük, mely mintát jelent a gyermekek számára. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli. Fontos, hogy ismereteiket egyénekre szabottan tudatosan alkalmazzák. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A katolikus program alkalmazása során a nevelőtestület épít az óvodák lelkivezetőinek hitoktatói, teológiai tudására, ünnepkörhöz kapcsolódó tudására, ünnepkörhöz kapcsolódó ismereteire, a szertartások 3-7 év közötti gyermek által is megérthető átszármaztatására.

Az óvodai nevelési program sokszínűsége szükségessé teszi a pedagógusok rendszeres belső és külső továbbképzését, önképzését, egyházi és állami továbbképzéseken való

részvételt.

Az óvodai pedagógiai program céljainak megvalósítása érdekében az óvodapedagógusok részére az éves beiskolázási terv alapján, - figyelembe véve a pedagógusok érdeklődési körét és továbbképzési irányultságát - támogatjuk az akreditált továbbképzéseken való részvételt, illetve a további szakvizsga és szakirányú továbbképzések megszerzését.

Az evangéliumi szemlélet alapvető optimizmusát sugallja az óvodapedagógus a derűs, vidám óvodai közösségben és a családdal való pasztorációs munkában is.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn."

6.2. Tárgyi feltételek

A gyermekeket környezete nagyban befolyásolja, ezért az óvodapedagógus felelőssége itt is igen nagy. Fantáziájával, kézügyességével, jó esztétikai ízlésével hozzájárul a harmonikus környezet alakításához.

- A csoportok tárgyi jelei (kisoltár, szentképek, bibliai poszterek, gyertyatartók, stb.) mértéktartóan és ízlésesen tükrözik a vallásos jelleget és az ünnepeket.
- A gyermeknek elegendő tere van a játékhoz, szabad mozgáshoz, változatos tevékenységhez. A csoportszobában állandó helye van a manuális tevékenység, bábozás, dramatizálás, hangszeres játék gyakorlásához szükséges eszközöknek.
- Programunk megvalósítása elsősorban személyi feltételhez kötött. Speciális eszközöket, plusz erőforrásokat nem igényel. Az étkezéshez porcelán és üvegedényeket, rozsdamentes evőeszközöket használunk. Folyamatosan cseréljük és bővítjük az asztali díszeket, kosarakat az évszaknak, ünnepnek megfelelően, ugyanúgy a textíliát is.

A csoport textíliái (ágynemű, függöny, terítő, törülköző) is az igényességet kell, hogy tükrözze. Ezek cseréje is folyamatos az elhasználódás miatt.

- Az óvodaudvar játszórésze folyamatos kialakításra, felújításra, korszerűsítésre szorul. Az elhasználódott hiányos udvari játékok, mozgásfejlesztő eszközök pótlása elsőbbséget élvez.

Az eszközellátottság és berendezés folyamatos biztosítására, korszerűsítésére pályázati lehetőséggel élünk.

7. Az óvodai élet megszervezése, tervezés, dokumentálás

7.1. Napirend, heti rend

Az intézményben vegyes életkorú csoportokkal működik az óvoda.

Az óvodai élet megszervezésénél biztosítjuk a gyermeki jogokat. Figyelembe vesszük a gyermekek állapotát, szükségletét, érdeklődését. Mindez rugalmasságot kíván az óvodapedagógustól.

- Az óvodapedagógusok heti váltásban dolgoznak. Több éves próbálgatás, kísérlet alapján a gyermekek napirendjét úgy alakítottuk ki, hogy abban van kötött program is, de rugalmasság is jellemzi. Programunk sajátos jellegéből kiindulva van a napnak 5-6 perce, amikor elcsendesedünk, számba veszik egymást a gyerekek és „hangolódnak" a jó Istenre. Ez a közös ima a napnak mindig közel azonos időpontjában van.
- A játékban történő tanulást a spontán lehetőségek kihasználását fontosnak tartjuk, ugyanakkor a nagycsoportos korú gyermekekkel való kötött foglakozást is.
- Valamennyi korcsoportban igyekszünk, amit csak lehet a természetben megmutatni. Az évszak változásait figyelni. A tágabb környezettel való ismerkedés során is a Teremtő jóságát, nagyságát igyekszünk megláttatni. Gyakran visszük a gyerekeket megfigyelni, közlekedni, vásárolni, szerepelni, szórakozni, stb.
- Hangsúlyos szerepet kap a szabad levegőn való tartózkodás, elsősorban mozgásos játék. Ettől nem térünk el csak ha az időjárás nem engedi.
- Minden nap egy héten keresztül ugyanazt a mesét, történetet hallgatják a gyermekek.
- Mindennapos testnevelés, reggeli után mese, ezt követően kezdődnek a foglalkozások.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Globális napirendünk:

- 5:00-7:00-ig Gyülekezés, játék
- 7:00-10:30-ig játék, szabadon választott tevékenység, kezdeményezés, mese, közös ima, mindennapos testnevelés, tízórai, foglalkozás
- 10:30-12:45-ig levegőzés, udvari játék, étkezés,
- 12:45-17:00-ig tisztálkodás, fogmosás, ima, mese, pihenés, uzsonna, játék. A lefekvés előtti ima és mese teszi „széppé" pihenésüket, ahol egyénileg is megfogalmazhatják örömüket és bánatukat.
- A pihenéshez nyugodt légkört biztosítunk a gyerekeknek 14:30-tól (esetleg korábban) fokozatosan ébrednek. A kisebb alvásigénnyel rendelkező gyermekeknek az öltözőben hasznos elfoglaltságot (rajzolás, gyurmázás, légózás, kirakózás, „olvasás") biztosítunk.
- Délután 17:00-ig van nyitva az óvoda.
- A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
- Az étkezés nem folyamatos, mivel azt az ima teszi „mássá", de a rugalmasság itt is érvényesül, aki hamarabb elkészül másik tevékenységhez kezdhet.

Tervezés

Minden óvodapedagógus kötelező feladata a differenciált tervezés, fejlesztés. Ahhoz, hogy minden gyerek az adottságainak, képességeinek megfelelően érje el az iskolakészültséget, tudatos tervező, elemző, értékelő munkára van szüksége.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Csoportnaplónak tartalmazni kell:

- a gyermekcsoportok összetételét,
- hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek kimutatását,
- a szülőkkel való kapcsolattartás formáit,
- a pedagógiai program éves tartalmát
- tevékenységek rendszerét
- szervezési feladatokat
- továbbvivő feladatokat
- tervek értékelését

Fejlődési napló: az egyén fejlődésének, fejlesztésének nyomon követésére szolgáló dokumentum. Tükrözze a gyermek testi-lelki–szociális-, értelmi fejlődését, fejlesztését, részképességek fejlettségi szintjét. Az óvodai nevelés tervezését a gyermek megismerésére, fejleszthetőségére vonatkozó dokumentumokat az óvodapedagógusok vezetik a csoportnaplóban.

7.2 Ünnepek, megemlékezések

- A katolikus óvoda feladata, hogy megtanítsa a gyermeket (és a családokat) a lélekből fakadó ünneplésre, megemlékezésre, hagyományteremtésre, ahol a hangsúly nem az anyagi javakat tükröző külsőségekben van.
- Fontos, hogy a gyermekekkel életkoruknak megfelelő szinten tanítsuk meg az ünnepek tartalmát. (Történelmi múlt, bibliai történetek, szentek élete.) Az egyházi ünnepek köré csoportosuljanak.
  - Komplex feldolgozásra kell törekedni, kicsi gyermekekben akkor rögzül igazán minél sokoldalúbban élhetik át.
- A gyermekek lakóhelyének hagyományaival való megismertetésével a helység muzeális értékeivel történő gyakori találkoztatásával alapozzuk meg a gyermekek lokálpatriotizmusát.
- Felelősségteljesen kell tervezni, megszervezni az évről-évre visszatérő jeles napokat. Ezáltal várható, hogy az ünnepek hagyománnyá váljanak, erősítsék az óvoda közösség keresztény mivoltát. Az ünnepek tervezésénél figyelembe kell venni a gyermekek élettani sajátosságait. Abból indulunk ki, hogyha a gyermek azt tapasztalja, hogy az ő születésnapja fontos esemény a közösségünk életében, könnyebben meg fogja érteni az egyházi ünnepek jelentőségét.

Ezért ünnepeink között az első helyen a gyermekek születésnapja áll, mely az egymás iránti figyelmességre, örömszerzésre, baráti kapcsolatok mélyítésére nevel.

- Fontos továbbá az édesanyák, az édesapák és az idősek iránti szeretetre, tiszteletre nevelés.

Az Angyalkert Görögkatolikus Óvoda ünnepei, megemlékezései:

- **Szeptember:** Tanévnyitó szentmise
  Mária születésnapja
- **November:** Mindenszentek – halottak napja
- **December:** Szent Miklós püspök
  Advent
  Karácsony
- **Január:** Vízkereszt, óvodaszentelés
- **Február:** Gyertyaszentelő
  Nagyszülők és idősek köszöntése
- **Március:** Farsang,
  Nemzeti ünnep
  Víz világnapja
  Nagyböjt
- **Április:** Virágvasárnap, barkaszentelés
  Nagyhét
  Húsvét
  Föld világnapja
- **Május:** Anyák napja
  Gyermek nap
  Áldozócsütörtök
  Pünkösd
  Madarak, fák napja
- **Június:** **Apák napja**
  Keresztelő Szt. János születése
  Tanévzáró szentmise
- **Augusztus:** Szent István király

Biztosítjuk a gyermekeknek az ünnepekhez kapcsolható vidám szórakozást is nyújtó együttléteket, az egymás iránti barátságok, közösségek összehangolását. Óvoda-család együttessége, szülők bevonása. Az ünnepekhez kapcsolódó jelképek, szimbólumok, illusztrációk mértéktartó, esztétikus megjelenítésével az ünnepek tartalmának elmélyítését szolgálják a gyermekeknek, szüleiknek egyaránt. Hangsúlyozandó óvodánk görögkatolikus jellege, legyen szó ünnepekről, szokásokról, szertartási rendről.

7.2. Speciális szolgáltatás

A szülők kérése alapján speciális szolgáltatásokat tudunk nyújtani. Ezek a szolgáltatások nem tartoznak az alapfeladatok körébe, de hozzájárulnak a nevelési céljaink eléréséhez, és erősítik óvodánk sajátos arculatát. A szolgáltatásokat nevelési időben szervezzük. Ezek elsősorban olyan szolgáltatások, amelyek a keresztény nevelési célkitűzéseinkbe beilleszthetők (pl. úszás, kézműves foglalkozások).

8. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

8. 1. Inkluzív nevelés alapelvei

- Az inklúzió révén az óvodának, mint rendszernek az általános fejlesztéséről van szó, az óvoda életét, értékeit, módszereit, személyi és tárgyi feltételeit úgy alakítják, hogy valamennyi gyermek ezen belül az SNI-s gyermekek nevelési szükségleteit is kielégítsék.
- A gyermek joga, hogy sajátos szükségleteiknek, állapotuknak megfelelő segítséget kapjanak, készségeik, képességeik kibontakoztatásához, személyiségük védelméhez, fejlesztéséhez.
- Minden gyermeket a maga szintje, képessége szerint szükséges nevelni, fejleszteni.
- Motiváció
- Folyamatos visszacsatolás, nyomonkövetés.
- Gyakorlatközpontúság, tevékenység központúság
- Differenciálás (módszer, eszköz, cél, feladata, munkafolyamat).
- Individualizálás
- A gyermek megfigyelése elsődleges.
- Együttműködés a szülőkkel, ami további segítség lehet a gyermek szükségleteinek alaposabb feltérképezéseiben

8.2. Integráció a sajátosságok megőrzésével

Célunk:

- a gyerekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása
- optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez
- egyéni fejlődési ütem, képesség, tehetség, szociokúltúrális háttér figyelembevételével a hátrányos helyzetből való felzárkóztatás segítése, a tehetség kibontakoztatása
- ezen gyermekek hátrányainak enyhítése csökkentése

Az óvoda fejlesztő tevékenységének jellege:

- differenciált foglalkozások
- komplex képességfejlesztés
- logopédiai terápia
- pedagógiai célú fejlesztő foglalkozások

HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEK	NEMZETI KISEBBSÉG	SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ.GYERMEK
Alapelvek: - figyelemmel kísérésük a rendszeres óvodába járás mellett, szükségleteik kielégítése, gondozásuk, - hátrányuk csökkentése, a leszakadás megelőzése - esélyegyenlőség biztosítása **Feladat:** -szociokultúrális hátrány csökkentése -ingerszegény környezet ellensúlyozása -érzelmi labilitás, elhanyagolt bánásmód csökkentése - képesség-kultúrára épülő egyéni bánásmód, differenciálás, feladatorientált fejlesztés	**Alapelvek:** -multikultúrális szemlélet kialakítása, a multikultúrális óvodai nevelés alapjának megteremtése - humanizmus - veleszületett méltóság és egyéni autunómia tisztelete - a kirekesztés, az előítéletes kiszorítottság megszüntetése - a társadalomba való teljes körű és hatékony befogadás és részvétel - a másság tisztelete - esélyegyenlőség - a gyermek fejlődésben lévő készségeinek tiszteletben tartása -a tudáshoz való jog **Feladat:** - védőnőkkel való együttműködés - az óvodapedagógus és szülők közötti kommunikáció fejlesztése -előítéletmentes pedagógiai környezet kialakítása - művészeti tevékenység lehetőségének biztosítása - a családi és az intézményi nevelés értékeinek összekapcsolása - viselkedésmodifikáció alkalmazása	Egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő gyermekek. **Alapelvek:** - az óvoda a szakember által integrálásra javasolt gyermekek nevelését vállalja fel - óvodapedagógusok érzelmileg azonosuljanak az SNI gyermekekkel, illetve a csoportban való jelenlétükhöz - adaptivitás és teljesség szemlélete **Alapvetés:** - minden gyermek fejleszthető - a gyermek meglévő képessége a kiinduló alap - segítő-támogató szemlélet - egyéni bánásmód - élmények, tapasztalatok - szükségleteik maximális kielégítése -a pedagógus a feltételeket teremti meg - sajátos igényekhez való jog, a teljes élethez való jog - gyerekek fejlesztése 3 irányú (tevékenységorientált spontán, feladatorientált) - ahány SNI-s gyerek, annyi személyiség; ahány személyiség, annyi személyes élmény, és integráló fejlesztés.

8.2.1. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése

(a következőkben: BTM-es gyermek)

Pontos meghatározása nehéz, mert a társadalomban sokféle párhuzamos normatíva és elvárás-rendszer létezik. Szoros összefüggés van az adott társadalom helyzete, életszínvonala és a normaszegés mértéke, jellege között.

Fontos feladatunknak tartjuk időben felismerni és kiszűrni a beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő gyermekeket. Ez a tevékenység csak akkor eredményes, ha ismerjük a magatartási zavarok megnyilvánulásának leggyakoribb formáit.

Az óvodai nevelő munkában a gyermek beilleszkedési problémái, zavarai a gyermek eltérő magatartásában figyelhetők meg. A viselkedészavarok megnyilvánulása változatos: az enyhe szorongástól a súlyos neurotikus tünetekig, az enyhébb kényszerektől a súlyos pszichotikus megnyilvánulásokig terjedhetnek ki.

Fel kell figyelnünk:

- az agresszív megnyilvánulásokra,
- a közönyre és a passzivitásra,
- az érzelem-szegény, apatikus magatartásra,
- a túlzott félelemre és szorongásra,
- a kifejezett féltékenységre, irigységre,
- a beszédzavarra

Az időben nyújtott szakmai segítség képes a folyamatot megállítani. Ezért az óvoda feladatai között az egyik legfontosabb a helyzet felismerése, jelzése, a megfelelő szakemberhez való irányítás, speciális csoportba való javasolás. Nagyon fontos az együttműködés az egészségügy, a pedagógiai szakszolgálat szakembereivel.

BTM zavarral küzdő gyermekek estében a fejlesztőpedagógus diagnosztizálja a problémát, fejlesztési programot készít és folyamatos fejlesztésben részesíti őket. A beilleszkedési, magatartási zavarok megoldását, ill. enyhítését az alábbi pedagógiai tevékenységekkel kívánjuk elérni:

- békéltető, konfliktusmegoldó stratégia alkalmazásával;
- személyes szeretetteljes bánásmód kialakításával;
- teljesíthető, reális követelmények támasztásával;
- a pozitív énkép kialakulásának támogatásával (dicsérettel, biztatással);
- a szülőkkel való rendszeres kapcsolattartással;
- a csoport segítő erejének mozgósításával;

- a gyermekvédelmi felelőssel való együttműködéssel;
- szükség esetén pszichológus, ill. más külső szakember segítségének igénybevételével

Tevékenységek a gyermekek felzárkóztatásához:

- Egyénre szabott, differenciált foglalkozások
- Tevékenységközpontú pedagógiák
- Fejlesztő értékelés alkalmazása
- A pedagógiai munkát segítő szakemberekből álló team létrehozása gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógusok, gyermek-és ifjúságvédelmi szakember,
- Családgondozó
- Kreatív tevékenységek
- Sport tevékenységek
- Kommunikáció fejlesztése
- Drámajáték
- Egyéni és kiscsoportos fejlesztő foglalkozások

8.2.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek (a továbbiakban: SNI) óvodai nevelésének irányelvei

- Pszichés fejlődési zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott. Ide tartoznak a következők:

  Kevert, specifikus fejlődési zavar (BNO: F83)

- Dyslexia, dysgraphia, dyscalculia
- Kóros hyperkinetikus, vagy kóros aktivitászavaros gyermekek.

Figyelembe vesszük:

- terhelhetőségét biológiai, esetleg társuló fogyatékossága, személyiségjegyei befolyásolják a gyerekek iránti elvárást fogyatékosságának, jellegét, a súlyosságának mértéke határozza meg,
- az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanár, terapeuta közreműködése szükséges.
- a harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti.

Ennek érdekében törekedni kell a sokirányú tapasztalatszerzés belülről jövő igényének kialakítására, az akadályozottság, hátrány leküzdésének késztetésére, a pozitív személyiségjegyek, képességek megismertetésére.

Célunk:

Sajátos nevelési igényű gyermekek – ép, egészséges gyermekközösségébe való befogadása, együtt nevelése fejlesztése.

Feladatunk:

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében az alábbi szakirányú feladatok kapnak hangsúlyt

Prevenció: Feladat a gyermek állapotromlásának megelőzése, az esetleg kialakuló rendellenességek kiküszöbölése. Arra kell törekedni, hogy a másodlagos degeneratív elváltozásokat meggátoljuk. Ennek érdekében az életkornak megfelelő szinten a sajátos nevelési igényű gyermeknek ismernie kell a számára káros helyzeteket és tevékenységeket is. A megelőzés nem csupán a testi állapot romlására kell, hogy vonatkozzon, hanem az egész személyiségre együttesen. Feladat a másodlagos személyiség- vagy viselkedészavarok kialakulásának megelőzése is.

Korrekció: Arra kell törekednünk, hogy mind a testi, mind pedig a személyiségben bekövetkezett károsodásokat a lehető legmagasabb szinten javítsuk, befolyásoljuk, kiküszöböljük. Arra kell törekedni, hogy a sérült funkciókat mindig egyidejűleg korrigáljuk, mivel mindegyik hatással van a másik területre is. Természetesen a súlypont mindig a legfőbb hiányosság korrekcióján van.

Kompenzáció: A sérült, kiesett funkciókat - amelyeket biztosan nem lehet korrigálni - más tevékenységekkel igyekszünk helyettesíteni. Például változatos manipuláció; különböző technikai segédeszközök igénybe vétele. Bizonyos esetekben teljes kompenzációt lehet elérni, más esetekben meg kell elégednünk a funkció részleges pótlásával.

8.2.3. Kivételes képességű, tehetséges gyermekek

Kiemelten tehetséges gyermekek ellátása, óvodai tehetséggondozás

2011. évi CXC törvény 4.§/14 bekezdése alapján kiemelten tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességekkel rendelkezik, nagyfokú a kreativitása, felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció és elkötelezettség.

Az óvodás korú gyermekekben kialakulóban vannak ezek a képességek, éppen ezért nem beszélhetünk kimondottan tehetséges gyermekekről, pusztán tehetség csírákról. Fő feladatunk, hogy minden gyermekben meglássuk a rá jellemző tehetségterületet, támogassuk a kibontakozását, lehetőséget biztosítsunk számára, hogy sikerélményhez jusson, és a számára eredményes tevékenységeket minél többször gyakorolhassa.

Célunk:

- komplex személyiség fejlesztés
- a tehetséges gyermek erős oldalának támogatása (emlékezet, fantázia, logikus gondolkodása)
- elfogadó, személyiség fejlődését segítő légkör kialakítása

A tehetséggondozás feladatainak megvalósítása óvodánkban differenciálással történik. A differenciálás áthatja az óvoda egész nevelési folyamatának feladatait, tartalmát, követelményeit, módszereit, eszközeit, szervezeti formáit, értékelési rendszerét.

Feladatunk:

- felismerni a kreatív gyermekeket: - a tehetség a személyiség alapvető vonása, mely lehetővé teszi a képességek magas szintű alakítását. A kreativitás képessége ebben a korban leginkább a játékban mutatkozik meg. A gyermek különlegeset alkot, egyéni ötletei vannak, melyeket igyekszik megvalósítani.

- ösztönözni, motiválni kreativitásukat: - legfontosabb feladatunk, hogy a gyermeket hagyjuk önállóan alkotni. Dicsérettel, buzdítással lehetőségek biztosításával elképzelései megvalósítására sarkalljuk.

- differenciált foglalkozások: - óvodánkban arra törekszünk, hogy minél több területen lehetőséget kapjanak gyermekeink a kibontakozásra, lehetőség szerint minden gyermek bekapcsolódhasson a számára legkedveltebb foglalkozásokba.

- segíteni őket különböző helyzetekben: - a szülőkkel való együttműködés elengedhetetlen része az óvodai tehetséggondozásnak. Támogatásukkal, együttműködésükkel tudunk eredményeket elérni.

- harmonikus fejlesztés: - az óvodai tehetséggondozó műhelyekbe a „beválogatás” az óvónői megfigyelésen, a szülői együttműködésen és a nagycsoportosok év eleji szűrővizsgálatának eredményei alapján történik. Igyekszünk minden nagycsoportos gyermeket az érdeklődésének, és képességeinek megfelelően bevonni valamilyen tehetséggondozó műhelybe.

Tehetséggondozó műhelyeinkben:

- A foglalkozásokat heti egy alkalommal, egy órában szervezzük, 12 fő gyermek részvételével. A műhelyvezetést két óvónő végzi.

- Minden nagycsoportos korosztályú gyermeknek megajánljuk a műhelyfoglalkozásokon való részvételt. A foglalkozásokra heti rendszerességgel hetente egy alkalommal egy órában kerül sor.

Bizonyos területeken tehetséges SNI tanulók célirányos fejlesztése. Pedagógusaink nevelő-oktató munkájuk során arra törekszenek, hogy a differenciálás módszerével teljes mértékben kibontakoztassák a gyermekekben rejlő képességeket, fejlesszék kreativitásukat, szociális kompetenciájukat, kognitív és affektív szférájukat.

Ennek érdekében:

- Alkalmazzuk a differenciált foglalkozást,
- A közösségi nevelés mellett nagy figyelmet fordítunk az egyéni bánásmódra,
- Egyéni feladatok adásával igyekszünk kibontakoztatni a gyermek képességeit, tehetségét,
- Folyamatosan részt veszünk az óvodák számára kiírt pályázatokon, versenyeken, vetélkedőkön.
- A közművelődési intézmények által biztosított lehetőségek kihasználása (kiállítások-, és színházlátogatások; stb.).
  - **intellektuális tehetség** (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, nyelvi stb.)
  - **művészi tehetség** (képzőművészeti, zenei)
  - **pszichomotoros** tehetség (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület)
  - **szociális tehetség** (vezető, szervező, irányító)

Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés:

A tehetség felismerése:

- a tehetségnevelés/tehetségfejlesztés /tehetséggondozás a tehetség elismerésével, azonosításával kezdődik
- a családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetséget sejtet

A tehetségfejlesztés módjai:

1. **gyorsítás, léptetés** (a tehetségesek egy év alatt több év anyagát végzik el)
2. **elkülönítés, szegregáció** (külön tanulnak, más tehetségesekkel)
3. **gazdagítás, dúsítás** (a tehetséges gyermekek a normál oktatásbantanulnak, de a tanulás bizonyos idejében differenciált, különleges tehetséggondozásban részesülnek az óvodában vagy az óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekben)

- Kodály Zoltán Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
- Gyermek háza - Kézművesház

8.3. Individualizálás

Az egyén figyelembe vétele, a gyermek személyiségének felruházása egyéni jellegzetességekkel.

Az óvodai nevelésben az életkori szakaszonként jelentkező általános jellemzők mellett az ember egyediségére, a gyermekek közötti meglévő különbségekre irányul a figyelem.

Az individualizáló nevelés, fejlesztés, olyan pedagógiai megközelítés, amely figyelembe veszi mindazt, amit a gyermekek egyéni különbségként hoznak magukkal.

Az individualizáció nevelés érdekében az óvodapedagógus érzékenyen reagál a különbségekre. Az egyéni eltéréseket toleráló felnőtt magatartása modell értékű a gyermekek számára is. Az individualizáló nevelés egyszerre erősíti az egyediséget, és ösztönöz az együttműködésre, támogatja a gyermekek szocializációját. Ez utóbbit is az egyéni sajátosságok ismeretében segíti, eltérő módszerekkel, különböző, egyénre szabott mértékben. Az individualizálás áthatja az egész óvodai életet és annak minden tevékenységét.

Az individualizálás elvei:

- a gyermekek személyiségének megismerése az óvodába lépéstől kezdve;
- az erősségek és az esetleges hátrányok számbavétele alapján az egyéni fejlesztés elvének érvényesítése (képességek, részképességek elemzése);
- a személyes kontaktus biztosítása a tevékenységekben (óvodapedagógus-gyermek között)

- a gyermek eltérő egyéni testi – lelki szükségleteinek figyelembevétele;
- az igény szerinti szeparáció lehetőségeinek biztosítása (a terem berendezésével);
- az eltérő időpontban jelentkező mozgásigény folyamatos kielégítése (állandó mozgástérrel);
- a személyesség biztosítása a gyermekek munkáinak, személyes tárgyainak tárolásában;
- a gyermekre vonatkozó információk bizalmas kezelése.

8.4. Differenciálás

A gyermekek közötti különbségekhez fejlődésbeli eltérésekhez való alkalmazkodás a differenciálás. Pedagógiai szemlélet, és pedagógiai módszer.

A differenciálás történhet:

- eszközzel,
- technikai megoldásokkal,
- tartalommal,
- szervezeti kerettel,
- munkaformákkal, és a
- képességszíntekkel.

- Egy adott gyermekcsoportban a gyermekenkénti fejlődési színtekhez való alkalmazkodás alapja a gyermekismeret.
- Az óvodapedagógusok minden feladat helyzetben több fokozatban, minőségben terveznek, és biztosítják a gyermekek döntési, választási lehetőségét.
- Ha a gyermek az általa választott szintet teljesíti, sikerélménye lesz, mely továbblépésre ösztönzi.
- Szükséges a tudatos tervezőmunka, melyben érvényesíthető a differenciálás.

8.5. Differenciált nevelés, esélyteremtés

Óvodai nevelésünk célja e területen: olyan hatható segítségnyújtás a hátrányos helyzetű gyermekek számára, hogy fel tudjanak készülni az eredményes iskolakezdésre, valamint az eltérő testi-, lelki-, szociális-, értelmi szükségletek kielégítése.

8.5.1. A differenciálás módjának megjelenése, területei

- nevelési célok meghatározása
- egyéni tevékenységek a képességfejlesztés, fejlettségi szintek megállapítására
- követelmények, elvárások, feladatok megfogalmazása
- feltételek, eszközök biztosítása
- szervezeti keretek, idő meghatározása

A differenciálás, a pedagógiai folyamat egészében érvényesül. A differenciálás tartalmát, módját a gyermekcsoport összetétele, egyéni fejlettségi szintek határozzák meg. Fontos feladatnak tartjuk az esélyteremtést, esélyegyenlőség biztosítását minden gyermek számára. Minden gyermek Isten gyermeke!

8.5.2. A differenciált nevelés-fejlesztés

- minden gyerek önmagához képest történő fejlődésére
- az eltérő képességű, a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségekkel küzdő gyermek nevelésére, fejlesztésére
- hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermek differenciált fejlesztésére
- kiemelkedő képességű gyermek tehetségfejlesztésére

8.6. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Cél:

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és a halmo-zottan hátrányos helyzetű (továbbiakban: HH/HHH) gyermekek részére.
- Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével.
- Gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása.

Feladat:

- A HH/HHH gyermekek városon belüli teljes körű beóvodázásával biztosítani az esélyegyenlősé-get.

- A HH/HHH gyermekek egyenlő elosztásával biztosítani intézményi- és csoport szinten a szegre-gációmentességet.
- Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követve.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel

Nevelőtestület együttműködése

- Rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével
- Esetmegbeszélések
- Hospitálások

Személyi feltételek

- óvodapedagógusok
- gyermekvédelmi felelős
- gyógypedagógus
- dajka

Pedagógiai szakszolgáltató által biztosított szakemberek:

- nyelv- és beszédfejlesztő pedagógus
- gyógytestnevelő pedagógus
- fejlesztő pedagógus

Tárgyi feltételek

A tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai szerint történik.

- egyéni fejlesztéshez képességfejlesztő játékok,
- vizuális eszközök,
- mozgásfejlesztést segítő eszközök (Bobath labdák, hengerek, Ayres, Wesco eszközök,)
- finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyagok.

Pedagógiai munkánk kiemelt területei

- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés készítése (részletes anamnézis) lehetőleg család-látogatás alkalmával

➢ **Egészséges életmódra nevelés**

  - egészségtudat kialakítása,
  - táplálkozási szokások alakítása,
  - mozgásra nevelés

➢ **Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés**

- az intézményes nevelésbe való illeszkedés elősegítése,
- bizalom-, elfogadás-, együttműködés érvényesítése

➢ **Kommunikációs nevelés**

- szókincs-,
- nyelvi kifejezőkészség-,
- beszédértés-,
- beszédészlelés fejlesztése

➢ **Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése**

➢ **Korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása**

- kompetencia alapú óvodai nevelés (mozgás, zene, dráma, stb. felhasználása),
- környezettudatos magatartás alakítása pozitív minta alapján,
- differenciálás,
- kooperatív tanulási technikákv
- egyéni fejlesztés,
- szülőkkel való megújuló partneri kapcsolatok.

Együttműködés a szülőkkel

- személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
- a gyermekek egyénre szabott beilleszkedésének biztosítása
- rendszeres tájékoztatás a gyermek fejlődéséről
- egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése,
- gyermekmunkák bemutatása, elemzése,
- szülők részvételi lehetőségének biztosítása a napi tevékenységek során

➢ Egyéni beszélgetések,

- gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése,
- a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése,
- a család erőforrásainak feltárása

➢ Szülői közösségek kialakítása

- SZMK tagság,
- rendezvények szervezése pl. őszi programok, adventi előkészületek, farsang, évzáró, anyák napja, stb.

➢ A partneri igény- elégedettségmérés eredményei alapján a szülői igények kiszolgálása a törvényi és a pénzügyi lehetőségek függvényében.

Együttműködés az óvodán kívüli szervezetekkel Szervezet	Együttműködési lehetőségek
Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat	Szülők támogatása, erőforrásaik feltárása
Védőnői hálózat	A gyermekek óvodai beíratásának támogatása, korai ké-pességgondozással kapcsolatos tanácsadás
Szakmai szolgáltatók – Nevelési Tanács-adó	Konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások megtervezése, biztosítása
Roma kisebbségi önkormányzat	A gyermekek óvodai beíratásával-, a hiányzások csökken-tésével-, iskolaválasztással-, szülői programokkal kapcso-latos segítségadás

Elvárt eredmény:

- Megtörténik az intézmény körzetéhez tartozó HH/HHH gyermekek teljes körű beóvodázása
- Csökken az igazolatlan hiányzások száma
- Csökken a HHH gyermekek körében az SNI minősítés
- A HH/HHH gyermekek egyéni eredményei – a mérések alapján – 10%-nál nagyobb mértékben nem maradnak el a csoport átlagtól.
- A HHH gyermekek megfelelő időben, normál tantervű iskolában kezdhetik meg tanulmányaikat

9. A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4. § 25. pontjában meghatározottak szerinti sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését végző óvoda a helyi pedagógiai programját az Óvodai nevelés országos alapprogramja, valamint a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltak figyelembevételével készíti és fogadja el. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve alapján az Angyalkert Görögkatolikus Óvodában a helyi szabályozást az alábbiak szerint határozzuk meg:

Óvodánk részt vesz a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integrált nevelésre javasolt sajátos nevelési igényű – egyéb pszichés fejlődési zavarral *(súlyos tanulási, figyelem – vagy magatartásszabályozási zavarral)* elő gyermekek óvodai nevelésében. Az alapdokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a kisgyermeknél fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A program célja:

- a gyermekek sokoldalú komplex fejlesztése, kiemelvén a szociális kompetenctákat
- pszichés zavarral küzdő gyermekek inkluzív és integrált nevelésének megvalósítása oly módon, hogy
- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl.

Az óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést, esetenként egyéni fejlesztést igényel.

Óvodánk a szakember által integrálásra javasolt gyermekek nevelését vállalja fel.
Az óvónők nevelő – fejlesztő munkája mellett, a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését, valamint a különböző képességekben lemaradó gyermekek felzárkóztatását a Pedagógiai Szakszolgálat és az Utazó Gyógypedagógusi Hálózat szakemberei - és amennyiben van, gyógypedagógus végzettségű óvodapedagógus kolléganő – végzik.
Intézményünk saját fejlesztő szobával, tornateremmel rendelkezik, amely helyiségek alkalmasak 3 fő SNI-s gyermek ellátására a rendelkezésünkre álló tárgyi felszereltségüket figyelembe véve. Itt megvalósulhatnak a differenciált képességfejlesztések, az egyéni – vagy mikrocsoportos tevékenységek és a mérések. Ezzel tudjuk biztosítani az óvodában történő együttnevelés feltételeit.

9.1. Felvétel, befogadás

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt, azonos óvodai csoportokban történik. (Nkt.47 §(3))
Az óvodai előjegyzéskor kérjük a kisgyermekek jelenlétét. Ekkor a szülőtől elkérjük a gyermekéről kiállított orvosi, szakorvosi véleményt, diagnózist, a vizsgálat folyamatáról szóló igazolást, megelőző pszichológiai – gyógypedagógiai szakvéleményeket, vizsgálati eredményeket.
Az Angyalkert Görögkatolikus Óvodába az a sajátos nevelési igényű kisgyermek vehető fel, akiről a szakértői bizottság vizsgálata, és szakvéleménye megállapítja, hogy pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar), **kevert specifikus fejlődési zavarral küzd** (BNO kódja: F.83 – kialakult nála a beszéd, a nyelv, az alap készségek és a motoros funkciók kombinált fejlődési zavara).
Az óvoda a rendelkezésre álló személyi és tárgyi felszereltsége miatt 3 fő felvételét és ellátását tudja biztosítani.

Az SNI –s gyermekekkel a szakértői bizottság javaslata alapján gyógypedagógus foglalkozik, a meghatározott óraszámban. Feladatát megbízási díj ellenében teljesíti. Abban az esetben, ha beíratáskor nem derül ki a kisgyermek különbözősége, sajátos nevelési igénye, akkor a következő eljárásrend szerint történik a befogadás:

Óvodapedagógusok feladata:

- a kisgyermekről anamnézis felvétele;
- megfigyelésre, mérésre épülő bemenetmérés elkészítése mérőeszközeinkkel (október 31. ill. november 15-ig);
- az óvodapedagógusok- szülővel történő egyeztetése, megbeszélés lefolytatása;
- szakvélemény kérése (Pedagógiai Szakszolgálat, Szakértői Bizottság) alapesetben, és a tankötelezettség teljesítését megelőzően;
- ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés idő eretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít;
- egyéni fejlesztési terv készítése a szakvélemény alapján, amelynek során a pozitív motivációs bázisra építünk. Minden gyermekben vannak olyan adottságok, képességek, amelyek elégséges alapot adnak önbizalmuk megalapozásához, a sikerorientált nevelés alkalmazásához. A siker által növekszik az önbizalom, a jól működő funkciók transzferhatás következtében fejlesztően hatnak az elmaradt fejletlenebb területekre.
- szakember, specialista igénylése, módszertani segítségkérés, ön- és továbbképzés.

Az óvodapedagógusok érzelmileg azonosuljanak az SNI gyermekekkel, illetve a csoportban való jelenlétükkel. A szülők, a gyermekcsoport, a dajka felkészítése szükséges az ilyen gyermekek fogadására. Türelem, megértés, segítés, támogatás jellemezze a befogadás utáni állapotot.

AZ SNI-s gyermekek nevelését felvállaló óvodapedagógusoknak:

- szakmai elhivatottsággal
- hittel
- meggyőződéssel kell rendelkezniük.

9.2. A sajátos nevelési igény az alábbiakat fejezi ki

- a gyermek életkori sajátosságainak a részleges vagy teljes körű módosulását;
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

9.3. Alapelvek

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk;
- Kiemelt célunk elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését;
- A habiltációs tevékenységünket team-munkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában a gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, logopédus, a gyermeket nevelő óvónők és dajkák vesznek részt.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza;
- Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.
- Minden gyermek fejleszthető;
- Segítő- támogató szemlélet;
- Egyéni bánásmód;
- A gyermek meglévő képességszintje a kiindulási alap;

A gyermek habilitációs és rehabilitációs fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.

9.4. A habilitáció általános célja

- A sérült funkciók fejlesztése, újak kialakítása;
- A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévı funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése;
- Amennyiben speciális eszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, a használat tanítása.

9.5. A habilitáció fő területei

- Az észlelés – vizuális, akusztikus, taktilis, vesztibuláris, kinesztéziás-fejlesztése
- A motoros készségek fejlesztése
- A beszéd-és nyelvi készségek fejlesztése, szükség esetén alternatív kommunikációs eszköz használatával
- A szociális készségek fejlesztése
- A kognitív készségek fejlesztése
- Az önellátás készségeinek fejlesztése

A habilitáció részben a többi gyermekkel végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközökkel, részben egyéni vagy kiscsoportos formában valósul meg.

9.6. Feladatok

- Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készség alakítása;
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- Annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet;

- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- Az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a gyermek családjával.

9.7. Az intézmény integrációs programja

Célunk:

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény szellemében a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek:

- esélyegyenlőségének növelése,
- a hátrányok csökkentése,
- egyéni szükségleteinek megfelelő speciális fejlesztése,
- az iskolai életmódra és az életpálya-építésre való felkészítés.

Feladatunk:

A valamilyen hátránnyal küzdő gyermekek számára speciális

- személyiségfejlesztő,
- tehetséggondozó,
- felzárkóztató programok szervezése.

Területei:

Az integrációs programunk tartalma kiterjed az óvodai nevelés mindazon területeire, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében.

1. szervezési feladatok
2. a nevelőtestület együttműködése
3. a pedagógiai munka kiemelt területei
4. a gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok

5. együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel
6. óvoda – iskola átmenet támogatása
7. szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés
8. intézményi önértékelés, eredményesség

1. Szervezési feladatok

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása, valamint teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása érdekében kapcsolatot építünk ki a védőnői hálózattal.
- Beiratkozáskor fokozottan figyelünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlására az óvodai csoportok kialakításánál.
- A gyermekek minél kevesebb óvodai hiányzása érdekében
  - szülői értekezleteken,
  - egyéni beszélgetések alkalmával alkalmazzuk a meggyőzés pedagógiai módszerét.

2. A nevelőtestület együttműködése

Óvodánk nevelőtestülete és alkalmazotti közössége rendszeresen tart nevelőtestületi és munkatársi értekezletet.

Tervezett látogatást szervezünk (az óvodavezető, helyettese, BECS tagok) ahol nézzük az

- egyes gyermekek fejlődését,
- alkalmazott pedagógiai módszereket,
- további feladatokat.

3. Pedagógiai munka kiemelt területei

A gyermekek óvodai felvételétől, óvodai életének megkezdésétől kezdve a következő pedagógiai eljárásokat alkalmazzuk:

- Anamnézis felvétele az óvodába lépéskor
- Tudatosan tervezett folyamatos és rendszeres tervező és megvalósító pedagógiai munkával segítjük:
  - Egészséges életmód, egészségtudat, egészséges táplálkozási szokások kialakítását.

- Szeretetteljes légkörben segítjük az intézményes nevelésbe való beilleszkedést, érzelmi nevelést és szocializációt.
- Értelmi fejlesztést.
- Anyanyelvi nevelést. Szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszédészlelés fejlődését.
- Hátrányos helyzetű gyermek differenciált fejlesztését, egyéni bánásmóddal az esélyegyenlőség megteremtését.

4. A gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok

Az óvoda gyermekorvosa és védőnője rendszeresen vizsgálja a gyerekeket. Ezeken a szűrővizsgálatokon felhívják a figyelmet az esetleges problémákra, a vélhetően szükséges egyéni, illetve szakorvosi vizsgálatokra. A szülői értekezletek témái közé beépítjük a tanácsadás lehetőségét a védőnők bevonásával. A szociális hátrányok csökkentése érdekében lehetőséget teremtünk a gyermekjóléti szolgáltatások igénybevételére. Aktív kapcsolatot tartunk a szociális ellátórendszerrel.

5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyeinek növelése, hátránykompenzációja érdekében kapcsolatot építünk az alábbi szervezetekkel:

- Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat
- Védőnői hálózat
- Szakmai szolgáltatók

Célunk, hogy e szervekkel való együttműködés eredményeképpen az esélyegyenlőségi pedagógiai célok megvalósuljanak. A különböző partnerekkel és szervezetekkel való kapcsolatunk, közös munkánk, erőfeszítésünk hozzásegíti a családokat és a gyermekeket a hátrányok csökkentéséhez, az életesély növeléséhez.

6. Óvoda – iskola átmenet támogatása

Az iskolai életmódra való felkészítés során fokozott hangsúlyt fektetetünk a képességfelmérés (4 éves kori mérés) eredményeire, és az abból adódó feladatok figyelembevételével

- a motivációra,
- a minél sokoldalúbb ismeretszerzési lehetőségre, a gyakorlás biztosítására a tanulási képességek megalapozása érdekében,
- a tudás és az alkotóvágy kialakítására, erősítésére a minél gyakoribb pozitív megerősítés módszerével.

Szülői értekezleten, egyéni megbeszéléseken iskolákkal közösen tanácsadással segítjük a szülőket az iskolaválasztásban.

A gyermekek számára iskolalátogatást szervezünk.

Az iskolákkal kapcsolatot tartunk, és információt cserélünk a gyermekek haladási üteméről.

10. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

10.1. Gyermekvédelem

Az óvodai nevelés a családi nevelést kiegészítve a gyermeket óvja, védi, neveli, szocializálja, integrálja, figyelembe véve eltérő fejlődési ütemét, illetve sajátos nevelési igényét.

Célunk:

Feltárni mindazokat az okokat, amelyek a gyermek egészséges személyiségfejlődését hátrányosan befolyásolják, akadályozzák. Minden gyermek eljusson fejlődésének azon optimális fokára, mely által képes lesz egyéni készségének és képességének megfelelően az iskola megkezdésére. A gyermekek, szülők és dolgozók körében a "másság" elfogadtatása. Pedagógiai és jogi eszközökkel megelőzzük a gyermek veszélyeztetetté válását.

Feladatunk:

- Családlátogatás során a gyermek szociokulturális hátterét feltárjuk.
- Lehetőségeinken belül minden segítséget megadunk a hátrányok kompenzálásához a családgondozás és az egyéni bánásmód keretei között.
- Az intézményi, gyermekvédelmi felelősök feladatkörét meghatározzuk.
- A gyermeki – szülői jogok megismertetése és érvényesítése.
- Megteremtjük a biztonságos, egészséges óvodai környezetet.
- Intézményeken belül megszervezzük a szociális szolgáltatásokat.
- Rendszeresen tartjuk a kapcsolatot a szülőkkel.
- A gyermek képességének megfelelő pedagógiai ellátást biztosítunk.
- Együttműködünk a gyermekvédelmi partner társszervekkel.
- A gyermeket, családot megillető kedvezményekhez való hozzájutás elősegítése.

A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatot Szervezeti Működési Szabályzat tartalmazza, melyet a gyermekek védelméről és a Gyámügyi Igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény és a végrehajtásához kapcsolódó jogszabályok alapján állítottuk össze. Az óvodánknak főállású felelőse nincs, e feladatok az óvodavezető és a helyettesek hatáskörében vannak. Az óvoda egész működésének a gyermek érdekeit kell szolgálnia.

A köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény a gyermeki jogokat megfogalmazó rendelkezései is nyilvánvalóvá teszik, hogy az óvodai nevelés célja nem lehet más, mint a gyermek személyiségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése.

Az óvoda minden dolgozójának kötelessége, hogy tiszteletben tartsa a gyermek személyiségét, emberi méltóságát és megóvja minden fizikai és lelki erőszakkal szemben. Biztosítani kell, hogy a gyermekkel szemben senki ne alkalmazzon hátrányos megkülönböztetést származása, neme, etnikai hovatartozása, vagy bármilyen más okból.
Nyilvánvalóan a teljes óvodai nevelésnek, légkörnek, nevelőmunkának arra kell irányulnia, hogy a kisgyermek megfelelő irányba fejlődjön, megismerje saját magát, szüleit, családját, az őt körülvevő környezetet, gyermektársait és a vele foglalkozó felnőtteket. Ezért a gyermeki jogok érvényesülésére a keresztény nevelési program kidolgozásánál is figyelmet fordítottunk. Minden év elején felmérjük az új gyermekek családi helyzetét- egyéni beszélgetések alkalmával- melyek alapján képet kapunk az óvodás gyermekek környezetének jellemző sajátosságairól.
A jelenlegi megelőző gyermekvédelmi rendszer kulcsintézményei a települési önkormányzaton működő gyámhatóság. A családjogi törvény és a hozzá tartozó jogszabályok előírják a gyámhatóság számára, hogy az állami gondoskodás keretében milyen intézkedéseket tehet. A családtagok alapos ismerete nem csak a felvétel idején fontos, hanem az óvodás évek teljes időtartama alatt is. Az óvodákban találkozik a szülő leggyakrabban a nevelőkkel, de a családban élő testvérek is gyakran részesei az óvodai életünknek. Ezért erős emberi kapcsolatok kiépítésére nyílik lehetőségünk. Nemcsak a veszélyt, a bajt, de az örömöt, a fejlődést is figyelemmel tudjuk kísérni.
Meggyőződésünk, hogy a lelkes, jól felkészült óvodapedagógusok szociális érzékenységére egyre nagyobb szükség van. A családok erkölcsi és szociális életvitele egyre inkább megkívánja az óvoda részéről a segítségnyújtást. Milyen segítséget tud adni az óvodánk a családoknak? (munkáink várható eredménye)

- Érzelmi biztonságot a zaklatott családban élő gyermekeknek és mentális támogatást a szülőknek.
- Gyermeküket egyedül nevelő szülők speciális életviteli problémáinak megismerése.
- Tájékoztatás a szociális támogatások lehetőségeiről.

- Szétesett családok esetében az elvált szülők bevonása gyermekük nevelésébe (ha a szülők nem zárkóznak el)
- Szakszolgálatot nyújtó intézmények megkeresése a családok egyetértése esetén.

A gyermekvédelmi munka törvényben meghatározott kötelességünk, áthatja egész óvodai életünket, mely szép és nehéz, viszont sok segítséget, támaszt, örömet nyújthat gyereknek, szülőnek egyaránt.

Intézményen belüli tevékenységek, feladatok:

Évente felmérést készítünk a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek létszámáról a csoportvezető óvónőkkel.

Családlátogatást szervezünk az érintett családokhoz, melyen a gyermekvédelmi felelős mellett a gyermek egyik óvónője is részt vesz.

A veszélyeztetett gyermekeket nyilvántartásba vesszük.

Felvesszük a kapcsolatot a Gyermekjóléti Szolgálattal.

A gyermekvédelmi felelős javaslatot tesz az Önkormányzat felé a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű családok támogatására.

Egyénre szabott fejlesztési tervek készítése, fejlesztés, a fejlesztés nyomon követése.

Konzultáció az óvoda orvosával a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekekről.

Logopédiai és fejlesztőpedagógiai ellátás biztosítása.

Megbeszélések szervezése a szülőkkel.

A támogatás formái:

1. Rendszeres gyermekvédelmi támogatás.
2. Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás.
3. Természetben nyújtott támogatások.

Hatósági eljárást kezdeményezünk a gyermek bántalmazása, ill. súlyos elhanyagolása vagy egyéb súlyos veszélyeztető ok fennállása esetén. Intézkedünk a gyermek védelembe vételéről. Segítjük a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek felzárkóztatását, beilleszkedését a fejlesztő pedagógusunk és a fejlesztő csoport útmutatásai alapján.

A gyermekvédelmi program megvalósulásának erőforrásai, feltételei:

Személyi – minden óvodánkban a gyermekvédelmi felelősök továbbképzésekben való részvétele, jelzőrendszerben való részvétel

- folyamatos önképzés biztosítása,
- technikai dolgozók folyamatos tájékoztatása és fejlesztése.

Tárgyi – egészséges, nyugodt légkör biztosítása,

- a fejlesztéshez szükséges speciális eszközök biztosítása,
- külön helyiség biztosítása a szülőkkel való megbeszélésekre (16 óra után)

Anyagi – pályázati lehetőségek felkutatása és kihasználása,

- cégek, civil szervezetek, szponzorok támogatása.

Gyermek és ifjúságvédelmi munkánk várható eredményei:

Az óvodában és a családban érvényesülnek a gyermeki jogok. A rászoruló családok segélyezése által csökkentjük, vagy megelőzzük a veszélyeztetettség kialakulását. Elősegítjük a veszélyeztetett, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését. Felismerjük a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, okokat és ehhez szakember segítségét kérjük. Elősegítjük a felzárkóztatást és tehetséggondozást. Folyamatos egymást segítő jó kapcsolatot építünk ki.

Hátrányos helyzetű gyerekek lehetnek:

A törvény értelmében az a gyermek, akinek a szülei legfeljebb az iskolai nyolcadik évfolyamát fejezték be, és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, **halmozottan hátrányos helyzetűnek** minősülnek.

szociálisan hátrányos helyzetű, (halmozottan hátrányos helyzetű)

nagycsaládok gyermekei,

elvált szülők gyermekei,

ingerszegény környezetben élők.

Veszélyeztetettségen értünk minden olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapotot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

Hátrányos helyzetű gyermek az, akit családi körülményei szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű: az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényvben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetében a gyermek 3 éves korában legfeljebb az iskola 8. évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; és az a gyermek, akit tartós nevelésbe vettek.

A halmozottan hátrányos helyzet megállapításához a szülő önkéntes nyilatkozatot tesz. A jegyző által kiállított hivatalos irat alapján tud az óvoda értesülni erről.

Kiegészítés: A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdésében és esélyeinek növelésében.

Gyermek- és ifjúságvédelmi munka az óvodában

Óvodánk a prevenció mellett célul tűzte ki, hogy a hatáskörébe tartozó gyermekek problémáit felismerje, kezelje, az említett gyerekek eseteit feldolgozza, a gondokat orvosolja, a helyi gyermekvédelemben érintett társszervezetekkel együtt. Ezen kívül az intézmény biztosítja a gyermekeknek azokat a jogokat és ellátásokat, amelyeket az intézmény számára a jogszabályok és a rendeletek előírnak.
A pedagógus feladata, a rábízott gyermekek nevelése, tanítása, valamint közreműködés a veszélyeztetettség megelőzésében (prevenció), ill. megszüntetésében, együttműködve a helyileg illetékes gyermekjóléti szakszolgálat munkatársaival. Minden óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, a rendelkezésre álló pedagógiai eszközökkel való segítése.

11. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái

11.1. Az óvoda belső kapcsolatai

Az óvodapedagógus és gyermek kapcsolata

A katolikus óvodapedagógus, mint a gyermekközösség vezetője a belőle áradó szeretet által vonzza magához a gyermekeket.
Az óvodapedagógusnak, de valamennyi óvodánkban dolgozónak tiszteletben kell tartania a gyermekek személyiségét, hiszen Isten mindnyájunkat különbözőnek teremtett. Az óvodapedagógus és gyermek közötti kapcsolat kiinduló pontja az elfogadás.
A problémás helyzetben gyermekek közötti konfliktusok megoldásában értően segítsen az óvodapedagógus. Éreztesse, hogy nem a gyermeket ítéli el hanem az adott cselekedetét. A megbocsátás keresztény erény, s ennek gyakorlásában a gyermeket is segíteni kell.

A felnőttek kapcsolata

A katolikus óvoda jó légkörét az ott dolgozó felnőttek lelkisége határozza meg. Ez az egymás iránti tiszteletben, segítőkészségben nyilvánul meg. A munkatársak egyenlő partnerként kezelik egymást, elfogadják a másik másságát szakmai és emberi vonatkozásában. Tartsák tiszteletben egymás szakmai önállóságát. A továbbfejlődésükhöz szükséges építő kritikát merjék bátran kinyilvánítani, és elfogadni.

11.2. Az óvoda külső kapcsolatai

1. A család

A katolikus óvoda dolgozói tudatában vannak, hogy a gyermek elsődleges nevelésének helye a család. A család szocializációs hatását nem helyettesíti az óvoda.

A gyermekek nevelésében partner a szülő. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését.

Ennek alapvető feltétele a családdal való **szoros** együttműködés. Az óvoda nyitottsága lehetőséget ad a szülőknek az óvodai életbe való betekintésbe. Így a szülő tapasztalatot szerezhet gyermeke fejlődéséről, magatartásáról, s lehetővé válik, hogy közös megoldást keressenek a gyermek megsegítésére.

Az óvodapedagógusok tartsák tiszteletben a szülők meggyőződését. Segítsék őket a keresztény nevelés helyes értelmezésében. Amennyiben a szülők igénylik, az óvoda, támogassa kérésüket, pl.: szakkönyvek ajánlásával, szülői megbeszélésen, előadások szervezésével, a lelki töltekezések lehetőségeivel, szakemberek meghívásával.

Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait:

- kölcsönös bizalom kialakítása,
- a szülők részvétele az óvodai életben,
- a gyermekek fejlődésével összefüggő problémák közös megoldása,
- a szülők pedagógiai érzékenységének fejlesztése,
- összehangolt, pozitív ráhatás a gyermekekre,
- szakszerű nevelés megismerése, minták átvitele a családi nevelésbe.

Kapcsolattartás formái:

- Szülői megbeszélés
- Fogadóóra
- Ünnepek (egyházi és világi)
- Megemlékezések
- Fórumok
- Közös szentmisék
- „Munka délután” (angyalkázás)
- Kántálás
- Óvodaszentelés
- Közös kirándulás

2. Fenntartó

Fenntartónkkal a Miskolci Egyházmegyével kapcsolattartásunk rendszeres és szoros. A helyi nevelési- oktatási koncepció megfogalmazásánál, az intézményünkre vonatkozó fenntartó által megfogalmazott elvárásokat, szabályzatokat, működésünk, és programunk készítésénél figyelembe vesszük. Kapcsolattartásunk kiterjed az óvodai ünnepségekre melyen a fenntartó képviselői rendszeresen részt vesznek. Az óvodánkban kezdeményezett szakmai programok alkalmával is lehetősége van intézményünknek a kapcsolattartásra. A nevelési év folyamán többször biztosítunk lehetőséget a fenntartónak, hogy szakmai, pedagógiai munkánkba és tevékenységünkbe bármikor betekintést nyerhet.

3. Az egyházközség

A kazincbarcikai Görögkatolikus Egyházközösséggel való aktív kapcsolatunkban az egyházi kapcsolattartó személy: Kazincbarcika Város Görög Katolikus Parókusa
A helyi egyházi személyekkel gyakran találkoznak a gyermekek az óvodában, és a templomban is ünnepségek alkalmával.

A kapcsolattartás formái:

- az egyházi ünnepek megismerése és átélése
- keresztelésnél, házasságkötésnél való részvétel,
- víz-, gyertya-, barkaszentelésen való aktív részvétel,
- tanévnyitó-, tanévzáró szentmisén való cselekvő részvétel,
- óvodaszentelés,
- szerzetesek, teológusok fogadása.

4.Óvodák közti kapcsolattartás

Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda és Bölcsőde
3526 Miskolc, Szentpéteri kapu 72-76.

- Felsőzsolcai tagintézménye
- Belvárosi tagintézménye

Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola Oltalom Tagóvoda
3780 Edelény, Miklós Gyula út 3.

Örömhírvétel Görögkatolikus Óvoda
3950 Sárospatak, József Attila utca 31

5.Az óvoda és iskola kapcsolat

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodai keresztény nevelésünknek legyen folytatása. Ezért feladatunk a jó kapcsolat-építés, a tanítónők bevonása a katolikus óvodai nevelési programba. Ez pedig csak szoros együttműködéssel valósítható meg. Formái: konzultációk, hospitálások az óvodában, közös lelkigyakorlatok az alsó tagozatos nevelőkkel, iskola-, óvodalátogatások a gyermekekkel, közös katolikus ünnepek, szülői értekezletek.

6. Közművelődési kapcsolatok

A katolikus óvoda úgy tölti be küldetését a világban, ha környezetében nem szigetelődik el, hanem jó kapcsolatot alakít ki intézményekkel:
Ezek az intézmények:
A közművelődési intézmények rendezvényein való részvételt a gyermek életkori sajátosságaihoz igazodva szervezik az óvodapedagógusok. Az alábbi helyeket látogatják óvodásaink:

Csodamalom Bábszínház
Egressy Béni Művelődési Ház
Mezey István Művelődési Ház
Gyermekek Háza - Gyermekkönyvtár
Don Bosco Sportközpont

7. Köznevelési kapcsolatok

1. B-A-Z Megyei Pedagógiai Szakmai, Szakszolgálati és Közművelődési Intézet 3529 Miskolc, Selyemrét út 1.
1. Pedagógiai Szakszolgáltató Központ 3700 Kazincbarcika, Építők út 15
2. Katolikus Pedagógiai Intézet (KAPI) Budapest, Városligeti fasor 45

12. A Program ellenőrzése, értékelése

A katolikus óvodai nevelés program célja a óvodáskorú gyermekek harmonikus személyiségfejlesztése keresztény szellemben olyan szinten, amely biztosítja a sikeres iskolakezdést.

Az ellenőrzés, értékelés elvi módszerei: legfontosabb feladata az óvodában folyó pedagógiai tevékenység hatékonyságának
Módszerei:

- -megfigyelés (tervezett, spontán)
- -látogatás (passzív megfigyelés)
- -vizsgálat (aktív okokat feltáró ellenőrzés)
- -dokumentumok elemzése
- -önértékelés (pedagógusi, intézményvezetői, intézményi)
- -gyermeki produktumok vizsgálata
- -gyermeki teljesítmények megfigyelése, felmérése

Viszonyítási alapok: törvények, jogszabályok

Ellenőrzés-értékelés alapja:

- Az Angyalkert Görögkatolikus Óvoda pedagógiai programja
- Óvodai nevelés országos alapprogramja
- Etikai kódex
- Módszertani szabadság tiszteletben tartása
- A nevelés folyamat jellege
- Eltérő szükségletek, fejlődési üt

Viszonyítási pontjai:

- Honnan hova jutottunk
- Az óvoda önmagához viszonyítva ellenőriz és értékel
- A kívánalom szintjéhez való viszonyítás
- A pedagógus nevelőmunkája
- Helyi nevelés program
- A gyermek részképesség szintjei, fejlődésének mutatói

Honnan tudjuk, hogy pedagógiai elképzelésünk jó?

- ha a gyermekek jól érzik magukat az óvodában,
- a szülők megelégedettek,
- az óvoda partnerként neveli gyermekeiket,
- az iskolai visszajelzés is erősíti önértékelésünket,
- a programot „végző" óvodapedagógus munkáját áthatja az öröm, a bizalom, a szeretet és a hit,
- ha igénylik a mi nevelésünk folytatását (katolikus, református iskola)

A program ellenőrzésében, értékelésében valamennyi óvodapedagógus az óvodavezető irányításával vesz részt.

Az elemzés szempontjai:

- Megjelennek-e a tervezésben megfogalmazottak a gyakorlatban?
- A megvalósítás milyen hatással van a gyermekek viselkedésére, fejlődésére?
- Mit mutatnak a szülői visszajelzések?

A program ellenőrzését személyi változásoktól függően négy évenként tervezzük. A dokumentumokat, a gyermekek fejlődésének eredményét szakmai látogatások, önelemzés, önértékelés, közös szakmai beszélgetések alapján értékeljük. A gyermekek fejlődésének nyomon követése érdekében alkalmazzuk a Porkolábné Dr. Balogh Katalin által szerkesztett, a gyermekek fejlettségét és fejlődését folyamatosan figyelemmel kísérő szempontsort.

A pedagógiai program érvényessége

A pedagógiai program érvényessége: 2013. szeptember 01-től folyamatos

Felülvizsgálata: 4 évente, illetve jogszabályi változások szerint

A pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

- Ha nevelőtestület más bevezetéséről dönt;
- Szervezeti átalakulás esetén;
- Jogszabályi előítások módosulása esetén.

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- Írásbeli előterjesztés formájában az óvoda nevelőtestületének.
- Részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezlet formájában

Hatályosság:

- Az Angyalkert Görögkatolikus Óvodában a szakmai- pedagógiai munka a módosított Pedagógiai Program alapján 2022.09.01. napjától folytatódik.

A program nyilvánosságra hozatala:

- Átfogó ismertetése tájékoztató fórumokon, szülői értekezleteken
- Óvodavezetői irodában
- Elérhetősége bárki számára az óvoda honlapján:

https://www.angyalkertgorogovi.hu/

Legitimációs záradékok és jegyzőkönyvek

Angyalkert
Görögkatolikus Óvoda
3700 Kazincbarcika, Kikelet köz 2.

JEGYZŐKÖNYV,

Iktatószám: 300/10-1/72/2022

ANGYALKERT GÖRÖGKATOLIKUS ÓVODA • KAZINCBARCIKA •

amely készült az Angyalkert Görögkatolikus Óvoda, 3700 Kazincbarcika, Kikelet köz 2. köznevelési intézményben, 2022. május 24-én

Tárgy: Az Angyalkert Görögkatolikus Óvoda Pedagógiai Programjában tervezett módosítások ismertetése a nevelőtestülettel

Jegyzőkönyvet vezeti: Almási Judit óvodapedagógus-jegyzőkönyvvezető

Az Angyalkert Görögkatolikus Óvoda (3700 Kazincbarcika, Kikelet köz 2. OM 201562) nevelőtestülete 2022. május 24-én nevelési értekezletet tartott, melynek témája:

- Az Angyalkert Görögkatolikus Óvoda Pedagógiai Programjának módosítása.

A módosítás indoklása:

1. Fenntartóváltás tényének rögzítése, 2020. szeptember 1-től; az intézmény fenntartójának neve: Miskolci Egyházmegye Közfeladatellátó Intézményei Fenntartója (MEKIF)
2. Szóhasználati módosítások elvégzése

Az Angyalkert Görögkatolikus Óvoda vezetője tájékoztatta az értekezlet résztvevőit a 2022. szeptember 1-től bevezetésre kerülő Pedagógiai Programról.A nevelőtestület tagjai a Pedagógiai Program módosítását megismerték, az abban foglaltakkal egyetértenek, melyet kézfeltartással jeleztek.

A módosított Pedagógiai Program fenntartói jóváhagyást követően, a 2022/2023-as nevelési évtől,azaz 2022.szeptember 1-től kerül bevezetésre az intézményben.

Almási Judit

jegyzőkönyvvezető

A jegyzőkönyvet hitelesítette: Rudak Sandané

Porcsné Kőteles Krisztina

Jelenléti ív

amely készült az Angyalkert Görögkatolikus Óvoda (3700 Kazincbarcika, Kikelet köz 2. OM 201562) nevelőtestületi értekezletén 2022. május 24-én.

Ssz.	Pedagógus neve	Munkaköre	Pedagógus aláírása
1.	Almási Judit	óvodapedagógus	Almási Judit
2.	Bukóné Benkovics Beáta	óvodapedagógus	Bukóné Benkovics Beáta
3.	Dankóné Gál Mónika	óvodapedagógus	Dankóné Gál Mónika
4.	Hornyákné Csizmadia Kitti	óvodapedagógus	Hornyákné Csizmadia Kitti
5.	Kovács Erika	óvodapedagógus/intézményvezető	Kovács Erika
6.	Porcsné Köteles Krisztina	óvodapedagógus/vezető helyettes	Porcsné Köteles Krisztina
7.	Rudák Sándorné	óvodapedagógus	Rudák Sándorné
8.	Vasváriné Magyar Andrea	óvodapedagógus	Vasváriné Magyar Andrea

Angyalkert
Görögkatolikus Óvoda
3700 Kazincbarcika, Kikelet köz 2.

Iktatószám: 304/8-1/73/2022

Angyalkert Görögkatolikus Óvoda

3700 Kazincbarcika Kikelet köz 2

Legitimációs záradék

Az Angyalkert Görögkatolikus Óvoda (3700 Kazincbarcika, Kikelet köz 2; OM:201562)módosított Pedagógiai Programját az intézmény nevelőtestülete 2022. május 24-én elfogadta.

Kelt: Kazincbarcika, 2022.május 24.

Kovács Erika

Kovács Erika
Intézményvezető

A nevelőtestület részéről:

Rudák Sándorné

Rudák Sándorné óvodapedagógus

Angyalkert
Görögkatolikus Óvoda
3700 Kazincbarcika, Kikelet köz 2.

Iktatószám: 304/8-2/73/2022

Angyalkert Görögkatolikus Óvoda

3700 Kazincbarcika Kikelet köz 2

Legitimációs záradék

Az Angyalkert Görögkatolikus Óvoda (3700 Kazincbarcika, Kikelet köz 2; OM:201562) Szülői Szervezete a Pedagógiai Programot megismerte.

Kelt: Kazincbarcika, 2022.május 26.

Kovács Erika

Kovács Erika

Intézményvezető

Tóth Erika

.....

Tóth Erika

Szülői Szervezet Elnöke

MISKOLCI EGYHÁZMEGYE KÖZFELADATELLÁTÓ
INTÉZMÉNYEI FENNTARTÓJA
3526 Miskolc, Szeles u. 59.
Telefon: +36 30 016 7026
E-mail: hivatal@mekif.hu

Iktatószám: 307/5 – 1/73/ 2022

Angyalkert Görögkatolikus Óvoda
3700 Kazincbarcika, Kikelet köz 2.

K/296-3/2022.

Legitimációs záradék

az
Angyalkert Görögkatolikus Óvoda
(OM azonosító: 201562, székhely: 3700 Kazincbarcika, Kikelet köz 2.)
Pedagógiai programjához

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 32. § (1) *i)* pontjában biztosított jogkörömben eljárva, a Miskolci Egyházmegye Közfeladatellátó Intézményei Fenntartója részéről az Angyalkert Görögkatolikus Óvoda (OM azonosító: 201562, székhely: 3700 Kazincbarcika, Kikelet köz 2.) módosított Pedagógiai programját jóváhagyom.

Miskolc, 2022. május 27.

Bialkó Mária
MEKIF
igazgató

Miskolci Egyházmegye Közfeladatellátó Intézményei Fenntartója IGAZGATÓ

dr. Nagymáthé Sarolta
Oktatás- és Nevelésügyi Osztály
osztályvezető